

โครงการถอดบทเรียนกระบวนการของชุมชนต่อการบำบัด
ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด

(Lessons Learn from the Community regarding Drug Addiction
Therapy, Rehabilitation and Prevention for Youths)

ข้อตกลงที่ ภาวส. 58-B-012 รหัสโครงการ B9-004

โดย

นางวัลภา ฐาน์กาญจน์

ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ

นายอานัติ หวังกุลหล้า

นายมุฮัมมัดรุสดี นาคอ

สนับสนุนโดย

แผนงานภาคีวิชาการสารเสพติด (ภาวส.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการที่มีผลต่อการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด พื้นที่บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินโครงการในช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน 2558 มีวิธีการศึกษาต่างๆ ได้แก่ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จัดเวทีชี้แจงโครงการฯ สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องรวม 35 คน เยี่ยม/สังเกตวิถีชีวิตคนในชุมชน สภาพสิ่งแวดล้อม สนทนากลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มเยาวชน สนทนากลุ่มใหญ่พร้อมคืนข้อมูลแก่ชุมชน และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวม 3 พื้นที่ สรุปผลการศึกษา พบว่า มีกลุ่มเยาวชนที่เลิกยาได้ 5 คน เป็นเยาวชนชาย อายุระหว่าง 15-26 ปี สารเสพติดที่ใช้ คือ กระท่อม ยาบ้า ยาไอซ์ และกัญชา ส่วนใหญ่เริ่มใช้สารเสพติดในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 2-4 สาเหตุของการติดยา คือ อยากรอง มีปัญหาครอบครัว วิธีการบำบัด ได้แก่ เลิกด้วยตนเอง เลิกด้วยตนเองพร้อมแยกออกจากสังคมเดิม และบำบัดที่ค่าย

ภาพรวมปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการบำบัด ฟันฟู และป้องกันเยาวชนจากสารเสพติด ได้แก่ 1) ด้านผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้านมีความศรัทธาต่อหลักศาสนาอย่างลึกซึ้ง มีภาวะผู้นำสูง 2) ด้านทีมงาน มีความรักลูกหลาน ไม่ดูตายต่อความไม่ถูกต้อง สมาชิกทีมงานมีความหลากหลาย 3) ด้านการบำบัดและฟันฟู ครอบครัวมีบทบาทสำคัญมาก พ่อแม่ให้ความรัก และติดตามถามไถ่อย่างสม่ำเสมอ รongลงมาคือ กำลังใจจากเพื่อน 4) ด้านกระบวนการป้องกัน ได้แก่ การสอนเด็กในโรงเรียนครูสัมพันธ์ทั้งเรื่องจริยธรรม คุณธรรมและพิษภัยของยาเสพติด การตักเตือนในรูปแบบหลากหลาย การลาดตระเวน และกระบวนการของโค้ชฟุตบอลที่มีกติกาการฝึกซ้อมที่สอดคล้องกับการฟันฟูและป้องกันเยาวชนจากสารเสพติด

ชุมชนพอใจกับผลงานในระดับหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันก็มีโอกาสพัฒนาต่อ ได้แก่ 1) การใช้ทุนของชุมชนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติต่อการสนับสนุนอาชีพ และกิจกรรมแก่เยาวชนให้มากขึ้น 2) เพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว และกิจกรรมที่เกิดจากการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเยาวชน 3) การจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนทั้งการบำบัด ฟันฟู การป้องกัน และการติดตามผล 4) การใช้ความรู้และการทำงานกับนักวิชาการ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยโครงการถอดบทเรียนกระบวนการของชุมชนต่อการบำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติดสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ใหญ่ใจดี เจริญนุ้ย คณะทำงาน ผู้ปกครอง เยาวชน และชาวบ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุงในการให้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งเอื้ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวตลอดการวิจัย

ขอขอบคุณนายหรือหวาน วัชรจิโรโสภณ หมอสมุนไพร์และปราชญ์ชุมชน ตำบลคลองเฉลิม ผู้จุดประกาย และแนะนำพื้นที่บ้านโคกไทรให้เป็นต้นแบบในการถอดบทเรียน ตลอดจนเอื้ออำนวยในการประสานการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

ขอขอบคุณผู้ใหญ่อารีย์ ติงหวัง บ้านหลอมปิ่น ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล และผู้ใหญ่มะอะฮูมีอี ยูซุ บ้านบารา ตำบลโล๊ะจูด อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส และแกนนำทั้งสองพื้นที่ ที่ร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้งานวิจัยนี้ได้เผยแพร่ในเบื้องต้นและเกิดเครือข่ายความร่วมมือการป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติดต่อไป

ขอบคุณ ผศ.ดร.จักรี ทองเรือง และอาจารย์สนั่น เพ็งเหมือน ที่ปรึกษาโครงการฯ ที่ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณแผนงานภาคีวิชาการสารเสพติด หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการวิจัยนี้ ตลอดจนโอกาสในการเข้าร่วมประชุมวิชาการต่างๆ

สุดท้ายนี้ คุณค่าที่เกิดจากงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบแต่ชุมชน และภาคีเครือข่ายวิจัยสารเสพติดทั่วประเทศที่ได้ทุ่มเทความพยายามในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(2)
สารบัญ	(3)
เนื้อหาการดำเนินโครงการ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์	2
3. กลุ่มเป้าหมาย	2
4. พื้นที่ดำเนินการ	2
5. ระยะเวลาดำเนินการ	2
6. คำนียาม	2
7. ระเบียบวิธีการดำเนินงาน	2
8. ผลการศึกษา	
- ผลการทบทวนวรรณกรรม	4
- ผลการศึกษาบริบทชุมชน	9
- ผลการศึกษากระบวนการของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	14
- ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบำบัดฟื้นฟู และป้องกันเยาวชนจากสารเสพติด	29
- ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3 ชุม	30
9. สรุปผลการศึกษา	31
10. บทวิจารณ์	32
11. ข้อเสนอแนะ	32
เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม	34
ภาคผนวก	
- ภาคผนวก ก ชื่อและรายละเอียดผู้รับผิดชอบโครงการ และคณะ	35
- ภาคผนวก ข บริบทชุมชน	47
- ภาคผนวก ค ภาพประกอบกิจกรรม	51
- ภาคผนวก ง ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มดำเนินการ	54
- ภาคผนวก จ ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มสนับสนุน	58
- ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์ผู้ปกครองรายอื่นๆ ที่ลูกสามารถลดได้ แต่ยังไม่เลิกไม่ได้ทั้งหมด	60

โครงการถอดบทเรียนกระบวนการของชุมชนต่อการบำบัด พื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด

1. หลักการและเหตุผล

จากสภาพสังคมในปัจจุบัน ปัญหายาเสพติดได้แพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว ผลการสำรวจข้อมูลผู้เคยใช้สารเสพติดรายชนิดในภาคใต้ พบว่า ปี 2554 ภาคใต้มีอัตราการใช้สารเสพติดสูงสุดในประเทศไทย ประเภทสารเสพติดที่ใช้มากที่สุดได้แก่ กระท่อม กัญชา ยาบ้า ผงขาว/เฮโรอีน ไอซ์ สารระเหย เรียงตามลำดับ (สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ หน่วยระบาดวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556) และจากข้อมูลการถอดบทเรียนจากผู้เข้ารับการรักษาในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง พบว่า ในภาพรวมปี 2557 ยาบ้ายังคงเป็นยาเสพติดอันดับหนึ่ง ที่แพร่ระบาดมากที่สุดในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ตามมาด้วยพืชกระท่อม ไอซ์ และกัญชาแห้ง (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 9 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงยุติธรรม, 2557) จากแนวโน้มผู้ใช้สารเสพติดที่มีมากขึ้น ทำให้หลายหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวมากขึ้นด้วย จากประสบการณ์การทำงานของโครงการบัณฑิตอาสาในชุมชนต่างๆ ของภาคใต้ พบว่า เกือบทุกชุมชนมีความเดือดเนื้อร้อนใจเรื่องเยาวชนที่เสี่ยงและติดยาเสพติดมาก หลายชุมชนลุกขึ้นมาดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติด และประสบความสำเร็จ สามารถแก้ปัญหาได้ในระดับที่คณะทำงานเป็นที่พอใจ ดังตัวอย่างในพื้นที่ทำงานของโครงการบัณฑิตอาสาและเครือข่าย ได้แก่

บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง เริ่มต้นทำงานด้านการการป้องกันพื้นฟู เยาวชนจากสารเสพติด เมื่อปี 2556 โดยผู้ใหญ่บ้านและทีมงาน ได้ร่วมปรึกษาหารือกับนายหรือหวาน วัชรจิโรโสภณ ราชครูชุมชนด้านสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านการบำบัด พื้นฟู เยาวชนที่ติดยาเสพติดมาก่อน ผู้ใหญ่บ้านและทีมงาน เล่าประสบการณ์การทำงานถึงวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ การใช้มาตรการทางสังคมและศาสนาเข้ามากำหนดกฎเกณฑ์การเป็นอยู่ร่วมกัน ใช้มาตรการเชิงบวกให้กำลังใจกันและกัน และได้ประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านคูอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันก้ามนให้มีความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวมาก ได้นำเข้าเป็นวาระการประชุมประจำเดือนเพื่อให้สามารถดำเนินการในระดับตำบล (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

บ้านหลอมปิ่น ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน และนักสร้างเสริมสุขภาพชุมชน ได้ดำเนินโครงการเยาวชนรักษ์อ่าวทุ่งนุ้ย ทำงานร่วมกับแกนนำชุมชนและกลุ่มเยาวชนที่เสี่ยงต่อยาเสพติดเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มแกนนำและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอ่าวทุ่งนุ้ย (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

บ้านบารา ตำบลลิ๊ะจูด อำเภอยะรัง จังหวัดนราธิวาส เป็นอีกหนึ่งชุมชนที่เยาวชนมีแนวโน้มในการติดสารเสพติดเพิ่มมากขึ้น ทางผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านและกรรมการมัสยิด ได้ดำเนินโครงการเยาวชนจูเนียร์ รักสิ่งแวดล้อม ต้านยาเสพติด สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนและชุมชนได้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยการสนับสนุนของสังคม และเพื่อให้รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าของหมู่บ้านและสืบสานวัฒนธรรมที่ดีงาม (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

จากประสบการณ์การทำงานทั้ง 3 พื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน มีวิธีการทำงานทั้งเหมือนและแตกต่าง เกิดผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจทั้ง 3 พื้นที่ ที่ผ่านมายังไม่ได้มีการถอดบทเรียนอย่างเป็นระบบ ทีมงานโครงการ

บัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงมีความสนใจศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด และศึกษาวิธีการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด และผลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางการทำงานพัฒนาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการที่มีผลต่อการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มเยาวชน บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

4. พื้นที่ดำเนินการ

บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

5. ระยะเวลาดำเนินงาน

1 พฤษภาคม - 31 ตุลาคม 2558

6. คำนิยาม

กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอน วิธีการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด

ผลสำเร็จ หมายถึง ผลสำเร็จที่ได้จากการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด

7. ระเบียบวิธีการดำเนินงาน

7.1 เกณฑ์คัดเลือกพื้นที่ที่มีเงื่อนไข ดังนี้

- เป็นเครือข่ายการทำงานของโครงการบัณฑิตอาสาเพื่อพัฒนาสุขภาวะชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- มีการดำเนินงานที่สนับสนุนเพื่อการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด อย่างน้อย 1 ปี
- เกิดผลสำเร็จ เยาวชนสามารถเลิกยาเสพติดได้อย่างน้อย 3 คน
- มีเครือข่ายขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่

7.2 พื้นที่เป้าหมายหลักในการเก็บข้อมูล

- หมู่ที่ 1 บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

7.3 พื้นที่รองเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

- หมู่ที่ 14 บ้านหลอมปิ่น ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- หมู่ที่ 5 บ้านบารา ตำบลโละจูด อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

7.4 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด ได้แก่

กลุ่มเป้าหมาย	บทบาท
ผู้จัดทำโครงการ	ผู้ดำเนินงานเพื่อการบำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด
เยาวชน	เป็นบุคคลที่เข้าร่วมกระบวนการบำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด
ผู้ปกครอง	ผู้ปกครองที่สนับสนุนลูกหลานให้ได้รับการบำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด
ครู	ครูที่สนับสนุนลูกศิษย์ให้ได้รับการบำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด
กลุ่มกิจกรรมในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกีฬา เป็นต้น	กลุ่มกิจกรรมในชุมชนที่มีบทบาทในการสนับสนุนต่อกระบวนการบำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด
ร้านค้า	ร้านค้าที่เยาวชนชอบมาซื้อสินค้า
เพื่อนบ้านใกล้เคียง	เพื่อนบ้านใกล้เคียงเยาวชน
กลุ่มเพื่อน	กลุ่มเพื่อนของเยาวชนที่คบหาสมาคม
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.)	ผู้ร่วมสนับสนุนให้เยาวชนบำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด

7.5 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์เดี่ยว และแบบสนทนากลุ่ม

7.6 วิธีการเก็บข้อมูล

- ประสานงานเพื่อค้นคว้า รวบรวมและศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องของแต่ละพื้นที่ เช่น รายงานผลการดำเนินงาน รายงานข้อมูลชุมชน เป็นต้น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการถอดบทเรียน
- เตรียมประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์เดี่ยว และสนทนากลุ่มย่อย
- ประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อลงพื้นที่
 - สัมภาษณ์เชิงลึก เยาวชนที่เลิกสารเสพติด
 - สัมภาษณ์เดี่ยว ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ผู้จัดทำโครงการ ผู้ปกครอง ครู กลุ่มกิจกรรมในชุมชน ร้านค้า เพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อน และ เจ้าหน้าที่ รพ.สต. รวม 35 คน
- เยี่ยมชุมชน สังเกตวิถีชีวิตคนในชุมชน สภาพสิ่งแวดล้อม
- สรุปรประเด็น/วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- ประสานงานกับตัวแทนกลุ่มเป้าหมายเพื่อลงพื้นที่สนทนากลุ่มย่อย 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุน กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มเยาวชน
- ประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อลงพื้นที่สนทนากลุ่มใหญ่
- จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3 พื้นที่ และเพิ่มเติมข้อมูล
- จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน

8. ผลการศึกษา นำเสนอในประเด็นต่างๆ ดังนี้

8.1 ผลการทบทวนวรรณกรรม

บทความที่เกี่ยวข้อง

ระบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของประเทศไทย

การติดยาเสพติดก่อให้เกิดโทษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจของผู้เสพติดรวมทั้งยังอาจส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้การบำบัดรักษาให้หายจากสภาพของการเสพติด ระบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ระบบ ดังนี้

ระบบสมัครใจ

การบำบัดแบบสมัครใจเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ติดยาเสพติดที่ต้องการจะเลิกเสพยาเสพติดโดยสมัครใจสามารถขอรับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลของภาครัฐ จำนวน 931 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 38 แห่ง และศูนย์ฟื้นฟูฯ ของรัฐร่วมกับเอกชนอีก 30 แห่ง (ข้อมูลปี พ.ศ.2554)

รูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด แบบผู้ป่วยนอก ภาย จิต สังคมบำบัด โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ไม่ต้องนอนในสถานบำบัดฯ
- 2) แพทย์ให้การบำบัดฯ ตามสภาพปัญหา และอาการของผู้ป่วย
- 3) มารับการบำบัดฯ ตามเวลานัด โดยมีญาติมาด้วยทุกครั้งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ป่วยให้ประสบ

ผลสำเร็จในการบำบัดฯ

- 4) ระยะเวลาการบำบัดฯ 4 เดือน (16 สัปดาห์)
- 5) นัดติดตามผลการรักษาเป็นระยะ ๆ เป็นเวลา 1 ปี

ระบบบังคับบำบัด

ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ผู้ติดยาเสพติดที่ถูกจับในฐานะผู้เสพยาจะถูกนำเข้ารับการบำบัดฯ ในระบบนี้ และหากผู้เข้ารับการบำบัดฯ มีผลการรักษาเป็นที่น่าพอใจ ก็จะถูกปล่อยตัวโดยไม่ถูกดำเนินคดี

การนำผู้เสพยาเข้าบังคับบำบัด เริ่มจากการที่ผู้เสพยาถูกจับกุมตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฟื้นฟูฯ พ.ศ.2545 และเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ศาลจะสั่งให้พนักงานคุมประพฤติตรวจพิสูจน์ว่าเป็นบุคคลที่เป็นผู้เสพยาจริง ผู้เสพยาจะถูกกักกันไว้ในสถานที่รอตรวจพิสูจน์ ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น 114 แห่ง (กรมราชทัณฑ์ 80 แห่ง กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 34 แห่ง) (ข้อมูล ณ วันที่ 11 สิงหาคม 2554) พนักงานคุมประพฤติจะต้องจัดทำข้อมูลให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน หากไม่เสร็จสามารถขยายได้อีก 15 วัน แต่รวมแล้วไม่เกิน 45 วัน และเสนอข้อมูลดังกล่าวต่อคณะกรรมการฟื้นฟูฯ เพื่อวางแผนการฟื้นฟูฯ สำหรับผู้เสพยาเป็นรายบุคคล

รูปแบบการฟื้นฟูฯ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) การฟื้นฟูสมรรถภาพฯ แบบไม่ควบคุมตัวมีหลักการปฏิบัติเช่นเดียวกับการบำบัดฯ แบบผู้ป่วยนอกของระบบสมัครใจในสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข หรืออาจให้การฟื้นฟูฯ ในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ค่ายวิถีพุทธ หรือโปรแกรมสำนักงานคุมประพฤติ

2) การฟื้นฟูสมรรถภาพฯ แบบควบคุมตัว เน้นการฟื้นฟูฯ แบบพักค้างในสถานที่จัดหาเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็น ระยะเวลา 4-6 เดือน และสามารถขยายระยะเวลาการฟื้นฟูฯ ได้ครั้งละ 6 เดือน แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี ซึ่งในการดำเนินงานได้บูรณาการทรัพยากรบุคคลและสถานที่ของหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การฟื้นฟูฯ แบบควบคุมตัวมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีศูนย์ฟื้นฟูฯ แบบควบคุมตัว จำนวน 86 แห่ง (กองทัพไทย 3 แห่ง กองทัพบก 32 แห่ง กองทัพอากาศ 12 แห่ง กองทัพเรือ 4 แห่ง กรมการปกครอง (กองร้อย อศจ.) 10 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2 แห่ง กรมการแพทย์ 7 แห่ง กรมสุขภาพจิต 13 แห่ง ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด 1 แห่ง กรมคุมประพฤติ 1 แห่ง กรมราชทัณฑ์ 1 แห่ง)

ระบบต้องโทษ

การบำบัดฯ ในระบบต้องโทษ เป็นการให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดและถูกคุมขังซึ่งต้องได้รับการรักษาพยาบาลภายใต้ขอบเขตข้อบังคับของกฎหมาย เรือนจำหรือทัณฑสถานได้จัดให้มีการบำบัดฟื้นฟูฯ ขึ้นภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ในกรณีที่เป็นเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี สถานพินิจฯ ได้จัดให้มีการบำบัดฟื้นฟูฯ สำหรับเยาวชนในสถานพินิจฯ เช่นกัน (ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด. 2558. ออนไลน์)

การป้องกันปัญหาเสพติด

การป้องกันเป็นมาตรการที่ใช้สำหรับผู้ที่อาจ จะเกิดเป็นปัญหาในอนาคต แต่ยังไม่ได้เป็นปัญหาในปัจจุบัน แตกต่างจากการรักษา ซึ่งเป็นมาตรการสำหรับ ผู้ที่ติดยาแล้ว โดยที่การบำบัดรักษาทำได้ลำบากและได้ผลไม่ดั่งใจ การป้องกันจึงเป็นมาตรการ ที่สำคัญที่สุด

สาเหตุของปัญหาเสพติดแตกต่างกันในสังคม หรือชุมชนต่างๆ การป้องกันที่เหมาะสมจึงย่อมต้องแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้กลุ่มบุคคลเป้าหมายของมาตรการป้องกัน ย่อมมีสภาพด้านบุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องเลือกมาตรการป้องกันที่เหมาะสม มาตรการบางอย่างที่เหมาะสมกับคนกลุ่มหนึ่ง อาจกลายเป็นโทษสำหรับคนกลุ่มอื่นได้ ยังไม่มีมาตรการใดอย่างเดียวกันที่ใช้ได้ผลกับคนทุกกลุ่ม

มาตรการป้องกันอาจแบ่งได้เป็น การป้องกันปฐมภูมิ หรือมาตรการสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยเป็นปัญหาหรือยังไม่ได้ติดยา โดยมีเป้าหมายที่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น กับการป้องกันทุติยภูมิ หรือการป้องกันผู้ที่เคยติดยา และได้รับการบำบัดรักษา จนหยุดยาได้แล้ว ไม่ให้กลับไปใช้ยาอีก มาตรการป้องกันปัญหาเสพติด ได้แก่

1. การสร้างกฎหมายที่เหมาะสม ยากี่ก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรง หรือมีศักยภาพ ที่จะก่อปัญหา เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน และกัญชา ควรมีกฎหมายห้ามการผลิต การนำเข้าในอาณาจักร และการขาย โดยมีบทลงโทษที่รุนแรงพอที่จะให้ผู้ประสงค์จะลักลอบก๊ว และไม่กล้าเสี่ยง แม้ว่าจะมีทางได้กำไรมากก็ตาม ในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดโทษผู้ละเมิดไว้แรงมาก พอจะสรุปได้ดังนี้ ผู้ที่ติดยาเสพติดจะไม่ต้องรับโทษ ถ้าได้เข้ารับการบำบัดรักษาตามสถานบำบัดรักษา หรือโรงพยาบาลที่ได้รับรอง และปฏิบัติตามระเบียบของการบำบัดรักษา ในประเทศสิงคโปร์ ใช้มาตรการที่รุนแรงกว่าใน ประเทศไทย ผู้ที่ใช้เฮโรอีนซึ่งพิสูจน์ได้ด้วยการตรวจ ปัสสาวะ จะถูกส่งเข้าสถานกักกันเป็นเวลาอย่างน้อย ๖ เดือนพยาบาลให้ค่าปรึกษาแนะนำผู้ป่วยติดยาเสพติด สำหรับยาที่ใช้เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์ แต่ก็ทำให้เกิดปัญหาการติดยาด้วย เช่น ยานอนหลับ และยากล่อมประสาท ก็จำเป็นต้องมีกฎหมายที่ควบคุม การผลิต การนำเข้าไปราชอาณาจักร และการขายให้อยู่ ในขอบเขตที่ได้ประโยชน์ เป็นยารักษาโรค แต่ไม่เกิดโทษ ในแง่ยาเสพติด ทั้งนี้จะต้องปรับกฎหมายตามลักษณะ ปัญหาหรือชนิดของตัวยาที่เป็นปัญหาตามสภาพความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงไป

2. มาตรการรักษากฎหมาย การป้องกัน และปราบปรามการลักลอบผลิต นำเข้า ขนย้าย หรือจำหน่ายแจกยาเสพติด ย่อมมีความสำคัญ ในการทำให้หายากขึ้น โอกาสที่คนจะไปติดยาจะได้น้อยลง โดยที่ความพยายามที่จะให้มีคนติดยา เพื่อให้มีความต้องการและตลาดสำหรับยาเสพติดชนิดหนึ่งๆ นั้น มีส่วนในการทำการระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหา ร้ายแรงกว้างขวางขึ้นได้ และกระบวนการค้ายาเสพติดเป็น

อาชญากรรม ที่มีระบบอิทธิพลและเงินทุนมาก ทั้งใน ระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ มาตรการในการปราบปรามจึงทำได้ยาก และประสบปัญหา มาก เจ้าหน้าที่ในการปราบปรามอาจถูกบงการร้าย และได้รับอันตราย ได้ หรืออาจถูกอิทธิพลทางการเงินหรืออื่นๆ ทำให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบขึ้นได้ ระบบงานและเทคนิควิธีการในการรักษากฎหมายก็มีความสำคัญ ผู้ป่วยติดยาฝิ่นอาจชีพทางหัตถกรรม สำหรับยาเสพติดให้โทษที่กฎหมายห้ามการผลิต นำเข้า และจำหน่ายโดยเด็ดขาดนั้น ตำรวจ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นเจ้าหน้าที่ ที่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่วนวัตถุประสงค์ต่อจิตประสาทและยาเสพติด ที่ยังใช้เป็นยารักษาโรคนั้น การควบคุม เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

3. มาตรการด้านเจตคติ และค่านิยมของสังคม ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาของชุมชน และสังคม เจตคติ และค่านิยมในสังคมนั้นๆ มีส่วนเป็นอย่างมาก ในการห้ามหรือยอมให้เกิดปัญหาขึ้น ในชุมชนบางแห่งที่ต่อต้านยาเสพติด โอกาสที่จะเกิดปัญหาย่อมมีน้อยกว่าชุมชน ที่มีทัศนคติยอมรับการติดยา โดยไม่ถือว่าร้ายแรงนัก การที่มาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดจะ ได้ผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยกำลังใจ ความร่วมมือ และแรงสนับสนุน จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนทั่วไป การกระตุ้นให้สังคมมองเห็นปัญหา หาทางแก้ไข และยอมทุ่มเททรัพยากรในการแก้ปัญหา ย่อมจำเป็นอย่างยิ่ง การให้ข่าวสารและความรู้แก่ประชาชนเพื่อป้องกัน ยาเสพติดนั้นได้มีวิธีการอยู่ ๒ แบบ คือ วิธีการทำให้กลัว กับวิธีการให้ข้อมูล ที่เป็นความจริง สำหรับวิธีแรกนั้น มีผลในการกระตุ้นให้ตกใจ และเห็นปัญหาตลอดจนหาทางแก้ไข แต่อาจเกิดความตกใจ จนเกินกว่าเหตุ และมีปฏิกิริยาที่ไม่ได้ผลเต็มที่ในระยะยาวได้ วิธีการนี้ยังพบ ว่า ไม่ได้ผลสำหรับผู้ที่เคยมีประสบการณ์ และได้ลองยามาแล้ว และรู้ว่าข่าวสารหรือความรู้ไม่เป็นความจริง นอกจากนี้ยังมีผลให้ผู้ที่มิประสบการณ์และไม่เกิดผลร้าย อย่างที่อ้าง กลายเป็นผู้ที่เก่งกาจน่านิยมนามากขึ้นอีกสำหรับเยาวชนที่เป็นปัญหา สำหรับกลุ่มชนที่มีการศึกษา หรือมีวิจรรย์ญาณของตนเอง การให้ข่าวสารและความรู้ ที่เป็นความจริงย่อมได้ผลดีกว่า สื่อสารมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ตลอดจนเอกสารเผยแพร่ต่างๆ เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก จึงยอมมีอิทธิพลในการช่วยกำหนดค่านิยมในสังคมเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วย

4. มาตรการทางการศึกษา โดยที่การติดยาเสพติดขึ้นอยู่กับภูมิคุ้มกันที่มี ในบุคคลที่อาจเป็นปัญหา การให้การศึกษาย่อมเป็นการสร้างความรู้ บุคลิกภาพ เจตคติ และค่านิยมที่ดี อันประกอบเป็นภูมิคุ้มกันต่อต้านการติดยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน และเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ที่ล่อแหลมต่อปัญหาเสพติด การศึกษาอาจมุ่งในด้านต่างๆ ซึ่งจะมีผลในการ ป้องกันการเสพติดได้ ตัวอย่างเช่น

- มุ่งที่ความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเกี่ยวกับยา และการใช้ยาโดยทั่วไป รวมถึงคุณและโทษของการใช้ยาที่ถูกต้อง และการใช้ยาในทางที่ผิด

- มุ่งที่ความรู้ความเข้าใจ และเจตคติต่อยา เสพติด ทั้งในแง่ชีววิทยา เกสัชวิทยา สังคมวิทยา หน้าที่พลเมือง กฎหมายควบคุมยาเสพติดสำหรับยาเสพติด โดยรวมๆ และสำหรับยาเสพติดแต่ละชนิด

- มุ่งที่ความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเกี่ยว กับการรักษาสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุขภาพจิต

- มุ่งที่การพัฒนาบุคลิกภาพ ให้เป็นผู้ที่ รู้จักใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักเลือกคบเพื่อน สามารถปรับตนเองในสังคมได้ สร้างสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลได้ และสามารถรู้จักหาวิธีแก้ปัญหา และสามารถขอ และรับคำปรึกษา และความช่วยเหลือที่เหมาะสม

- มุ่งที่การปลูกฝังค่านิยมที่ดี สำหรับ นักเรียนหรือเยาวชนกลุ่มต่างๆ ในต่างกันในระดับอายุ ภูมิหลัง และประสบการณ์ เกี่ยวกับยาเสพติด ย่อมต้องใช้มาตรการต่างกันในการให้การศึกษา การเลือกให้เหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญ

4. มาตรการทางชุมชน โดยที่ปัญหา ยาเสพติดมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพแวดล้อมในชุมชน มาตรการที่มุ่งแก้ปัญหาที่เป็นสาเหตุในชุมชน จึงเป็นการแก้ ที่ตรงเป้า อาจจำเป็นต้องพิจารณาศึกษาในแต่ละชุมชน หรือสภาพของชุมชนถึงปัจจัยที่เป็นปัญหาในชุมชนนั้นๆ มาตรการทางชุมชน ได้แก่

- การจัดแหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุม และแหล่งจำหน่ายยาเสพติดในชุมชน
- การสร้างกิจกรรมเสริมสร้างสำหรับเยาวชนในชุมชน เพื่อให้สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การกีฬา นันทนาการ เป็นต้น
- การจัดที่ปรึกษาและแนะแนว เพื่อช่วย ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ เมื่อเยาวชนมีปัญหา
- การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน เพื่อเพิ่ม รายได้ของแต่ละบุคคล ลดความยากจนและความกดดันทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น การฝึกอาชีพ การหางาน การหารายได้พิเศษ การประหยัดค่าใช้จ่าย สหกรณ์ผู้ซื้อ เป็นต้น
- การพัฒนาสังคมในชุมชน เพื่อให้มีระบบ สังคมที่ดี มีเป้าหมาย ความหวังและอนาคต
- มาตรการในการป้องกันการระบาดของสารติดยา ผู้ที่ติดยาเสพติด มีส่วนสำคัญในการชักนำให้ผู้อื่นไปติดด้วย การขจัดไม่ให้มีผู้ติดยา หรือให้ลดจำนวนลง จะช่วยลดการแพร่ระบาดได้ การป้องกัน จึงควรมุ่ง ที่การหาผู้ที่ติดยาให้ได้โดยเร็วที่สุด และทำการรักษาให้ได้ผลเสียโดยเร็ว ส่วนผู้ที่ติดยาอมแงม จนกลายเป็นปัญหาสังคม และเป็นตัวการให้เกิดการแพร่ระบาดไปสู่ผู้อื่น ก็น่าจะได้แยกออกไปจากสังคม (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2588. ออนไลน์)

จันทร์ศิริ วาทหงษ์ (2547,น. 8) กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้ให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยองค์กรชุมชนประสบผลสำเร็จ

1. ผู้นำชุมชนต้องไม่เสแสร้งไม่ค้ายาเสพติด มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชน
2. ประชาชนให้ความร่วมมือในการทำงาน มีการกำหนดกฎระเบียบชุมชนร่วมกัน
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความจริงใจในการทำงาน ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด และมีความเป็นเอกภาพ
4. มีงบประมาณสนับสนุนการทำงานของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
5. สร้างขวัญกำลังใจให้องค์กรชุมชน โดยให้ความร่วมมือองค์กรชุมชนเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน และสนับสนุนการพัฒนาด้านต่างๆของชุมชน
6. มีการทำงานในลักษณะเครือข่ายชุมชน
7. มีความต่อเนื่องในการทำงาน

วพภัคร์ พนมวัน ณ อยุธยา (2558 : ออนไลน์) กล่าวว่า ภัยพิบัติอันเกิดจากยาเสพติดนับเป็นวิกฤติที่ร้ายแรงที่สุดอย่างหนึ่งของประเทศ และนับวันมีแต่จะรุนแรงมากยิ่งขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ส. ได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งวิธีการหนึ่งที่คิดว่าประสบความสำเร็จคือ การแก้ไข โดยคนในชุมชนโดยใช้พลังชุมชน ให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

การแก้ไขปัญหายาเสพติดถ้าจะทำให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้นเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างเป็นกระบวนการ เป็นระบบ และต่อเนื่องประกอบด้วย 5 ขั้นตอนต่อไปนี้

1. เตรียมความพร้อมชุมชนโดยสร้างจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นปัญหาของทุกคนและทุกฝ่ายต้องมาร่วมมือกัน โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน

2. กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมแรง ร่วมใจ แก้ไขปัญหาให้สำเร็จ โดยร่วมกันจัดทำแผนงาน ของชุมชน ซึ่งมีแผนที่แก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง โดยอ้อมและแผนการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน
3. ลงมือปฏิบัติตามแผนงาน ร่วมแรง ร่วมใจ แก้ไขปัญหาให้สำเร็จ โดยมีการดำเนินการกับผู้ค้ารายย่อย ผู้เสพ และกลุ่มเสี่ยง ด้วยความเอื้ออาทร ให้อภัย และให้โอกาส กลับมาสู่การใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างปกติสุข
4. เผื่อระวังติดตาม เติบไวยาม เผื่อระวังภัยที่อาจเกิด เพื่อไม่ให้ปัญหาที่ชุมชนแก้ไขได้แล้วนั้น กลับมาเกิดซ้ำอีก จึงต้องมีการจัดแบ่งคนคอยสอดส่องดูแลและติดตามสถานการณ์ปัญหาอยู่ตลอดเวลา รวมถึงสมาชิกในชุมชนก็ต้องตระหนักถึงปัญหาและพร้อมที่จะเข้าร่วมแก้ไขอย่างต่อเนื่องด้วย
5. เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพิ่มเพื่อน เพิ่มข่าย ขยายพลังชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหามีได้มากขึ้น ดีขึ้นจึงควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างกำลังใจให้ซึ่งกันและกันในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดตลอดจนร่วมกันพัฒนาชุมชนและเครือข่ายให้เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ก็จะช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย แนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน: ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว (นาวิ สุกุลวงค์ธนาและคณะ, 2556. น ก) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยเริ่มใช้ยาเสพติดในช่วงอายุน้อยลงและพบในเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มากขึ้น ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว การมีตัวแบบที่ดี การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน การดำเนินชีวิตด้วยสติตามแนวพุทธศาสนา ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การมีพื้นที่ที่เพื่อทำกิจกรรมเชิงบวก การได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากชุมชน และชุมชนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการวิจัยนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 4 ข้อ ดังนี้ 1) รัฐควรกระตุ้นให้ภาคสังคมรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น 2) ให้มีองค์การทางสังคมทำหน้าที่ด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดแบบบูรณาการกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) การป้องกันควรมุ่งไปที่ช่วงก่อนการเริ่มเสพ และ 4) ควรมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่กับสถาบันสังคมหลัก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

การวิจัยเรื่อง การสร้างรั้วชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยความร่วมมือของแกนนำในชุมชน บ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อหาวิธีการจัดการที่เหมาะสมในการสร้างรั้วชุมชนเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับการจัดการระดมความคิดในการพัฒนาโดยพลังประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการวิจัย ประชาชนเมื่อมีปัญหาเรื่องยาเสพติด จะเป็นลักษณะต่างคนต่างแก้ไขไม่มีการปรึกษาหารือกัน จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ที่หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดให้ ซึ่งในทางปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด คงปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเข้ามาจัดการการศึกษาในครั้งนี้เปิดโอกาสให้ตัวแทนประชาชนมาพูดคุยและหาวิธีการร่วมกัน จนได้วิธีการที่จะนำมาใช้เป็นรั้วชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสมกับชุมชนและสามารถปฏิบัติได้ดังนี้ 1) ให้ข้อมูลด้านสถานการณ์ของยาเสพติดกับที่ประชุมของหมู่บ้านโดยผู้ใหญ่บ้าน และทุกคนร่วมกันติดตามการใช้สารเสพติดของบุคคลเสี่ยง 2) ติดตามเผื่อระวังบุคคลภายนอกชุมชนที่ต้องสงสัยหรือมีพฤติกรรมอาจเกี่ยวข้องกับยา

เสพติด และให้ข้อมูลกับผู้นำชุมชน 3) ร่วมกันติดตามพฤติกรรมกลุ่มของเยาวชนเพื่อป้องกันไม่ให้ใช้สารเสพติด 4) สนับสนุนลานกีฬาและอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ในชุมชนทุกเพศทุกวัย และเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว ดำเนินการดังนี้ 1) ถ้าเป็นบุคคลภายในชุมชนบอกเตือนโดยคนในครอบครัว บุคคลที่นับถือ บุคคลที่สนิท หรือ โดยผู้ใหญ่บ้าน 2) บุคคลภายนอกชุมชน กรณีเป็นลูกจ้างไร้อ้อยบอกเตือนหรือส่งกลับโดยนายจ้าง ถ้าเป็นบุคคลทั่วไปบอกหรือเตือนโดยคนที่รู้จัก และแจ้งหรือให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง(นราศักดิ์ ปานบุตร, 2554)

การศึกษาวิจัย เรื่อง **การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในลักษณะไตรภาคี** ผลการศึกษาพบว่าชุมชนกลุ่มตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการทั้งในด้าน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด รวมถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนใน ชุมชนที่รับผิดชอบ เกิดขึ้นจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยหลัก (ปัจจัยภายใน) ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้ (จัดลำดับจากความถี่ที่ถูกอ้างถึงมากที่สุดของปัจจัยความสำเร็จในการทำงานของชุมชน) ดังนี้

1.1 ปัจจัยเรื่องคน ประกอบด้วย หัวใจคนทำงาน ตัวผู้นำที่มีศักยภาพและเป็นผู้นำของชุมชนที่ แท้จริง การมีคณะที่ปรึกษาชุมชน กลไกของคณะทำงานที่ร่วมขับเคลื่อนการทำงาน ความเข้มแข็งของ อาสาสมัครและการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2 มีการบริหารจัดการภายในชุมชน ประกอบด้วย การสร้างระบบความคิด ระบบการบริหารงาน ภายในชุมชน มีการจัดการพูดคุย ปรึกษาหารือกันบ่อยครั้ง กระบวนการที่เป็นพลวัต ต่อเนื่องและการบูรณา การในเชิงกระบวนการและการใช้กลไกการพัฒนาศักยภาพของบุคคล

1.3 มีการประสานและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในชุมชน ประกอบด้วย ทรัพยากรในพื้นที่ ชุมชนและการใช้กลไกผู้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาร่วมปฏิบัติการ

1.4 มีหลักคิดและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ประกอบด้วย การเข้าถึงความต้องการที่ แท้จริงของประชาชน มีระบบการดูแลที่เป็นแบบการดูแลทั้งครอบครัว การมีหลักการทำงานที่มั่นคงและ ผลักดันการปฏิบัติไปสู่เป้าหมาย การบูรณาการการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบมากกว่าการแยกแยะ เฉพาะ ปัญหา ไม่อิงระบบที่เป็นทางการและจัดกิจกรรมให้ทุกกลุ่มได้มีโอกาสร่วมกันทำกิจกรรมภายนอกชุมชน

2. ปัจจัยสนับสนุน (ปัจจัยภายนอก) ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้ (จัดลำดับจากความถี่ที่ถูกอ้างถึงมากที่สุดของปัจจัยความสำเร็จในการทำงานของชุมชน) ดังนี้

2.1 การสนับสนุนในทางวิชาการ ประกอบด้วย การทำงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ การวิจัย ปฏิบัติการ ความพยายามในการผลักดันการปฏิบัติตามแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริม การเป็น “ผู้รู้” การเป็นปราชญ์ชาวบ้านเฉพาะเรื่อง รวมทั้งการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบและแนวคิด การจัดการแบบรับผิดชอบต่อสาธารณะ

2.2 การจัดเครือข่าย ประกอบด้วย มีเครือข่ายการทำงาน มีกลไกการเชื่อมโยงกับองค์กรและ เครือข่ายภายนอกและการจัดระบบการสนับสนุนที่ดีและเข้าถึงหลักการพัฒนา

2.3 การส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการและการเสริมการปฏิบัติงานต่างๆ ประกอบด้วย การ จัดโครงสร้างการทำงานแนวราบ (Flat Structure) และการส่งเสริมแนวคิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาอย่างเป็น ระบบมากกว่าการแยกแยะเฉพาะหน้าได้ (ชนธัญ แสงพุ่มและคณะ, 2554. น ข)

8.2 บริบทชุมชน

8.2.1 การก่อตั้งชุมชน บ้านโคกไทรตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง เริ่มมีผู้อพยพมาตั้งถิ่นฐานครั้งแรกเมื่อประมาณกว่า 150 ปีมาแล้ว ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดตรัง

ความเป็นมา ของชื่อนั้นเล่าสืบต่อกันมาว่า ที่ริมลำธารมีต้นไทรต้นหนึ่ง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 200 เซนติเมตร ตั้งอยู่บนเนินสูงที่ชาวบ้านเรียกว่า “โคก” จึงเรียกว่าบ้านโคกไทร บ้านโคกไทรเดิมอยู่รวมกับบ้านนาทุ่งโพธิ์ ต่อมาเมื่อประชากรมากขึ้นจึงได้แยกมาเป็น 2 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 คือบ้านโคกไทร หมู่ที่ 11 คือบ้านนาทุ่งโพธิ์ บ้านโคกไทรเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ของผู้ที่ศรัทธาในระบอบคอมมิวนิสต์ที่ถูกปราบปรามอย่างหนัก ถูกฆ่าเผาในถังแดง บุคคลในยุคนั้นบางคนยังมีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบัน และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่างๆ ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อนายหนู พลนุ้ย ซึ่งอยู่ในยุคถังแดงจนถึงปี พ.ศ. 2513 ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านชื่อ **นายจรี เจริญนุ้ย** ได้รับตำแหน่งตั้งแต่ปี 2556 **มีปณิธานว่า** จะตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของพี่น้องชาวโคกไทร **วิสัยทัศน์ของผู้ใหญ่คือ** อุทิศตน พัฒนาเยาวชน สร้างชุมชนอย่างยั่งยืน

คำขวัญของชุมชน คือ แคนสาวช่างเผือก เทือกเขาพันจา น้ำน้อยสง่า อ่างน้ำงามตา เจ็ดจ่าน้ำพุร้อน หลากหลายพันธุ์ไม้งาม

8.2.2 อาณาเขต บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิมอยู่ห่างจากตัวอำเภอองครักษ์ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 7 กิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่ที่ 11 บ้านนาทุ่งโพธิ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่ที่ 8 บ้านนาบอน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เทือกเขาบรรทัด
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่ที่ 13 บ้านน้ำตกไพรวัลย์

8.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบ ทิศตะวันตกซึ่งติดเทือกเขาบรรทัดเดิมเป็นทุ่งนาแต่ปัจจุบันมีสภาพเป็นสวนยางพาราและสวนผลไม้ เหลือพื้นที่ทุ่งนาทางทิศเหนือเล็กน้อย

8.2.4 การคมนาคม บ้านโคกไทร มีการคมนาคมติดกับโรงเรียนนาทุ่งโพธิ์ หากขับรถมาจากในชุมชนโรงเรียนจะอยู่ทางขวามือ ถนนในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง มีเพียงถนนซอยเข้าไปบ่อน้ำร้อนจะเป็นถนนลูกรัง และสองข้างทางริมถนนในหมู่บ้านเป็นสวนยาง สวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน ลองกอง และ ขนุน เป็นต้น

8.2.5 พัฒนาการด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ปี 2533 เริ่มมีไฟฟ้าและการตัดถนนสายหลักเข้ามาในหมู่บ้าน
- ปี 2549 มีไฟฟ้าในถนนซอย
- ปี 2551 ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในหมู่บ้าน
- ปี 2556 มีการบุกเบิกพัฒนาน้ำตกร้านน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยว
- ปี 2556 ปรับปรุงอาคารอเนกประสงค์ของหมู่บ้าน
- ปี 2557 บุกเบิกถนนสายนาเหนือ

8.2.6 ประชากร จำนวนครัวเรือน 208 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 841 คน แบ่งเป็น ชาย 412 คน หญิง 429 คน มีเด็กร้อยละ 24.24 และเยาวชนร้อยละ 18.55 ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม (ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ระดับหมู่บ้าน, 2558) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 50.38 เช่น ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ทำนา ปลูกพืชไร่ (ถั่วลิสง ถั่วหรั่ง ถั่วเขียว มันขี้หนู ข้าวโพด เป็นต้น) รองลงมาคืออาชีพรับจ้างร้อยละ 35.06 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากนั้นเป็นอาชีพอื่นๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว รับราชการ เป็นต้น

8.2.7 การเมือง และการปกครอง บ้านโคกไทรอยู่ในเขตการปกครองของ อบต. คลองเฉลิมซึ่งประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านของบ้านโคกไทรมีจำนวนรวม 5 คน โดยผู้ใหญ่บ้านคนแรกตอนที่แยกหมู่บ้านชื่อนายหนู พลนุ้ย สมัยยุคถังแดงตั้งแต่ พ.ศ.2502 - 2520 ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 ชื่อ นายหลี นิลปักษา

(2520-2527) คนที่ 3 ชื่อ นาย นาย ผาด แอนิม (2527-2550) คนที่ 4 ชื่อ นาย วันชัย บิลังจะ (2550-2556) ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านชื่อ นาย จรี เจริญนุ้ย เป็นคนที่ 5 ได้รับตำแหน่งตั้งแต่ปี 2556 ผู้ใหญ่บ้านในยุคแรกๆ อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลานานต่อเนื่องกัน ประชาชนพิจารณาคัดเลือกด้วยความเหมาะสมกับสถานการณ์ ตัวอย่างท่านแรก ได้รับเลือกในฐานะที่ท่านสามารถเป็นคนกลางระหว่างรัฐและผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ สามารถเข้ากันได้กับทั้งสองฝ่ายอยู่ในตำแหน่งนานถึง 18 ปี และเป็นญาติผู้ใหญ่ทางฝ่ายภรรยาของผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน คนที่ 3 อยู่ในตำแหน่งนาน 23 ปี คนเหล่านี้สนับสนุนผู้ใหญ่บ้านจรีให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านและสนับสนุนการทำงานของผู้ใหญ่มาตลอด มีสมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 2 คน ผู้ใหญ่บ้านจรีเคยเป็นสมาชิก อบต. มาก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ทำให้การประสานงานกับ อบต. เป็นไปด้วยดี การบริหารหมู่บ้านปัจจุบันมีกรรมการหมู่บ้าน 15 คน เป็นตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านเป็นคนคัดเลือกมาร่วมทำงาน มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน

8.2.8 การศึกษา ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 42.87 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา ปัจจุบันมีแนวโน้มการศึกษาต่อสูงขึ้น ทั้งในระบบการศึกษาตามปกติ และในระบบการศึกษานอกโรงเรียน (แผนยุทธศาสตร์ชุมชน, 2556) บ้านโคกไทรมีโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้าน ชื่อ **โรงเรียนนาทุ่งโพธิ์** เป็นโรงเรียนที่สอนตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชาวบ้านโคกไทรให้ความสำคัญกับการศึกษา มาก โดยส่วนใหญ่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนหนังสือจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนนี้ เมื่อจบจากโรงเรียนดังกล่าวก็จะส่งบุตรหลานเรียนต่อใน 2 โรงเรียน คือ **โรงเรียนบำรุงอิสลาม** เป็นโรงเรียนสายสามัญควบกับศาสนา และ **โรงเรียนงหราพิชากร** เป็นโรงเรียนสายสามัญล้วน ทั้งสองโรงเรียนนี้อยู่ในตำบลคลองเฉลิม ตั้งอยู่ไม่ห่างจากหมู่บ้านมากนัก นอกจากนี้ยังมี **โรงเรียนคุรุสัมพันธ์ (ตาดึกา)** ตั้งอยู่ในหมู่บ้านเป็นโรงเรียนสอนศาสนาให้กับเด็กในชุมชนตั้งแต่อายุ 6-12 ปี ตั้งอยู่ในสวนมังคุดของโต๊ะอิหม่าม เริ่มก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2538 มีครู 2 คน คือ ท่านโต๊ะอิหม่าม และผู้ใหญ่บ้านซึ่งตัวท่านเองเป็นผู้นำศาสนาด้วยคือ เป็นโต๊ะบิหล่าน เนื้อหาหลักจะสอนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม และการละหมาด มีกิจกรรมการคัดแยกขยะที่โรงเรียนโดยกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ที่ผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้มีการรวมตัวกัน เด็กๆ จะรวบรวมขยะรีไซเคิลจากบ้านมาขายที่โรงเรียนเดือนละครั้ง

8.2.9 ศาสนสถาน ในหมู่บ้านโคกไทรมีมัสยิด 2 แห่ง มัสยิดที่อยู่ใกล้กับบ้านของผู้ใหญ่เป็นมัสยิดที่ทำการละหมาด 5 เวลา รวมถึงการทำละหมาดในวันสำคัญของศาสนา เช่น ละหมาดตะเราะเวห์ (การละหมาดตอนกลางคืนของเดือนรอมฎอน และการละหมาดวันฮารีรายอ (การละหมาดเมื่อเสร็จสิ้นการถือศีลอดครบ 1 เดือน) และ อีกหนึ่งแห่ง เป็นมัสยิดที่อยู่ด้านในหมู่บ้านห่างจากมัสยิดอีกแห่งพอสมควร มัสยิดแห่งนี้ก็ทำการละหมาดเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เมื่อถึงฤดูการตะเราะเวห์ (การเผยแพร่ศาสนาอิสลาม) ก็จะมีกลุ่มชายมุสลิมที่ออกตะเราะเวห์จากจังหวัดอื่นมาตะเราะเวห์ที่มัสยิดประมาณ 3-4 วัน มีการทำกิจกรรมทางศาสนาเช่น อ่านหนังสือให้ชาวบ้านในมัสยิดฟัง เติบบรรยายธรรมในหมู่บ้าน เป็นต้น

8.2.10 สภาพสังคม บ้านโคกไทรมีลักษณะเป็นสังคมชนบท เมื่อแต่งงานแล้วก็จะแยกครอบครัวออกไป แต่จะอาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันในหมู่เครือญาติ การสร้างบ้านเรือนของชาวบ้านโคกไทร ส่วนใหญ่จะสร้างบ้านติดกัน 2 ฝั่งถนน บางส่วนสร้างในสวนยาง ลักษณะบ้านมีหลายแบบ เช่น บ้านตึกสองชั้น บ้านชั้นครึ่ง บ้านไม้ ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านโคกไทรเป็นลักษณะเครือญาติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน เมื่อผู้ใหญ่ในชุมชนพบเจอลูกหลานก็จะมีการทักทาย ตักเตือนไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม บ่งบอกถึงความสนิทสนมและความเป็นกันเองของคนในชุมชน

8.2.11 ระบบความเชื่อและวัฒนธรรมในชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านทั้งหมดเป็นมุสลิม มีมัสยิด เป็นสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาและยังเป็นที่ทำให้ใจสงบ ศาสนาอิสลามจะมีประเพณีต่างๆ ของมุสลิมได้แก่

1) วันฮารีรายอ จะมีขึ้น 2 ครั้ง ดังนี้

(1) วันเฉลิมฉลองฮารีรายออีดิลฟิตรี เป็นวันฉลองวันสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน มีพิธีกรรมการละหมาดร่วมกันที่มีมัสยิดประจำหมู่บ้าน โดยก่อนละหมาดให้ทุกคนจ่ายชะกาต (บริจาค) ข้าวสาร หรือทรัพย์สินที่สะดวกในการจ่าย จากนั้นก็ไปเยี่ยมกุโบร์ของบรรพบุรุษ ทำบุญอุทิศส่วนกุศล ให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว พร้อมกับระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ พบปะญาติพี่น้องและขอมะอ์ฟ (ขออภัย) ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ในหมู่บ้านจะจัดกิจกรรมอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น เล่นกีฬา แลกของขวัญ เป็นต้น

(1) วันเฉลิมฉลองฮารีรายอฮัจญ์ (ฮารีรายออีดิลอฎฮา) เป็นวันฉลองพร้อมกับผู้ที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยจะมีขึ้นหลังจากวันฮารีรายออีดิลฟิตรี 2 เดือน 10 วัน จะมีพิธีละหมาดร่วมกันที่มีมัสยิดประจำหมู่บ้าน ผู้ที่มีกำลังทรัพย์เพียงพอจะต้องทำกรูบาน เป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง โดยมีการเชือดวัวแล้วนำมาปรุงอาหารรับประทานร่วมกันหรือแบ่งเนื้อให้กับเพื่อนบ้าน พบปะญาติพี่น้องและขอมะอ์ฟ ซึ่งกันและกัน

2) การถือศีลอด จัดขึ้นในเดือนรอมฎอนของทุกปี โดยชาวมุสลิมทุกคนที่บรรลุนิติภาวะตามหลักศาสนา และจะต้องเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ไม่เป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการถือศีลอด โดยทุกคนต้องถือศีลอดทั้งร่างกาย จิตใจ และวาจา ดังนี้

- ร่างกาย เป็นการอดอาหารทุกชนิด การละปะจัยที่เป็นบ่อเกิดความชุ่มชื้น ความมีพลัง
- จิตใจ เป็นการลด ละ เลิก กิจกรรมทางใจที่เป็นการคิดอกุศล ผิดศีลธรรมจรรยา โดยให้คิดแต่สิ่งดีๆ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นรวมทั้งสังคมด้วย

- วาจา เป็นการลด ละ เลิก การใช้วาจาในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การติฉินนินทาตำหนิผู้อื่น ฝึกให้รู้จักอดทน อดกลั้นต่อการถูกกลั่นแกล้ง เพราะสิ่งเหล่านั้น คือ สิ่งที่พระเจ้าทดสอบความอดทน

การถือศีลอด จึงเป็นการฝึกความอดทนทั้งร่างกายและจิตใจ และกิเลสต่างๆ รวมทั้งได้รู้ถึงความไม่มีความยากจน และสอนให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันซึ่งกันและกัน

3) อาซุรอ เป็นพิธีทำบุญเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ ในสมัยท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) ซึ่งบรรพบุรุษในสมัยนั้นต้องอาศัยอยู่บนเรือเป็นเวลานานแรมเดือน จนกระทั่งอาหารที่มีอยู่เริ่มร่อยหรอ เมื่อน้ำลดและแห้งเหือดไป คนในเรือก็ช่วยกันเก็บอาหารที่เหลืออยู่ เช่น ข้าวสาร ถั่ว เผือก เป็นต้น มากวนและคลุกเคล้าให้เข้ากัน ซึ่งเรียกว่า “อาซุรอ” แล้วนำมารับประทานร่วมกัน ชาวไทยมุสลิม ในชุมชน ชาวบ้านโคกไทรจึงได้มีการทำอาซุรอกันในทุกวันที่ 10 ของเดือนมฮัรอม? โดยมีการจัดกิจกรรมขึ้นที่มีมัสยิด

4) อะกิเกาะฮ์ คือ การเชือดสัตว์และเชิญเพื่อนบ้านมารับประทานหรือนำเนื้อสัตว์ไปให้ที่บ้านเนื่องในวาระที่มีบุตร พิธีกรรมนี้ให้เชือดสัตว์ทำอะกิเกาะฮ์ในวันที่ 7 นับจากวันคลอด แต่จะเชือดหลังจากวันนั้นก็ได้อีก สัตว์ที่ใช้ทำอะกิเกาะฮ์ คือ แพะ เด็กที่คลอดออกมานั้น หากเป็นเด็กผู้ชาย ควรอะกิเกาะฮ์ 2 ตัว ส่วนเด็กผู้หญิงทำ 1 ตัว

8.2.12 การสาธารณสุข มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ตั้งอยู่ที่บ้านพุตซึ่งไม่ไกลจากบ้านโคกไทร รพ.สต. นอกจากจะดูแลรักษาคนไข้ตามอาการ หรือให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพแล้ว การทำงานด้านยาเสพติดก็ให้ความสำคัญทั้งการเลิกบุหรี่ และการสนับสนุนการเลิกยาเสพติด อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ซึ่งผู้ที่มาเรียนส่วนหนึ่งเป็นเยาวชนที่ติดยาเสพติด และผู้อำนวยการ รพ.สต. ยังเป็นครูผู้สอนอีกด้วย มีการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 2 วัน

8.2.13 องค์กรชุมชน บ้านโคกไทรมีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน ทั้งที่เป็นทางการ และไม่ใช่องค์กร เพื่อความสามัคคี และความก้าวหน้าของบ้านโคกไทร รายละเอียดในแต่ละกลุ่มองค์กรต่างๆ มีดังนี้

1) องค์กรที่เป็นทางการ

(1) **คณะกรรมการหมู่บ้าน** ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชรบ. ตัวแทนจากกลุ่มองค์กรต่างๆ จำนวนรวม 15 คน โดยหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านนอกจากจะต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากอำเภอแล้ว บ้านโคกไทรยังมีชุด ชรบ. ในชุมชนทำหน้าที่ตรวจความเรียบร้อยในชุมชน โดยการจับ ชรบ. ลาดตระเวนในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง หากมีเหตุการณ์พิเศษ เช่น มีคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชนจะเพิ่มความถี่ในการลาดตระเวนเป็น 4 ครั้งต่อสัปดาห์

(2) **คณะกรรมการอาสาสมัครสาธารณสุข** บ้านโคกไทรมีอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 18 คน การจัดรูปแบบคณะกรรมการเป็นรูปแบบการบริหารแบบองค์กรอื่นทั่วไป คือ มีประธานอาสาสมัคร และมีสมาชิก โดยจะทำงานแบ่งตามครัวเรือน ซึ่งแต่ละคนจะรับผิดชอบประมาณ 15 ครัวเรือน หรือ มากกว่านั้น หน้าที่หลักของ อสม. คือ การส่งเสริมและป้องกันสุขภาพ เช่น คัดกรองโรคเบาหวาน ความดัน รมรงค์การป้องกันไข้เลือดออก และเรื่องยาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแกนนำรณรงค์หมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2) กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่

(1) **กลุ่มด้านกีฬา** ชาวบ้านโคกไทรมีความสนใจด้านกีฬามาก มีทีมกีฬาเด่นได้แก่ ทีมวอลเลย์บอล โดยเฉพาะทีมหญิงได้แชมป์ระดับตำบลตั้งแต่ ปี 2548 เป็นแชมป์ถึง 6 ปีซ้อน นอกจากนี้ยังมีทีมฟุตบอลซึ่งเป็นกีฬาที่เยาวชนให้ความสนใจมาก มีการฝึกซ้อมกันอย่างสม่ำเสมอ

(2) **กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน** เป็นกลุ่มที่เก็บออมเงินของชาวบ้านในหมู่บ้านที่เป็นสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุน ช่วยเหลือกิจกรรมในชุมชน โดยจะร่วมมือกับคณะกรรมการหมู่บ้านในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันหยุดและเทศกาลต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันฮารีรายอ 2 ครั้ง กิจกรรมในวันสำคัญดังกล่าว จะมีการเล่นกีฬาฟุตบอล แคร้บอล เด็กที่เข้ามาร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 15 ปี วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมขึ้นในหมู่บ้าน คือ ไม่ต้องการให้เด็กไปมั่วสุมข้างนอก ในแต่ละปีใช้งบประมาณ 1-2 หมื่นบาท จะใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ของขวัญ ทุนการศึกษา สวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นต้น

(3) **กลุ่มขยายพันธุ์ต้นตาคอม** ก่อตั้งเมื่อปี 2556 ต้นตาคอมเป็นไม้พุ่ม เด็ดกินยอด มีสารต้านอนุมูลอิสระสูง เป็นพืชท้องถิ่นของพัทลุง ใช้ปรุงอาหารได้หลายอย่าง เป็นที่นิยมในท้องตลาด ยอดตาคอมราคา กิโลกรัมละ 30-50 บาท นอกจากนี้ยังใช้เมล็ดเพาะต้นกล้า ขายในราคาต้นละ 25-30 บาท นับเป็นพืชที่สามารถทำรายได้ให้กับครอบครัวได้ดี

(4) **กลุ่มเลี้ยงผึ้ง** ปี 2557 ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษาเอกชนนอกโรงเรียน อำเภอกงหรา ให้ทุนสนับสนุนตั้งกลุ่มเลี้ยงผึ้ง

(5) **กลุ่มเยาวชนจัดการคัดแยกขยะ** จัดตั้งโดยผู้ใหญ่บ้านเมื่อปี 2557 สมาชิกเป็นเด็กในโรงเรียนครูสัมพันธ์ มีกิจกรรมคัดแยกขยะจากที่บ้านมาจำหน่ายที่โรงเรียนครูสัมพันธ์

(6) **กองทุนแม่** เมื่อปี 2558 ชุมชนได้รับการสนับสนุนกองทุนแม่ ผู้ใหญ่บ้านมีแผนจะนำเงินไปใช้ในการป้องกันยาเสพติดด้วย

8.2.14 ประชาชนชุมชนด้านต่างๆ ได้แก่

1) **ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่** (1) นายโหยบ หล้าสระ (2) นายแอ เดชอรัญ (2) นายหลี นิล ปักษา (3) นายโหยบ หล้าสระ (4) นายเจ๊ะโหด พลนุ้ย (5) นายหรั่ง หมาดโส๊ะ

2) **ด้านอาหาร ได้แก่** (1) นางอ้อหล้ามะ เหลี่ยมปาน (2) นางรินเดาะ สังสินหละ

3) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ (1) นายโหยบ หล่าสะ (2) นายเจ๊ะโหด พลนุ้ย (3) นายจรี เหริยญุ้ย (4) นายสุนันท์ จันทรพุ่ม (5) นางพรธนา แอนิม (6) นางตระกูลณี แก้วเอียด

8.2.15 เหตุการณ์สำคัญเรื่องยาเสพติด พบว่า ปี 2538 มีเหตุการณ์ยิงผู้ร้าย 5-6 คน ด้วยอาวุธสงคราม และปี 2554 มีผู้ถูกยิงที่กระท่อมตาย 2 คน บาดเจ็บ 1 คน คาดว่าทั้งสองเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด ปี 2554-2555 ยิงชู้ขวัญในหมู่บ้าน

8.3 ผลการศึกษากระบวนการของกลุ่มต่างๆ

จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดป้องกัน ฟันฟู เยาวชนจากสารเสพติดของชุมชน สรุปนำเสนอตามบทบาทของแต่ละกลุ่ม คือ ในฐานะกลุ่มผู้ดำเนินโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุน กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มเยาวชน รายละเอียดกระบวนการของแต่ละกลุ่มดังนี้

8.3.1 กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ ผู้ดำเนินโครงการหลักประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านจรี เหริยญุ้ย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชูตรีรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน (ชรบ.) โต๊ะอิหม่าม แกนนำชุมชน จำนวนรวม 15 กระบวนการดำเนินงานในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการบำบัด

- สนับสนุนให้เยาวชนเข้าค่ายของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์ขวัญของแผ่นดิน เป็นค่ายการบำบัดยาเสพติดโดยมีการฝึกระเบียบ อบรม ให้ความรู้ กำหนดให้อยู่ในค่าย 15 วัน ด้วยการพูดคุย ตักเตือน โน้มน้าวให้เข้ารับการบำบัดทั้งต่อพ่อแม่ และเยาวชน ทั้งนี้ข้อมูลกลุ่มเสพติดจากการตั้งด่านตรวจปัสสาวะของฝ่ายปกครอง การสังเกตเห็นเอง การมาปรึกษาหารือจากผู้ปกครอง

ด้านการฟื้นฟู

- ส่งเสริมอาชีพให้กับเยาวชนที่ติดยา เป็นอาชีพในหมู่บ้าน เช่น กรีดยาง ก่อสร้าง เป็นต้น
- จัดกิจกรรมในชุมชน เป็นกิจกรรมที่กลุ่มเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การถางป่าที่น้ำตก การถางหญ้า ตัดแต่งต้นไม้ริมถนน เป็นต้น

- การสนับสนุนให้เล่นกีฬาต่างๆ เช่น ใ้ทั้งงบประมาณในการฝึกซ้อม อุปกรณ์กีฬา การส่งไปแข่งขันนอกหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกีฬาฟุตบอล มีโค้ชฟุตบอลที่มีกลยุทธ์ที่แยกค่ายในการช่วยเหลือเยาวชน เช่น กระบวนการดึงเยาวชนมาที่บ้าน โดยเริ่มจากการพูดคุย ปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านในการชักชวนเยาวชนมานั่งพูดคุยกันที่บ้านในช่วงตอนกลางคืน มาดูฟุตบอลด้วยกัน และพูดคุยกัน ทำให้เขาสามารถเข้าถึงเยาวชนได้โดยง่าย ใช้บ้านเป็นศูนย์กลางในการรวมตัว มีกติกาของบ้านคือ ห้ามนำสารเสพติดมาที่บ้าน มีสิ่งเอื้ออำนวยคือ มีโทรทัศน์ให้ดู ให้อิสระในการดูไม่ว่าจะช่วงเวลาใด มีกาแฟดื่ม มีข้าวให้กิน ให้อิมเงิน ยืมมอเตอร์ไซค์โดยมีกติกาการใช้มอเตอร์ไซค์ คือ ห้ามนำไปใช้ทำสิ่งที่ไม่ดี เขากล่าวว่าต้องใช้ความอดทนกับเยาวชน เพราะบางครั้งเยาวชนจะใช้คำหยาบ เช่น “อย่ามาทำเฒ่า”(อย่ามาแสบ) ในฐานะเป็นโค้ชกีฬาฟุตบอลของชุมชน มีกฎเกณฑ์ว่า หากใครที่ติดยาเสพติดหรือไม่ฝึกซ้อม ก็จะไม่ได้รับสิทธิ์เล่นฟุตบอลในทีม จะมีการฝึกซ้อมเล่นฟุตบอลทุกวันตอนเย็น ณ สนามหน้าอำเภอ ยกเว้นเดือนรอมฎอน

ด้านการป้องกัน

- จัดทีมลาดตระเวนในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ทีมประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ชรบ. หมุนเวียนสับเปลี่ยนกันลาดตระเวนอย่างสม่ำเสมอ หากมีเหตุการณ์ที่น่าสงสัย เช่น มีคนแปลกหน้าเข้ามาในหมู่บ้านก็จะเพิ่มความถี่ในการลาดตระเวนมากขึ้นเป็นสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง

ขณะนี้เน้นหนัก เรื่องลาดตระเวนพร้อมกับหมู่บ้านอื่น โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนหลัก ซึ่งมตินี้ได้ตกลงกันในที่ประชุมผู้ใหญ่บ้านสัญจรของตำบลคลองเฉลิม เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558

- ผู้ใหญ่บ้านพูดคุยเสียงตามสายตักเตือนเรื่องยาเสพติดทุกวัน

- โตะอิหม่ามใช้หลักการศาสนามาพูดคุยตักเตือนพิษภัยของยาเสพติดในการละหมาดวันศุกร์ที่มีสยิดและมีการพูดคุยในการอบรมก่อนนิกะห์ (แต่งงาน)

- การประชุมหมู่บ้านทุกเดือน ในวันที่ 8 ของเดือน การประชุมนี้จะมีกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อหารือการแก้ปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน แจ้งเรื่องที่ได้รับคำสั่ง/การขอความร่วมมือจากหน่วยราชการต่างๆ ให้ปฏิบัติ เป็นต้น เรื่องที่อำเภอส่งมา หากเป็นวาระหลักสำคัญจะเชิญหน่วยงานราชการมา

- การตักเตือนทั้งเด็ก/เยาวชน ผู้ปกครอง ระบบเครือข่ายในชุมชนมีความเข้มแข็งมากเพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกัน จึงทำให้มีการตักเตือนลูกหลานซึ่งกันและกันในหมู่บ้านได้

- การตั้งกฎของหมู่บ้านตามหลักการศาสนา คือ หากบ้านที่อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดจัดงานเลี้ยง ก็จะมีคณะกรรมการมีสยิดไปร่วมเพียง 4 คนเท่านั้น ซึ่งกฎนี้ได้เปลี่ยนแปลงจากในอดีต คือ ในอดีตหากบ้านใดยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วจัดงานเลี้ยงจะไม่ไปแม้แต่คนเดียว แต่กฎนี้ได้เปลี่ยนเมื่อมีการพูดคุยที่จะสื่อให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนก็เลยได้เปลี่ยนเป็นกฎในปัจจุบันที่ใช้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งกฎนี้ว่ามีผลมาก อีกทั้งมีชาวบ้านบางคนเข้ามาบอกผู้ใหญ่บ้านให้ไปตักเตือนลูกของเขาด้วย

- สอนเรื่องจริยธรรมและคุณธรรม และพิษภัยของยาเสพติดให้กับเด็กในโรงเรียนคุรุสัมพันธ์ในหมู่บ้าน โดยโตะอิหม่าม และผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นโตะบิหล่านของมีสยิดประจำหมู่บ้านด้วย

- การจัดกิจกรรมในหมู่บ้านโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายหลักที่ต้องการให้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเด็กๆ ในชุมชน อายุประมาณ 6-12 ปี

วิธีที่ชาวบ้านสะท้อนว่ามีความแตกต่างเป็นพิเศษกว่าที่อื่น คือ การลาดตระเวนอย่างต่อเนื่อง และองค์กรในชุมชนทุกองค์กรร่วมคิดร่วมหารืออย่างสม่ำเสมอ พูดคุยกันทั้งผู้ใหญ่บ้าน กรรมการมีสยิด อสม. มาหาทางแก้ปัญหาในหมู่บ้าน หามาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้ปัญหาขยายมากขึ้น

แผนในระยะต่อไป

- สนับสนุนการประกอบอาชีพด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

- จัดอบรมเรื่องยาเสพติดให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนคุรุสัมพันธ์

ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์ของแกนนำกลุ่มดำเนินการที่สำคัญ

- **ผู้ใหญ่บ้านนายจรี เจริญนุ้ย** อายุวัยกลางคน รูปร่างสูงใหญ่ ผิวขาว หน้าตาเป็นมิตร แววตาอ่อนโยน จริจิง ประกอบอาชีพ กรีดยาง ดำรงตำแหน่งมาแล้ว 3 ปี ท่านเป็นคนเรียบง่าย กระตือรือร้น เมื่อใครต้องการความช่วยเหลือ มีความเป็นกันเอง ใส่ใจ รอยยิ้มและใบหน้าบ่งบอกถึงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น นอกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านแล้วท่านยังเป็นครูสอนโรงเรียนคุรุสัมพันธ์ และเป็นโตะบิหล่านของมีสยิดในชุมชนอีกด้วย

ก่อนจะมาเป็นผู้ใหญ่บ้านท่านได้เป็นสมาชิก อบต. ซึ่งได้วางนโยบายในการทำงานขณะนั้นว่า ต้องการให้ยาเสพติดหมดจากชุมชน และเมื่อได้รับหน้าที่นี้ก็สามารถดำเนินนโยบายต่อเนื่อง ท่านกล่าวว่า “การทำงานในฐานะเป็นผู้นำ ต้องมีความอดทนอย่างสูง” **แรงบันดาลใจในการทำงานของท่านคือ** “ความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ในการทำความดี และเมื่อผมตายไปลูกของผมจะรู้ว่าพ่อทำความดีอะไรบ้าง” และ ต้องการตอบแทนคนที่นี่เพราะเป็นคนนอกพื้นที่ ประกอบกับผู้อาวุโสในชุมชนให้การสนับสนุนและขอรับรองให้ลงสมัครเลือกตั้ง ผู้อาวุโสท่านนั้นได้บอกว่า “อย่างน้อยผู้ใหญ่ต้องมีหนึ่งตำแหน่งในชุมชน” ทำให้ท่านมีจิตสำนึก

ว่าเป็นหน้าที่และเป็นพระประสงค์ของอัลลอฮ์ที่ให้เป็นผู้ใหญ่บ้านและต้องการเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ลูก (ขณะที่พูดถึงลูกท่านมีน้ำเสียงเครือ น้ำตาซึมคลอเบา)

เริ่มต้นเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ท่านเริ่มต้นทำงานด้านสาธารณสุขจากการรักษาหรือกับนายหรือหวาน วัชรจิโรโสภณ ปราชญ์ชุมชนของตำบลคลองเฉลิม ที่มีประสบการณ์ช่วยเหลือเด็กที่ติดสารเสพติดได้สำเร็จจำนวนหนึ่ง เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยนำเยาวชนที่ติดยาเสพติด 8 คน ไปใช้ชีวิตบนเขา 4 วัน 4 คืน ให้เรียนรู้การดำรงชีวิตด้วยตนเอง ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวก อาหารก็มีให้เฉพาะกะปิกับเกลือเท่านั้น เมื่อกลับมาอยู่ในหมู่บ้านก็ให้ออกกะหวะห์ (การเชิญชวนไปสู่หลักการอิสลาม) เพื่อฝึกฝนตนเองให้มีชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และได้ทำงานนี้มาจนถึงปัจจุบัน (รายละเอียดในภาคผนวก ...) ในแต่ละปีมีเยาวชนเข้ามาสู่กระบวนการไม่เท่ากัน ผลจากการทำงานมีเยาวชนที่สามารถหยุดยาได้บางส่วน ด้วยกระบวนการประชุมของกำนันตำบลคลองเฉลิมได้จัดประชุมสัญจรทุกเดือนและมีวาระแลกเปลี่ยนการดำเนินงานด้านเยาวชนกับสาธารณสุขทุกเดือน ทำให้แต่ละชุมชนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านนี้กันอย่างสม่ำเสมอ ผู้ใหญ่บ้านจึงได้นำแนวคิดของนายหรือหวานมาประยุกต์ใช้การดำเนินงานในชุมชนของตน

ท่านมีความเสียสละ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนส่วนหนึ่งได้จากการเสียสละของผู้ใหญ่บ้านและทีม ซึ่งผู้ใหญ่บ้านได้เสนอให้ช่วยกันสนับสนุนเป็นรายเดือน ดังนี้ ผู้ใหญ่บ้าน 400 บาท ผู้ช่วยฯ และสมาชิก อบต. คนละ 200 บาท

ท่านมีกลยุทธ์ในการทำงานที่แยบยล เห็นได้จากการสร้างทีมงาน หรือมวลชนในหมู่บ้าน คำว่ามวลชนในความหมายของท่าน คือ ถึงคนจำนวนมาก โดยเฉพาะคนที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับท่านในช่วงการสมัครรับเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ท่านได้จัดตั้งทีมงานซึ่งประกอบด้วยคนหลายกลุ่ม ทั้งผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนา แกนนำชุมชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชูรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน (ชรบ.) โต๊ะอิหม่าม แกนนำชุมชน จำนวนรวม 15 คน การคัดเลือกทีม ชรบ. เข้ามาทำงานนั้น ผู้ใหญ่บ้านมีกระบวนการคัดเลือกคนที่เหมาะสม ท่านพิจารณาจากชีวิตความเป็นอยู่ของเขา ความมีใจรักหมู่บ้าน แล้วส่งไปฝึกอบรม เป็นระยะเวลา 3 วัน การฝึกประกอบด้วย การใช้อาวุธปืน การใช้วิทยุ ระเบียบวินัย เมื่อครบหลักสูตรก็จะได้รับบัตรประจำตัวและได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอ ท่านเห็นว่าการได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอทำให้ทีม ชรบ. มีความภาคภูมิใจในการทำงาน

การขับเคลื่อนการบำบัด ท่านใช้วิธีการ พูดคุยโน้มน้าวกับผู้ปกครอง และเยาวชน ที่ต้องการจะบำบัด ส่วนการติดตามเยาวชน ท่านจะติดตามด้วยการ เยี่ยมเยียนชาวบ้านสัปดาห์ละครั้งร่วมกับทีมงาน

กระบวนการป้องกันยาเสพติด ท่านได้ใช้วิธีการต่างๆ เช่น 1) **จัดโครงการค่าย คีนตันไม้ให้ป่า คีนปลาให้ล้าธาร** เวลา 2 วัน กลุ่มเป้าหมายคือ เด็กนักเรียนอายุ 7-12 ปี ในโรงเรียนคุรุสัมพันธ์ ประมาณ 60 คน 2) **จัดกิจกรรมเก็บขยะในชุมชน** เพื่อนำขยะรีไซเคิลมาขาย 3) **การจัดแข่งขัน กีฬาในชุมชน** เช่น ฟุตบอล แชร์บอล วอลเลย์บอล มีการฝึกเพื่อแข่งขันกับทีมภายนอกชุมชนด้วย ซึ่งแต่ละชนิดกีฬามีแกนนำในชุมชนรับผิดชอบได้แก่ ฟุตบอล ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้ใหญ่จรี และ นายอาหมัด (ชรบ.ชุมชน) วอลเลย์บอล ผู้รับผิดชอบคือ นายต่อเลาะ ราป้อม สมาชิก อบต. 4) นอกจากนี้ผู้ใหญ่ฯ ยัง**พูดออกเสียงตามสายทุกวันตอนเช้า**ตักเตือนเกี่ยวกับยาเสพติด 5) **พูดคุยช่วงการละหมาดทุกวันศุกร์** และ 6) มีการลาดตระเวนในชุมชนประมาณเดือนละ 3 - 4 ครั้ง แต่หากมีชาวบ้านพบว่า มีวัยรุ่น/คนแปลกหน้านอกชุมชนเข้ามาในหมู่บ้านตอนกลางคืน ก็จะมีการลาดตระเวนถี่ขึ้น

กิจกรรมอื่นๆ มีการพัฒนาพื้นที่พุทธพยากรทางการท่องเที่ยวเช่น การ เปิดน้ำตักวงน้ำเขียว และ บ่อน้ำร้อนสามพี่น้อง

แผนงานต่อไป จะส่งเสริมหลักเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน สืบเนื่องจากการไปดูงานที่จังหวัดตรัง และ จังหวัดกระบี่ ได้เห็นการปลูกต้นไม้กินได้ข้างถนน โดยแบ่งความรับผิดชอบการดูแลตามหน้าบ้านของตนเอง

สรุปภาพรวมปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของกลุ่มดำเนินการ ดังนี้

1) **แรงบันดาลใจในการทำงาน** ของกลุ่มฯ ดำเนินการ กลุ่มแกนนำมีความศรัทธาอย่างลึกซึ้งต่ออัลลอฮ์ ตามหลักการศาสนาอิสลาม และความสำนึกต่อหน้าที่รับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยฯ สมาชิก อบต. ตามบทบาทของผู้นำศาสนา นอกจากนี้กลุ่มฯ ยังมีความเสียสละทั้งเวลา ทุนทรัพย์ส่วนตัว และมีความอดทนอดกลั้นต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อคำพูดส่อเสียดของเยาวชนบางคน และยังมี**แรงสนับสนุนจากญาติพี่น้อง** เช่น พี่ชาย อบต. ให้ข้อคิดว่า "หากต้องการที่จะเป็นนักการเมือง จะต้องช่วยเหลือสังคม ช่วยชาวบ้านที่เดือดร้อน หากต้องการทำจริงๆ สามารถสมัครได้ หากทำไม่ได้ ไม่ต้องลงสมัคร" นอกจากนี้ จากผลกระทบต่อ**ภาพลักษณ์หมู่บ้าน** รู้สึกอับอายที่ถูกมองว่าเป็นหมู่บ้านติดยา ซ้ำโหมย ได้รับผลกระทบด้านความสงบของหมู่บ้าน มีการลักขโมย การขับรถชิงก่อกวนรำคาญ

2) **ภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้าน** มีความอดทน มีความเสียสละ

3) **กระบวนการดำเนินงาน**

3.1) **การสร้างทีมแกนนำ**

- **การจัดองค์ประกอบของทีม** ผู้ใหญ่บ้านสรรหาผู้ร่วมงานซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงตามหน้าที่ทางการ ในระดับท้องถิ่น (สมาชิก อบต.) ระดับท้องที่ (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) หน้าที่ทางศาสนา (โต๊ะอิหม่าม) บทบาททางสาธารณสุข (ประธาน อสม.) บทบาททางสังคม (โค้ชฟุตบอล ประธานกลุ่มออมทรัพย์) เป็นทีมบูรณาการผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด และครอบคลุมทั้งเพศวิถี ทำให้มีความเห็นที่หลากหลายครอบคลุมมิติต่างๆ ของมุมมองต่อปัญหาสังคมนี้

- **การคัดเลือกและพัฒนาศักยภาพของทีมที่เหมาะสม** เช่น การคัดเลือกทีม ชรบ. เข้ามาทำงานนั้น ผู้ใหญ่บ้านมีกระบวนการคัดเลือกคนที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากชีวิตความเป็นอยู่ของเขา ความมีใจรักหมู่บ้าน แล้วส่งไปฝึกอบรม เป็นระยะเวลา 3 วัน การฝึกประกอบด้วย การใช้อาวุธปืน การใช้วิทยุ ระเบียบวินัย เมื่อครบหลักสูตรก็จะได้รับบัตรประจำตัว และได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอ ท่านเห็นว่าการได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอทำให้ทีม ชรบ. มีความภาคภูมิใจในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีการอบรมดูงานการบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนจากสารเสพติด

- **การยกย่องทีมงาน** ผู้ใหญ่บ้านได้เสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง ชุด ชรบ. การกล่าวถึงเสมอว่าท่านทำงานเป็นทีม การมีไวนิลแสดงรายชื่อคณะทำงานไว้ที่ศาลาอเนกประสงค์ของหมู่บ้าน

3.2) **การสร้างมวลชน** ผู้ใหญ่บ้านดึงอีกฝ่ายชั่วคราวเมืองท้องถิ่นมาเป็นที่ปรึกษา และแกนนำ ร่วมดำเนินการ ทำให้เครือข่ายชุมชนกว้างขวาง

3.3) **กระบวนการบำบัด**

- **การค้นหากลุ่มเป้าหมาย** จากการสังเกตเอง การส่งต่อจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และจากการที่พ่อแม่มาขอความช่วยเหลือ

- **การชักชวนให้เยาวชนเข้าบำบัดด้วยการพูดจาโน้มน้าว** เยาวชน ผู้ปกครอง ด้วยวาจานุ่มนวลให้เยาวชนเข้าค่ายบำบัดในค่ายวิวัฒน์พลเมืองกรณีถูกตรวจจับด้วยการตรวจปัสสาวะ หรือวิธีบำบัดด้วยตนเอง/วิธีอื่นๆ ตามความสมัครใจกรณีพบด้วยตนเองหรือผู้ปกครองขอร้องให้ชักชวนเยาวชนเข้าบำบัด

3.4) การฟื้นฟู การติดตามเยี่ยมเยียน มีตัวอย่างการเยี่ยมของสมาชิก อบต. ที่ดีคือ การเยี่ยมเยียน เยาวชนโดยบูรณาการกับการเยี่ยมผู้สูงอายุ ทำให้การเยี่ยมมีความเป็นธรรมชาติ ไม่เป็นการตีตราเยาวชน การ สนับสนุนอาชีพ การตกแต่งเรือนในรูปแบบต่างๆ ทั้งเสียงตามสาย ทั้งที่มีสียด

3.5) การป้องกัน การเรียนการสอนในโรงเรียนคู่สัมพันธ์ เน้นการป้องกันเชิงรุกตั้งแต่ในวัยเด็ก
หมายเหตุ ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มดำเนินการ อยู่ในภาคผนวก ง

8.3.2 การดำเนินงานของกลุ่มสนับสนุน กลุ่มผู้สนับสนุนประกอบด้วยกลุ่มแกนนำกิจกรรม/กลุ่ม องค์กรต่างๆ ในชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องนอกชุมชน มีบทบาทสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สนับสนุนการเข้ารับการบำบัดของเยาวชน

สรุปการดำเนินงานของกลุ่มสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการบำบัด

- สนับสนุนให้เยาวชนเข้าค่ายของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ช่วยกันตกแต่งเรือนให้เลิกยา เป็นหูเป็นตาให้ กัน ไม่เพิกเฉยต่อเหตุการณ์ผิดปกติ รูปแบบของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

- ฝ่ายปกครอง การได้เยาวชนเข้ารับการอบรมจะได้จากการตั้งด่านตรวจ และประสานรายชื่อกับ ผู้ใหญ่บ้าน หากใครพร้อมที่จะบำบัดและประวัติจะไม่ต้องขึ้นบัญชี โดยถามความสมัครใจ บางครั้งก็ใช้วิธีชู้ว่า จะส่งไปดำเนินคดีที่โรงพัก บางครั้งก็ใช้การ ปลอดภัยด้วยการพูดให้เห็นถึงอนาคต

- กลุ่ม อสม. ตัวอย่างคำพูด “ช่วยพูดกับเด็กที่บ้านที่สามารถเข้าถึงได้และพูดคุยกับพ่อแม่ ส่วน ใหญ่เข้าทางเด็กเลย หากเด็กคนนั้นเราสนิทกัน”

ด้านการฟื้นฟู

- รพ.สต. มีการเยี่ยมให้กำลังใจ โดยใช้บทบาทครู กศน. ซึ่งผู้อำนวยการ รพ.สต. เป็นผู้สอนเยาวชน ทั้งที่ติดยาเสพติดและไม่ติด ทำให้ง่ายต่อการติดตาม และ การติดตามด้วยการตรวจปัสสาวะเพราะใช้บทบาท ของครู กศน. ในการเคลื่อนไหว ข้อเสนอแนะของ รพ.สต. ได้แก่ การตระวะห์ของหลักการศาสนาให้ควบคู่กับ หลักการบำบัดของค่ายโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง หาแหล่งสนับสนุนทุนในการพาเด็กๆ ในชุมชนไปดูแลสุขภาพที่ เยาวชนที่ติดยาเสพติดเข้าไปบำบัดเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กในชุมชนตระหนัก และ กลัวการเสพยา

ด้านการป้องกัน

- โรงเรียน กรณีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีนโยบายที่เคร่งครัดกับยาเสพติดคือ หากพบ นักเรียนที่ติดยาเสพติดในโรงเรียนก็จะเชิญออกจากโรงเรียนทันที มีการอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดอบรม ภายในช่วงกลางคืนเพราะเด็กจะว่างเลยมีการจัดโปรแกรมอบรมเข้ามา เริ่มจัดตั้งแต่มีกริบถึงอีซาและจะมีการ สับเปลี่ยนอาจารย์ที่อบรม จะอบรมเรื่องทั่วไปเช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับของมีนเมา รวมถึงน้ำกระท่อมและยา บางครั้งตำรวจมาอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับโรงเรียนรัฐบาลมีระบบตรวจคัดกรองผู้เสพยาเสพติดด้วย การตรวจปัสสาวะร่วมกับฝ่ายปกครองในท้องที่ หากพบนักเรียนมีปัสสาวะสีม่วงก็จะส่งไปบำบัดในค่ายฯ มี ระบบครูประจำชั้นที่คอยตกแต่งเรือน สอดส่องพฤติกรรมของนักเรียน มีการสอนเรื่องพิษภัยของยาเสพติดก่อน วิชาเรียนปกติ

- ฝ่ายปกครอง ใช้เวทีพูดคุยกับชาวบ้านเรื่องยาเสพติดในทุกโอกาสไม่ว่าจะเป็นเวทีโรงเรียน เวที ประชุมในหมู่บ้าน และ มีสียด เป็นต้น

- คณะกรรมการมีสียด ตั้งกฎของหมู่บ้านคือ หากบ้านที่อยู่เกี่ยวกับยาเสพติดจัดงานเลี้ยงก็จะมี กรรมการมีสียดไปเพียงแค่อั้งคน การตระวะห์(การเผยแพร่ศาสนาอิสลาม) ด้วยการเชิญชวนไปดวะห์ด้วยกัน

ตั้งแต่ 3 วัน ถึง 40 วันเพื่อให้หยุดเสพยาเสพติด พูดคุยเรื่องยาเสพติดช่วงละหมาดวันศุกร์ที่มีสยิดเพราะทุกวันศุกร์เวลาประมาณเที่ยงกว่าๆ จะมีการละหมาดร่วมกันของชายมุสลิมในหมู่บ้าน

- **กลุ่มออมทรัพย์** จัดกิจกรรมตามเทศกาลต่างๆ เช่น วันฮารีรายอ วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์โดยมาประยุกต์ในหมู่บ้านโดยการแลกเปลี่ยนของขวัญและ เล่นกีฬา เพื่อที่จะดึงเด็กไม่ให้ไปเที่ยวข้างนอกหมู่บ้านในวันหยุดเรียน มีแผนต่อไปที่จะจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้กับเยาวชน เพื่อให้คนที่ติดยาเสพติดได้ทำงานเพราะเชื่อว่าหากเยาวชนเหล่านี้ได้ทำงานเขาจะเลิกยาเสพติดได้

สรุปปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของกลุ่มสนับสนุน

1) **แรงบันดาลใจ** มีจิตอาสา มีความหวังโยต่อเยาวชน ไม่นิ่งดูตาย คอยสังเกต และตักเตือน

ตัวอย่างคำพูด

- อสม.“ชอบ อยากช่วยเหลือ สบายใจเมื่อได้ช่วย และได้มีเพื่อนมากๆ”

"คิดว่าอยู่แบบนี้ไม่ได้แล้ว หากเป็นแบบนี้กลัวเขาทำร้ายพ่อแม่ แต่ก็มีการปรึกษากันก่อนที่จะมีการเตือนเขา”

- **ญาติ ใส่ใจ คอยสังเกต ตักเตือน** "มีลูกคนเดียว เขาฝากฝังกับมีงแล้วมีงเป็นคนไม่ดีแล้วเขาจะพึ่งใคร"

“...(ชื่อเยาวชน) จะกินไม่เยอะ เพราะผมเองก็จะไปกินข้าวบ้าน...บางที...ก็มากินข้าวที่บ้าน บางทีก็ทำกินเลี้ยง จะทำกันบ่อยมาก”

“ขณะที่ติดน้ำกระท่อมร่างกายจะผอมแล้วพอหยุดร่างกายอ้วน แล้วหน้าตาก็จะเปล่งปลั่ง อารมณ์ไม่ร้อน ตอนที่ติดน้ำกระท่อม หงุดหงิดง่าย ตอนนี้อารมณ์ไม่ตี ก็ดีขึ้น”

- **ครูประจำชั้น** "พวกเธอเปรียบเสมือนลูก ใครก็ทำผิดได้ทั้งนั้น”

2) **ปัจจัยภายในกลุ่มกิจกรรมในชุมชน**

กลุ่มกิจกรรมในชุมชน กลุ่มร้านค้า ต่างมีความเป็นเครือญาติ มีความรักลูกหลาน มีความนับถือศรัทธาในผู้ใหญ่บ้าน

3) **ปัจจัยในกลุ่มภายนอกชุมชน**

- **ครูประจำชั้น** มีบทบาทสำคัญในการตักเตือน และให้กำลังใจแก่เยาวชน ใช้เวลาในคาบแนะแนวก่อนเริ่มต้นการสอนในช่วงโมงตามวิชาที่รับผิดชอบ

- **รพ.สต.** มีเทคนิคที่น่าสนใจในด้านการติดตามเยี่ยมเยียนโดยใช้บทบาทครู กศน.

- **ฝ่ายป้องกันและปราบปรามของอำเภอ** มีความเข้มงวดในการลาดตระเวน มีการประสานงานกับทีมผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้สนับสนุน

1) ถ้ามีงบประมาณอยากให้เด็กผู้ชายในหมู่บ้านมีงานทำ

2) **ผู้ใหญ่จะพูดตักเตือนประจำ** 2-3 วันต่อสัปดาห์ พูดในวันละหมาดวันศุกร์ อยากให้ทำแบบนี้ตลอด และอยากให้ผู้ใหญ่เรียกประชุมพ่อแม่ด้วย

3) **ข้อเสนอต่อโรงเรียน**

- **โรงเรียนต้องร่วมมือกับผู้ปกครอง/พ่อแม่** รายงานกับพ่อแม่ว่าลูกเป็นอย่างไร ต้องมีการปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับพ่อแม่ แต่ตอนนี้ "พอรู้ว่าเด็กติดยาก็ไล่ออก ทำไมไม่แก้ไขก่อนหน้านั้น การไล่เด็กออกไม่ใช่การแก้ปัญหา”

- **ต้องเอาใจใส่เติมเต็มเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและเด็กที่มีปัญหา** ครูทุกคนในโรงเรียนควรดูแลเอาใจใส่เด็กเรื่องยาเสพติด เพราะเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติ

- 4) ผู้นำชุมชน ดูแลลูกบ้านเมื่อบ้านใดมีปัญหา
- 5) ครอบครัว ให้พ่อแม่ใส่ใจดูแลลูกให้มากที่สุด ใช้เวลากับลูกบ้าง

6) จากการสนทนากลุ่มสนับสนุน/ผู้ปกครอง มีประเด็นข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือการบำบัดด้วยวิธีการพาเด็กไปตระวะห์ แทนการเข้าค่ายฯ ผู้เสนอมองว่าหัวใจของการแก้ไขปัญหานี้ คือ การแก้ตรงจุดการขาดศรัทธาในใจ ให้เปลี่ยนจากการเข้าค่ายบำบัด 15 วันเป็นตระวะห์ 15 วัน ทั้งนี้ให้ทำควบคู่กับการบำบัดตามวิธีการทางการแพทย์ด้วย (ผู้เสนอมีประสบการณ์ตรงด้วยตนเองที่เลิกได้เพราะการตระวะห์)

อุปสรรคของผู้ปกครอง

1. ไม่ได้พูดคุยกับลูก
2. การใช้วิธีฮากุมฟากัต (การใช้กติกา/มาตรการทางสังคมตามหลักศาสนาอิสลาม) หัวหน้าครอบครัวเครียดมาก แต่ไม่ได้มีผลต่อเยาวชน เยาวชนไม่ได้รู้สึกผิดแต่อย่างใด

ตัวอย่างสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มสนับสนุน

1) สมาชิก อสม. หญิงวัยกลางคน เป็นคนสนุก แววตาเต็มใจที่จะพูดคุยกัน มีความเป็นกันเอง งานหลักของ อสม. จะเกี่ยวกับสุขภาพโดยกิจกรรมที่จัดในชุมชนก็มีการตรวจลูกน้ำยุงลายตามบ้าน การวัดความดัน เบาหวานในชุมชน อสม. จะแบ่งความรับผิดชอบเป็นเขต อสม.คนนี้รับผิดชอบ 13 หลังคาเรือน อสม. ที่นี้จะกลมเกลียวกัน เมื่อมีปัญหาจะนัดพูดคุยกัน **แรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อชุมชน คือ "ชอบ อยากรช่วยเหลือ สบายใจเมื่อได้ช่วย และได้มีเพื่อนมากๆ"** มีมุมมองต่อผู้เสพยาว่า "คิดว่าอยู่แบบนี้ไม่ได้แล้ว หากเป็นแบบนี้กลัวเขาทำร้ายพ่อแม่ แต่ก็มีการปรึกษากันก่อนที่จะมีการเตือนเขา" มีบทบาท และวิธีการช่วยเหลือเยาวชนที่ติดยา "ช่วยพูดกับเด็กที่บ้านที่สามารถเข้าถึงได้และพูดคุยกับพ่อแม่ ส่วนใหญ่เข้าทางเด็กเลย หากเด็กคนนั้นเราสนิทกัน และที่นี้จะมิกฎคือ หากบ้านใดยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดก็ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับสิทธิในหมู่บ้าน" และจะมีการจัดกิจกรรมกีฬาในชุมชนแล้วจะรวมกันทำกับคณะทำงานในชุมชน ผู้ใหญ่ก็จะพูดเสียงตามสายเมื่อมีกิจกรรม และเมื่อผู้ใหญ่ว่างก็จะมีการพูดเกี่ยวกับเยาวชน ให้ดูแลลูกให้ติดตามลูก" **ข้อเสนอแนะ** "ถ้ามีงบอยากให้เด็กผู้ชายในหมู่บ้านมีงานทำ อยากจะตั้งสีกกลุ่มขึ้นมา ส่วนอาชีพอยากให้ทำ เช่น ทำงานก่อสร้างเพราะคนที่ทำงานเป็นคนกันเอง ชวนกันไปทำงานก่อสร้าง ทำงานเบทาโก หากเขาทำงานเขาก็จะหยุดยาเสพติด" **ความภาคภูมิใจ:** สถานการณ์ยาเสพติดที่เบาบางลงจาก 1-2 ปีที่แล้ว

2) **ญาติและเพื่อนบ้าน** นาย ก ชายวัยกลางคนให้ข้อมูลว่า ปกติ นาย ก ไม่ได้เป็นเด็กเกเร แต่เมื่อไปอยู่กับเพื่อนตามเพื่อนง่าย ได้พูดเตือนเขาว่า "มึงลูกคนเดียว เขาฝากฝังกับมึงแล้วมึงเป็นคนไม่ดีแล้วเขาจะพึ่งใคร" เริ่มสงสัยว่า นาย ก ติดยาจากการสังเกตุการกินข้าวของนาย ก "จะกินไม่เยอะ เพราะผมเองก็จะไปกินข้าวบ้านมันบางที่มีน้มน้ำกินข้าวที่บ้านบางที่ก็ทำกินเลี้ยงจะทำกันบ่อยมาก" พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนหลังติดยาญาติสังเกตจากร่างกาย "ขณะที่นาย ก ติดยาจะผอมแล้วพอหยุดร่างกายอ้วนหน้าตา ก็จะเปล่งปลั่ง อารมณ์ไม่ร้อน ตอนที่ติดยา นาย ก หงุดหงิดง่าย ตอนนี้อารมณ์ไม่ตี ก็จะดีขึ้น" เหตุผลสำคัญที่ทำให้ นาย ก เลิกเพราะเชื่อฟังพ่อแม่ ญาติๆ และไม่ได้คลุกคลีกับเด็กที่ติดยาแล้ว ตอนนี้อยู่แล้ว 80-90% พ่อแม่ได้ตั้งกติกากับนาย ก ว่า หากกลับไปใช้อีกจะให้หยุดเรียน ให้ทำงานอย่างเดียวแล้วจะไม่สนใจอีก มีข้อเสนอแนะสำหรับพ่อแม่ คือ พ่อแม่บางคนไม่เชื่อว่าลูกตนเองจะติดยา ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะรู้ก่อนพ่อแม่ พ่อแม่ต้องให้ความร่วมมือ ยอมรับว่าลูกติดยา แต่ส่วนใหญ่พ่อแม่เขาจะให้ทำยา หากมีคนมาบอก ขอให้เชื่อไว้ก่อนอย่างเต็มที่พยายาม ให้ความสำคัญกับลูกด้วย และพ่อแม่ต้องให้ความร่วมมือกับผู้นำ **ข้อเสนอแนะต่อผู้นำ** ผู้ใหญ่จะพูดเสียงตามสาย 2-3 วันต่อสัปดาห์ พูดในวันละหมาดวันศุกร์ อยากให้ทำแบบนี้ตลอดและอยากให้ผู้ใหญ่เรียกประชุมพ่อแม่ด้วย **ข้อเสนอต่อโรงเรียน** โรงเรียน ต้องร่วมมือกับผู้ปกครองกับพ่อแม่ มีการรายงานกับพ่อแม่ว่าลูกเป็นอย่างไร ต้องมีการปรึกษาหารือระหว่างครูกับพ่อแม่ แต่ตอนนี้ "พอรู้ว่าเด็ก

ติดยากก็ปล่อย ทำไม่ไม่แก้ไขก่อนหน้านั้น การไล่เด็กออกไม่ใช่การแก้ปัญหา" ปัจจัยที่เด็กติดยา คือ คลุกคลีกับเพื่อน อยากรู้อยากลอง

3) ครูประจำชั้น โรงเรียนในอำเภอองครักษ์ เริ่มทำงานช่วงแรกที่พิษณุโลก ได้ 2 ปี กับ 7 เดือน แล้วได้ย้ายกลับมาสอนที่โรงเรียนดังกล่าวเป็นเวลา 23 ปีแล้ว สอนวิชาสังคม ประวัติศาสตร์ และศาสนา ได้เป็นครูประจำชั้นของ นาย ข ตอน ม.4-6 ณ ปัจจุบันได้สำเร็จการศึกษาไปหนึ่งปีแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ที่มีทั้งอิสลามและไทยพุทธครึ่งต่อครึ่ง แล้วพอถึงวันศุกร์นักเรียนชายจะออกไปละหมาดวันศุกร์ที่มีสยิดส่วนนักเรียนพุทธก็จะทำกิจกรรมทางศาสนาที่โรงเรียน เรื่องยาเสพติดทางฝ่ายกิจการนักเรียนจะดูแล แต่ครูที่ปรึกษาจะดูแลอีกทีหนึ่ง ส่วนตัวครูจะให้ความเป็นกันเอง สนุกกับนักเรียน เพราะนักเรียนมีอะไรก็จะปรึกษา สร้างความไว้วางใจกับเขาก็จะพูดกับนักเรียนตลอดว่า "พวกเธอเปรียบเสมือนลูกใครก็ตามที่คิดได้ทั้งนั้น" จะดูแลนักเรียนประจำชั้นตลอดจะพูดเตือนเรื่อยๆ และจะมีการถามเรื่องการ "สูบบุหรี่ ใหม่" สำหรับเด็กผู้ชาย ส่วนเด็กผู้หญิง จะถามว่า "มีแฟนไหม" ในคาบแนะแนว ซึ่งคาบแนะแนวจะมีสัปดาห์ละครั้ง ก็จะพูดกับพวกเขาว่า "คนเราไม่มีใครไม่เคยผิดพลาด เลิกได้ใหม่ กลับเนื้อกลับใจ" ไม่ใช่คำหยาบกับเขา จะใช้คำแทนพวกเขาว่า ลูก ตลอด ส่วนหน้าเสาธง จะมีการคุยเรื่องเรียนว่าจบ ม.6 แล้วจะไปเรียนต่อที่ไหน การป้องกันเกี่ยวกับยาเสพติดทางโรงเรียนจะมีการตรวจทุกเดือน และครูที่ปรึกษา ก็จะคุยเรื่องบุหรี่ทุกวันเมื่อได้กลิ่น โดยจะใช้การพูดที่ว่า "ครูเป็นภูมิแพ้ หากได้กลิ่นแปลกๆ ก็จะไม่ไหว" ส่วนการบำบัดก็จะพาไปที่ค่ายของ อส. แล้วจะติดตามด้วยการต้องมารายงานตัวที่ฝ่ายกิจการและโรงพยาบาลเดือนละครั้ง สำหรับการฟื้นฟู ของโรงเรียนจะเป็นของฝ่ายกิจการแต่ไม่ค่อยชัดแต่บทบาทส่วนใหญ่จะอยู่ที่คุณครูที่ปรึกษามากกว่า **ข้อเสนอแนะถึงคุณครูคือ ต้องเอาใจใส่เต็มเต็มเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและเด็กที่มีปัญหา** ผู้นำ ดูแลลูกบ้านเมื่อบ้านใดมีปัญหา ครอบครัว ให้พ่อแม่ใส่ใจดูแลลูกให้มากที่สุดใช้เวลาอยู่กับลูกบ้าง และโรงเรียน ทุกคนในโรงเรียนดูแลเอาใจใส่เพราะเป็นปัญหา ก็จะทำให้ประเทศชาติมีปัญหา ส่วนตัวนาย ข เขาได้เปิดเผยว่าก่อนที่จะโดนตรวจปัสสาวะที่โรงเรียน เขาได้ไปกินแกงปลาไหลที่ใส่กัญชาไว้ แล้วหลังจากนั้นก็โดนตรวจในโรงเรียนแบบไม่ได้บอกล่วงหน้าซึ่งหมอได้บอกเขาว่า กัญชาจะอยู่ในร่างกายนาน ซึ่งพฤติกรรมเขาเมื่อ ม.4-5 ก่อนที่จะติดเป็นคนที่ดี หัวดี มาโรงเรียนตรงเวลา เข้าแถวตรงเวลา เป็นคนมีเสน่ห์ ร่าเริง เป็นนักฟุตบอล เมื่อ ม.6 มาสายบ่อย และตอนเย็นเมื่อเวลาเข้าแถวก็จะไม่เข้าแถว เขาจะหายไปกับเพื่อน 2 คนในห้อง และหลังจากที่เข้าไปบำบัด เขาก็กลับมาเป็นเหมือนเดิม เหมือน ม.4 ม.5 และไม่สายเหมือน ม.6 แล้ว ซึ่งเมื่อเขาเข้าไปบำบัดก็จะเช็คชื่อเข้ามาเรียนตามปกติ และจะพูดกับเขาว่า "เมื่อทำผิดก็ต้องยอมรับ แล้วไม่มีใครไม่เคยทำผิด"

หมายเหตุ ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มสนับสนุนคนอื่นๆ อยู่ในภาคผนวก ฉ

8.3.3 การดำเนินงานของกลุ่มผู้ปกครอง ประกอบด้วย พ่อ แม่ ของเยาวชนที่ติดสารเสพติด.....

1) ด้านการบำบัด

- ผู้ปกครองพาเยาวชนออกจากสังคมเดิม เป็นตัวอย่างหนึ่งของวิธีการของผู้ปกครองที่ใช้กับลูก ขณะนั้นลูกติดน้ำกระท่อมประมาณ 6 เดือนจึงตัดสินใจพาลูกไปอยู่กับพ่อที่ต่างจังหวัดเป็นเวลา 1 ปี

- ผู้ปกครองสนับสนุนพาให้พาลูกไปรับการบำบัดในค่ายของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์ขวัญของแผ่นดิน เป็นค่ายการบำบัดยาเสพติดโดยมีการฝึกระเบียบ อบรม ให้ความรู้ โดยกำหนดให้อยู่ในค่าย 15 วัน เด็กที่เข้าไปค่ายฯ ดังกล่าวมาจากการตั้งด่านของฝ่ายปกครอง หากตรวจพบเยาวชนคนใด มีปัสสาวะสีม่วงก็จะนำไปที่ค่ายฯ เพื่อบำบัดตามกระบวนการต่อไป นอกจากนี้ก็มาจากการโน้ม น้าวชักชวนจากผู้ปกครอง และผู้ใหญ่บ้าน

- ผู้ปกครองเป็นกำลังใจสนับสนุนให้เยาวชนเลิกด้วยตัวเอง คือ ห้ามใจ (หักดิบ)

2) ด้านการป้องกัน

- ผู้ปกครองไม่ทะเลาะกันให้ลูกเห็น ไม่ชี้โพรงให้กระรอก วางกติกาการอยู่ร่วมกัน เช่น ไม่อนุญาตให้ลูกนอนค้างบ้านเพื่อน กำหนดเวลาการออกไปนอกบ้าน/เวลากลับบ้านที่ชัดเจน ในเวลากลางคืนไม่เกิน 20.00 น.

3) ด้านการฟื้นฟู

- การโทรศัพท์ติดตามถามไถ่ พูดคุย กับลูกอย่างสม่ำเสมอ
- การเสริมอาชีพให้กับเยาวชนได้มีงานทำ

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ปกครอง มีดังนี้

- ต่อพ่อแม่ : พ่อแม่ต้องใส่ใจในการดูแลลูก อย่างลึกใ้ลึกเมื่อเขามีปัญหา รับฟังเมื่อมีญาติพี่น้องให้ข้อมูล/ตักเตือนพฤติกรรมเสี่ยงของลูก และอบรมลูกให้ประพฤติตนอยู่ในหลักการของศาสนา

- ต่อชุมชน : การเดินลาดตระเวนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ตัวอย่างการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

1) ผู้ปกครองของนาย ก

(1) มะ (แม่) ของนาย ก ประกอบอาชีพกรีดยาง เป็นคนน่ารัก พูดคุยตรงไปตรงมา มีมนุษยสัมพันธ์ดี เธอมีลูกชายคนเดียวคือ นาย ก สามิไม่ให้ตัวเองทำงานอื่น ให้ดูแลน้อง ก อย่างเดียว เธอเล่าว่าในวัยเด็กลูกเป็นเด็กน่ารัก มีพัฒนาตามปกติ ช่วงลูกเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนบ้านทุ่งโพธิ์ ตอนปิดเทอมจะไปกรีดยางกับแม่ (ยาย) พ่ออายุ 13-15 ปีเรียนอยู่ชั้น ม. 1-ม.3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอองครักษ์ ก่อนจะรู้แน่ชัดว่าน้อง ก ติดกระท่อม สังเกตเห็นว่า เขาชอบกินมาม่ามากกว่าข้าว โดยปกติก่อนหน้านี้เขาจะกินข้าววันละหลายครั้ง ครูก็บอกว่าน้อง ก เข้าเรียนบ้าง ไม่เข้าเรียนบ้าง จึงเกิดข้อสงสัยว่าเขาน่าจะติดกระท่อม ได้ติดตามเขาไปในที่ที่คาดว่ามิได้กรวมตัวกัน เห็นปากกาโรงเรียนของเขาตกอยู่ แต่เมื่อสอบถามน้อง ก ไม่ยอมรับ จึงได้ใช้เทคนิคให้หลานชายลองชวนไปดื่ม จึงจับได้ว่าน้อง ก ติดกระท่อมแล้ว ได้ไปคุยกับผู้อำนวยการโรงเรียนที่น้องเรียนอยู่ ขอหยุดเรียน 1 ปี พ่อน้อง ก รู้สึกเสียใจที่ตอนที่น้อง ก ติดพ่อแม่ได้อยู่ด้วย (พ่อทำงานที่หาดใหญ่) สาเหตุของการติดเพราะอยากลองขณะอยู่กับหลายคนแล้วมีการทำให้ดื่ม

ตอนที่หยุดเรียน 1 ปีได้ให้ไปทำงานกับปะ (พ่อ) ที่หาดใหญ่ น้อง ก สามารถเก็บเงินได้สี่หมื่นบาท มีรายได้ห้าพันบาทต่อเดือน ตอนที่เขาอยู่หาดใหญ่ได้ไปเยี่ยมและทำกับข้าวให้อาหาริตยละครึ่ง

ปัจจุบันภูมิใจที่เขาเลิกได้และได้ช่วยแม่กรีดยาง ในวันหยุด เขาเคยพูดว่า ไม่อยากให้รู้ฟื้น เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ดีพลาดแล้ว คิดว่าวิธีการป้องกันสำหรับเขา คือ ที่โรงเรียนก็ตรวจปัสสาวะเดือนละครึ่ง ส่วนวิธีการดูแล คือ ให้กำลังใจ แล้วอย่าไปเปรียบกับลูกคนอื่น อย่าทะเลาะกันให้ลูกเห็น อย่าให้ไปจับกลุ่มกัน อย่าให้ไปนอนหอเพื่อน อย่าไปชี้โพรงให้กระรอก กล่าวหาเขาทั้งที่เขาไม่ได้ทำ ครอบครัวจะวางกฎห้ามเที่ยวกลางคืนกับลูก หากออกไปข้างนอกต้องกลับบ้านไม่เกินสองทุ่ม การขอออกไปในเวลากลางคืนต้องเป็นกรณีมีงานสำคัญ เช่นงานวันเกิดเพื่อนและมีการกำหนดเวลากลับที่แน่นอน

แนะนำพ่อแม่ ให้ดูแลลูกอย่างใกล้ชิดอย่าผลัดใส่เขา พ่อแม่ อย่าเข้าข้างลูก และให้พ่อแม่ฟังคนอื่นด้วยถ้าผิดก็ว่าตามผิด ถ้าถูกก็ว่าตามถูก ญาติพี่น้องก็เตือน และอยากให้แนะนำทำกิจกรรมแบบนี้ตลอด ส่วนโรงเรียนประจำ ป้องกันได้ แต่มันยาก โดยข้อดีของการอยู่โรงเรียนประจำคือ อยู่ในหลักศาสนาอิสลาม แล้วข้อเสียคือ ไม่สามารถไปดูได้ ส่วน อนามัย เวลาอนามัยมาตรวจเบาหวานเขาก็แนะนำเกี่ยวกับการดูแลบุตรหลานไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอยากให้ทำกันอย่างนี้ตลอด

(2) ปะ (พ่อ) นาย ก (เดิมพ่อเป็นไทยพุทธเชื้อสายจีน แต่งเข้ามุสลิม) พ่อเล่าว่าตั้งแต่เล็กน้องเป็นเด็กปกติทั่วไป ร่าเริง จะไปรับ-ส่งไปโรงเรียนในช่วงประถมศึกษา น้อง ก ชอบเล่นฟุตบอลตั้งแต่เด็กๆ แล้วจะเลี้ยงน้องเหมือนเป็นทั้ง พ่อ พี่ และ เพื่อน จะเข้าหาและเล่นกับลูกตลอด เป็นแบบนี้ตั้งแต่เด็กจนโต ตอนที่

รู้ว่า เขาไปติดแบบนั้น ไม่อยากจะเชื่อ และไม่ทันระวัง เพราะเราคิดว่า ลูกเรายังเล็ก จะเห็นเขาเป็นเด็ก ตลอดเวลา เลยไม่ทันได้ระวังว่าเขาจะไปเล่นของแบบนี้ ตอนอยู่ที่หาดใหญ่จะอยู่กับเขาตลอดเวลา จะพาเขาไปทำงานด้วยกัน แม้ว่าจะออกไปติดป้ายโฆษณาต่างจังหวัดก็จะพาเขาไป และญาติๆ ผมเองก็มีการพูดคุยกับเขาบ้าง โดยผม และ ญาติผม จะรู้ว่า เขาอยากเป็นทหาร เลยชวนไปว่า หากจะเป็นทหาร ยาเสพติดจะต้องไม่ติด รอยสักก็ไม่ได้ ร่างกายไม่สมบูรณ์ก็ไม่ได้เหมือนกัน หากจะเป็นทหารสิ่งเหล่านี้จะต้องไม่มี ตัวอย่างหนึ่ง คือ รู้ว่าเขามีความฝัน จึงทำให้มีแรงที่จะทำให้เขาเลิก ปัจจุบันตอนที่เขาเลิกแล้วก็จะมีการตักเตือนแบบแซวว่า "คนที่อยู่หาดใหญ่คิดถึง"และน้องก็จะจำคนที่พูดถึงได้ คือตอนที่เขาอยู่หาดใหญ่ จะมีคนที่ทำงานเป็นเด็กก้อทิสติก เขาจะสนิทกับน้องมาก เขาจะพูดกับน้องตลอดว่า "อย่าติดยาเสพติดนะ ยาเสพติดทำร้ายร่างกาย" ผมก็จะชวนน้องถึงชื่อคนนั้น เขาก็จะจำได้ทันที ข้อเสนอแนะ ให้กับผู้เป็นพ่อ "ดูแลลูกอย่าวางอำนาจกับเขา เลี้ยงเขาให้เหมือน พ่อ พี่ และเพื่อน"

2) ปรึกษามะนาย ข ปรึกษามะเลว่า นาย ข เป็นลูกคนสุดท้าย มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน พ่อ มีภรรยา 2 คน คนแรกมีลูก 4 คน คนที่ 2 มีลูก 2 คน นาย ข เกิดจากภรรยาคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 5 คนไม่มีใครติดยาเสพติด นาย ข เรียนอยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอองครักษ์ ช่วงเรียนประถมจนถึง ม.3 นาย ข จะติดพ่อมาก เป็นเด็กที่ติดพ่อมากกว่าแม่ จะไปไหนมาไหนกับพ่อตลอด ไปโรงเรียนก็ต้องให้พ่อไปส่งไปรับจึงจะยอมไปเรียน พอขึ้น ม.4 เริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง เช่น ปกติ นาย ข จะให้พ่อไปส่งไปรับที่โรงเรียน แต่พอขึ้น ม. 4 กลับบอกพ่อว่าให้ซื้อมอเตอร์ไซด์ นาย ข จะไปเองไม่ให้พ่อไปส่ง เดิม นาย ข เป็นเด็กเรียนดี เรียนเก่ง ในงานเป็นพิธีกรในงานของโรงเรียนได้ ด้านกีฬาสามารถเล่นฟุตบอล เซปักตะกร้อได้เก่ง ไม่พูดหยาบคายกับพ่อ แต่จะไปพูดกับแม่มากกว่า จะเชื่อฟังพ่อกว่าแม่ ช่วงเริ่มติดยาพฤติกรรมของนาย ข เริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มากกว่าเดิม จากปกติจะไม่ค่อยออกจากบ้านในเวลากลางคืน กลับออกจากบ้านในเวลากลางคืนมากขึ้น จะใช้กลยุทธ์บอกคนที่บ้านด้วยเหตุผลต่างๆ จนได้ออกจากบ้าน เช่น บอกคนที่บ้านว่าจะไปบ้านครู ไปซ้อมดนตรี ไปจริงแต่ไปแค่เดียวเดียว จากนั้นก็ไปเสพยา ครูที่โรงเรียนรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงของนาย ข และเด็กคนอื่นๆ จึงได้ไปบอกกับทางบ้าน และครูที่โรงเรียนยังใช้วิธีให้ทหารหรือตำรวจมาตรวจปัสสาวะเด็กแบบไม่ให้รู้ตัว จนพบปัสสาวะสีม่วง 11 คน หนึ่งในนั้นมีนาย ข รวมอยู่ด้วย จากนั้นก็ได้ส่งเด็ก 11 คนไปบำบัดเป็นเวลา 15 วัน ทางบ้านเองก็รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงของนาย ข และครูก็มาบอกด้วย พ่อจึงได้ออกไปสืบติดตามจากเพื่อนโดยใช้วิธีต่างๆ ก็ไม่ได้ผล จนต้องใช้วิธีการสบประมาทเพื่อนว่า "มึงนะชั่ว มึงนะเลว ที่กินน้ำหอม สูบกัญชา ไม่ส่งสารพ่อแม่ ไม่เหมือน ข เป็นเด็กดีไม่ยุ่งกับเรื่องแบบนี้" พ่อเพื่อนนาย ข ได้ฟังก็โกรธจนหลุดปากออกมาว่า " ข ก็กิน ก็สูบ" พ่อเลยทำให้เพื่อนถ่ายรูปให้ดูเพื่อยืนยันว่านาย ข กินน้ำกระเทียมและสูบกัญชาจริง จากนั้นเพื่อนก็ได้ถ่ายรูปมาให้พ่อดูจึงแน่ใจว่านาย ข ติดยาจริง การดูแลของพ่อแม่หลังติดยาหลังจากที่รู้ว่านาย ข ติดยาเสพติดก็จะติดตามไปตลอดทุกที่ทุกเวลาที่นาย ข ออกจากบ้านไป ตามได้บ้างไม่ได้บ้างเพราะนาย ข จะหลบออกไปทุกวันอย่างรวดเร็ว จึงทำให้พ่อตามไปไม่ทัน ช่วงนี้นาย ข ติดยาเสพติดไม่หนักมากจึงตามตัวกลับมาที่บ้านได้เกือบทุกครั้ง พ่อบอกว่าปัญหาที่ทำให้ติดมาจากครอบครัวไม่มี ที่บ้านอยู่ดีมีสุข รักกันดี ที่จะปกครองแบบประชาธิปไตยไม่บังคับลูก ให้ความเสรีมีปัญหอะไรจะบอกกัน ปัญหาจริงๆมาจากเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนที่บ้านและสิ่งแวดล้อมเพื่อนที่บ้านคือเพื่อนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ เด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือในหมู่บ้านเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์จะติดยาเสพติด การช่วยเหลือของกลุ่มฯ พ่อได้ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้านในเรื่องที่ลูกชายติดยาเสพติด ทำอย่างไรก็ได้ให้ลูกตัวเองเลิกยาเสพติด จะให้ตำรวจมาจับก็ได้ ทำอย่างไรก็ได้ให้ลูกได้เลิกยาเสพติด ทางผู้ใหญ่เองก็ได้บอกว่าถ้าส่งเด็กให้ตำรวจเด็กจะมีประวัติ ให้เด็กไปบำบัดดีกว่าเด็กจะไม่ได้ไม่เสียประวัติ การดูแลหลังเลิกยาของผู้ปกครอง หลังจากนาย ข ได้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษาก็ได้หายจากการติดยาเสพติด เมื่อกลับมาอยู่บ้านไม่มีงานประจำให้ทำ จะมีเป็นช่วงๆที่พ่อให้ไปทำ เช่น ไปถางหญ้าในสวนยาง

ก็จะใช้เวลาแค่ 2 วันก็เสร็จแล้วจากนั้นก็ว่างงาน ผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะว่า อยากให้ผู้นำดินตรวจตราเหมือน อสม. ถ้าพบเด็กเสพยาก็ให้ไปบำบัดเลย เวลาว่างพื้นที่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าให้ลงไปเลยโดยไม่ให้เด็กรู้ตัว และ การทำงานด้านนี้ต้องร่วมมือกันทั้งผู้นำ และผู้ปกครอง

3) มะของนาย ค มะเล่าว่านาย ค ได้ทดลองดื่มไม่ถึงขนาดรุนแรง เริ่มรู้ว่า นาย ค ติดตอนที่มิญาติๆ มาบอก หลังจากนั้นจะติดตามเขา จะเตือนเขาตลอด และสังเกตเห็นพฤติกรรมของเขาเปลี่ยนแปลงไป เช่น ชอบเที่ยว ติดเพื่อน และญาติๆ ก็จะช่วยกันสังเกตเขาเหมือนกัน หากเขากลับผิดเวลา หรือไปเที่ยวบ้านเพื่อน ก็จะตามเขา สาเหตุหลักที่ทำให้ลูกติด คือ ตามเพื่อน ช่วงที่นาย ค ได้ลองดื่มนี้อยู่โรงเรียนประจำกับเพื่อน แต่อยู่บ้านก็ไม่ได้ดื่มเพราะพ่อแม่จะรู้ เมื่อรู้ว่า นาย ค ติดน้ำกระท่อมก็ให้ลูกไปเรียนแบบไปกลับไม่ได้อยู่ประจำ หลังจากเลิกแล้วพฤติกรรมก็ดีขึ้นอยู่ในหลักศาสนาไปมัธยมละหมาด อ่านอัลกุรอาน พอกลับมาอยู่บ้านก็ช่วยพ่อแม่กรีดยาง ก่อนหน้าที่จะทดลอง ก็ช่วยงานพ่อแม่เป็นประจำ หลังจากที่เขาติด ก็ตักเตือนเขาให้เลิกยุ่ง ให้ห่างจากเพื่อน และอยู่บ้านมะก็ได้อบรมสอนลูก โดยปกติ นาย ค ไม่ใช่คนดื้อ จะฟังพ่อแม่ เตือนเขาว่าให้เลิก เพราะเขาแค่ทดลองซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น ญาติๆ ก็มีการเตือน ว่าอย่าไปยุ่งกับของแบบนั้น ตอนนี้รู้สึกภูมิใจ ไม่ได้หนักใจ เพราะให้ละหมาดก็ละหมาด ให้ทำงานก็ทำงาน มีข้อเสนอแนะกับพ่อแม่ คือ แนะนำให้ลูกอยู่ในศาสนาก็พอ

8.3.4 กระบวนการของกลุ่มเยาวชน นักวิจัยได้จัดกระบวนการพูดคุยกับกลุ่มเยาวชนในประเด็นต่างๆ เพื่อนำสู่กระบวนการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติดเพื่อสร้างความไว้วางใจ ดังนี้

มุมมอง ความคิดของเยาวชน มีดังนี้

- สิ่งที่เป็นความทุกข์ของเยาวชนได้แก่ ความทรมานจากการหลงติดยา คนรอบข้างไม่เข้าใจ ตอนเรียนการเข้าใจผิดกับเพื่อน ช่วงทำงานเป็นความเครียดกับงานใหม่

- วิธีแก้ไขความทุกข์ ได้แก่ พ่อแม่ให้กำลังใจและตักเตือน ความเข้มแข็งของตัวเอง และการละหมาด

- ความสุข ได้แก่ ความกตัญญูต่อพ่อแม่ การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเช่น เล่นฟุตบอล การเรียนรู้เรื่องยาเสพติด การเลิกยาเสพติดได้ การทำให้พ่อแม่มีความสุข การเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ การมีงานทำ และ การได้อยู่กับคนที่รัก ได้ทานข้าวพร้อมหน้ากัน

- สาเหตุของการติดยาเสพติด เยาวชนมองว่า ขึ้นกับตัวเองมากกว่า ไม่ได้อยู่กับเพื่อน และคนทั่วไปมักจะมองว่าถ้ามีผู้สูมกันจะเสพยา ซึ่งความจริงไม่ได้เป็นอย่างนั้นเสมอไป ที่หลายคนติดยาเพราะเขาไม่สบายใจ อยากรู้ อยากลอง อยู่ในกลุ่มที่ติด อยากเท่ เหมือนเพื่อน ส่วนใหญ่ที่ติดไม่เกี่ยวกับพ่อแม่ แรงผลักดันที่ทำให้ต้องการลองที่มีส่วนอยู่บ้างคือเมื่อถูกกล่าวหาว่าติดยาต่างๆ ที่ขณะนั้นยังไม่ได้เสพยา โดยสรุปสาเหตุหลัก คือ อยากลอง รองลงมาคือ มีปัญหาครอบครัว

- อาการของของการติดยาเสพติด ได้แก่ รุ่มร้อน อยู่ไม่นิ่ง ซี้เถียงทำงาน ก้าวร้าวพ่อแม่ หลงๆ ลืมๆ สุขภาพไม่ดี ห่างเหินกับครอบครัว ขโมยตอนกลางคืน มีอาการอยู่เป็นปีกว่าเพื่อนจะรู้

- มุลเหตุที่อยากเลิก/วิธีการบำบัด เยาวชนสะท้อนว่า กว่าจะคิดอยากเลิกใช้เวลาเป็นปี คิดว่ากลัวพ่อแม่อาย บำบัดด้วยการหยุดด้วยตนเองมากกว่า ครอบครัวมีผลมากถึง 80% ในการหยุดยา ครูก็มีส่วนครูช่วยได้ในการเรียน การจัดกิจกรรม สำหรับการตระวะที่มีส่วนทำให้จิตใจสงบการได้ไปอยู่เป็นกลุ่มกับคนแก่ๆ แล้วมีส่วนทำให้เลิก แต่หากต้องการทำให้สงบจริง ทำคนเดียวที่มีสติก็ทำให้ใจสงบได้

- การฟื้นฟู เยาวชนให้น้ำหนักว่า 80% เป็นกำลังใจและการสนับสนุนของครอบครัวจะทำให้เขาเลิกติดยาได้ รองลงมาเป็นเพื่อน

- ข้อเสนอแนะจากเยาวชน การจัดกิจกรรมในชุมชนแบบที่ทำอยู่ปัจจุบันให้ทำต่อไป

สรุปผลลัพธ์กระบวนการของชุมชนต่อการบำบัด ฟันฟู และป้องกันเยาวชนจากสารเสพติดมี เยาวชนที่สามารถเลิกได้แล้วจำนวน 5 คน ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1: นาย ก (นามสมมติ) อายุ 18 ปี รูปร่างสมบูรณ์สมส่วน ผมทรงตั้งสีส้มอ่อน ผิวขาว ตาดี เป็นลูกคนเดียวในครอบครัว แม่มีอาชีพกรีดยาง พ่อมีอาชีพตัดป่าโยธนาที่หาดใหญ่ ในช่วงวัยเรียน ประถมศึกษาปีที่ 1- ปีที่ 6 เรียนที่โรงเรียนทุ่งนาโพธิ์ จะมีพ่อหรือแม่ไปรับไปส่งที่โรงเรียนตลอด ชีวิตเหมือน เด็กทั่วไป ร่าเริง สนุกสนาน และชอบเล่นฟุตบอลในตอนเย็น ช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3 เรียนที่โรงเรียน บำรุงอิสลามซึ่งเป็นโรงเรียนสามัญและศาสนา พักอยู่หอประจำของโรงเรียนโดยทางโรงเรียนอนุญาตให้กลับบ้านเดือนละครั้ง แต่แม่จะไปเยี่ยมเป็นประจำที่โรงเรียน

สาเหตุและพฤติกรรมช่วงติดยา: นาย ก เริ่มใช้ยาเสพติดกระท่อมในช่วงอายุ 15 ปี (ข้อมูลจากพ่อ บอกว่าใช้มากกว่า 1 อย่างแต่ไม่ได้ให้รายละเอียดเพิ่มว่าเป็นชนิดไหน) **ขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3** เพราะ อยากรองและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ทางครอบครัว (แม่) ได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของเขา เปลี่ยนไป จากที่ไม่เคยหงุดหงิด ไม่เคยอารมณ์เสีย กินข้าวเกือบทุกมื้อ กลับมีพฤติกรรมก้าวร้าว โต้เถียง หงุดหงิดง่าย และชอบกินเบหมิ่กิ่งสำเร็จรูปแทนข้าว อีกทั้งแม่ได้ข้อมูลจากโรงเรียนว่านาย ก ขาดเรียนบ่อย แม่เล่าว่า สถานการณ์ที่ทำให้แน่ใจว่าลูกติดยาเสพติด คือ จากการถามเพื่อนของเขาเมื่อเห็นลูกหายไปว่า " เห็นนาย ก ไหม" เพื่อนจึงบอกสถานที่ที่นาย ก ไปเสพยา เมื่อแม่ไปหาได้พบปากกาของนาย ก ตกอยู่ แต่เมื่อ แม่ถามว่า "ใช้ปากกาลูกไหม ลูกไปที่นั่นใช้ไหม" นาย ก กลับไม่ยอมรับ จึงตัดสินใจออกอุบายให้หลานชาย ชวน นาย ก ไปดื่มกระท่อม นาย ก ตกปากรับคำชักชวน จึงได้ซื้อพิสูจน์ว่าลูกติดกระท่อมจริง

ผลกระทบระหว่างติดยา: การเรียนตกต่ำ อารมณ์หงุดหงิด สุขภาพแย่ง ผอมมาก

วิธีการรักษาของครอบครัว: แม่และน้ำชายของนาย ก ได้ไปพบผู้อำนวยการโรงเรียนที่นาย ก กำลัง ศึกษาเพื่อขอให้หยุดเรียนเป็นเวลา 1 ปี ซึ่งช่วงนั้น นาย ก กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อไปรักษาให้ หาย โดยให้ออกจากสังคม สิ่งแวดล้อมเดิมๆ แล้วไปใช้ชีวิตใหม่ที่หาดใหญ่เป็นเวลา 1 ปี มีพ่อคอยดูแล โดยใช้ วิธีให้ทำงานไปด้วยกัน ได้ทำงานเกี่ยวกับการจัดทำและติดตั้งป่าโยธนาทั้งที่ร้านและออกนอกสถานที่ พ่อจะ พาเขาไปด้วยเสมอทั้งไปทำงาน ไปเที่ยว ไปซื้อหนังสือ ทำการละหมาดพร้อมกัน พ่อจะพยายามเบี่ยงเบนความ สนใจของนาย ก จากสารเสพติดทุกชนิด เมื่อแม่ไปเยี่ยมที่หาดใหญ่ก็จะทำกับข้าวไปให้ และไปเที่ยวด้วยกัน พร้อมหน้าพ่อ แม่ ลูก

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการเลิกยา นาย ก มีพฤติกรรมดีขึ้นเรื่อยๆ อารมณ์หงุดหงิด อารมณ์ร้อนลดลง เวลาไปไหนมาไหนจะไม่มีอาการหวาดระแวง ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงขึ้น การเรียนดีขึ้น นาย ก บอกว่า **"ภูมิใจมากที่สุดที่สามารถชนะใจตัวเองได้"** เมื่อครบ 1 ปีแม่ก็ได้ส่งเขาไปเรียนต่อในโรงเรียนในอำเภอสงขลา เป็น โรงเรียนสามัญล้วน แม่ได้ติดตามลูกด้วยวิธีการวางกฎกติกาให้กับลูก คือ ห้ามเที่ยวกลางคืน หากมีความ จำเป็นต้องออกไปข้างนอกเช่น ไปงานวันเกิดเพื่อน ต้องกลับมาไม่เกินสองทุ่ม

ปัจจุบันนาย ก ศึกษาอยู่ในโรงเรียนอำเภอสงขลา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้เป็นตัวแทนเยาวชนเข้ารับ การอบรมต้านภัยยาเสพติด และเป็นนักฟุตบอลของชุมชน นาย ก มีความฝันในอนาคตต้องการเป็นทหาร

กรณีศึกษาที่ 2: นาย ข (นามสมมติ) อายุ 19 ปี รูปร่างผอม ดวงตาสีเขียว ผิวสีน้ำตาล ริมฝีปากค่อนข้าง คล้ำ ผมทรงทรง มีพี่น้อง 2 คน นาย ข เป็นลูกสุดท้อง พ่อแม่มีอาชีพกรีดยางและเปิดร้านขายของชำที่บ้าน

ชีวิตก่อนติดยา: ตั้งแต่เล็กจนโต นาย ข เป็นเด็กที่ติดพ่อมากกว่าแม่ จะไปไหนมาไหนกับพ่อตลอด ไป โรงเรียนก็ต้องให้พ่อไปรับไปส่งเสมอตั้งแต่ช่วงเรียนประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำหรับชั้น ประถมศึกษา นาย ข เรียนอยู่โรงเรียนทุ่งนาโพธิ์ และมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เรียนอยู่ ช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นาย ข เริ่มขับมอเตอร์ไซด์ไปโรงเรียน ครอบครัวได้เล่าว่าเดิมนาย ข เป็นเด็กเรียนดี ช่วยเหลืองานส่วนรวม

ของโรงเรียนเช่น เป็นพิธีกร วิทยากรในงานของโรงเรียน ส่วนด้านกีฬาเขาสามารถเล่นฟุตบอล ตะกร้อได้ คุณครูประจำชั้นให้ข้อมูลว่า นาย ข เป็นคนมีเสน่ห์ ร่าเริง เป็นนักฟุตบอล **ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว** พบว่า เขาจะไม่พูดหยาบคายกับพ่อ แต่บางครั้งจะใช้คำพูดหยาบคายกับแม่ จะเชื่อฟังพ่อกว่าแม่

สาเหตุที่ติดยา: เริ่มต้นยาเสพติดจากการดื่มน้ำกระท่อม และต่อมาสูบกัญชา **ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 4** (ติดอยู่สองปีจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6) ส่วนสาเหตุของการติดยาเสพติดนาย ข บอกว่า **“เพราะเครียดกับสิ่งแวดล้อมและความขัดแย้งของครอบครัว พ่อแม่ทะเลาะกัน แล้วลูกไม่สบายใจ”**

พฤติกรรมระหว่างติดยา: ช่วงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ครอบครัวได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของนาย ข เริ่มเปลี่ยนแปลงจากปกติ คือ จากเดิมไม่ค่อยออกจากบ้านในเวลากลางคืน กลับปฏิบัติตรงกันข้าม โดยนาย ข จะมีข้ออ้างแก่ครอบครัว เช่น บอกว่าจะออกไปหาครู ไปซ่อมดนตรี ซึ่งนาย ข ก็ได้ไปจริงแต่ไปไม่นาน แล้วใช้เวลาที่เหลือไปเสพยาเสพติด ขณะที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครูที่โรงเรียนเองก็รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงของเขา เดิมเป็นคนเรียนดี หัวดี มาโรงเรียนตรงเวลา เข้าแถวตรงเวลา **เปลี่ยนเป็นมาสายบ่อย ไม่เข้าแถวตอนเย็น หายตัวไปกับเพื่อนในห้อง** จึงได้ไปบอกกับครอบครัวให้รับทราบ หลังจากที่ครอบครัวรู้ว่านาย ข ติดยาเสพติดก็ติดตามไปตลอดทุกที่ทุกเวลาที่เขาออกจากบ้านไป ตามได้บ้าง ไม่ได้บ้างเพราะเขาจะหลบออกจากบ้านอย่างรวดเร็วทุกวันทำให้พ่อตามไม่ทัน แต่ช่วงนั้น นาย ข ติดยาเสพติดไม่หนักจึงสามารถตามตัวกลับบ้านได้เกือบทุกครั้ง ต่อมาทางโรงเรียนได้ให้ความร่วมมือกับฝ่ายปกครองให้เจ้าหน้าที่มาตรวจปัสสาวะนักเรียน โดยไม่แจ้งล่วงหน้า ในครั้งนั้นพบปัสสาวะสีม่วง 11 คน หนึ่งในนั้นมี นาย ข ร่วมอยู่ด้วย

นาย ข เล่าว่าถึงผลกระทบช่วงติดยาว่า **“ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ร่างกายผอม จะไปไหนก็กลัววอกแวก เสพยามากๆ ไม่มีตั้งค้ต้องไปขโมยของคนอื่น การเรียนต่างกัน ติดยา ร กับ 0 ก็ติดมาด้วย เลิกยาแล้วตั้งใจเรียนจนจบ ได้เกรด 2.5”**

การบำบัด: ครอบครัวได้ปรึกษากับผู้ใหญ่ใจดีในเรื่องที่ลูกติดยาเสพติดเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมให้ลูกตัวเองให้สามารถเลิกยาเสพติด ได้บอกกับผู้ใหญ่ว่า จะให้ตำรวจมาจับก็ยินยอม ซึ่งทางผู้ใหญ่ได้ให้ข้อมูลว่า หากส่งเด็กไปให้ตำรวจ เด็กจะเสียประวัติ และแนะนำให้ไปบำบัดดีกว่าจะได้ไม่มีประวัติติดตัว ผู้ปกครองจึงได้ส่งนาย ข เข้าค่ายบำบัดดังกล่าว เป็นระยะเวลา 15 วัน หลังจากนั้นได้กลับไปเรียนจนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยไม่ต้องพักการเรียน นาย ข บอกว่าประทับใจกิจกรรมในค่ายฯ คือได้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด ได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ได้รู้จักเพื่อนจากหลายพื้นที่ แต่ไม่ชอบเรื่องการโดนผมผู้เข้าบำบัด นอกจากนี้นาย ข มองว่า **ครูก็มีบทบาทในการที่ช่วยให้การสนับสนุนการเลิกยา คือ ครูก็ช่วยเตือน “อย่าเล่นยาเสพติดเดี๋ยวไม่ดี ก็ยกตัวอย่างคนติดยาและคนไม่ติดยาเป็นอย่างไร” “คนเราไม่มีใครไม่เคยผิดพลาด เลิกได้ไหม กลับเนื้อกลับใจ” “เมื่อทำผิดก็ต้องยอมรับ ไม่มีใครไม่เคยทำผิด”** จะพบกับครูประจำชั้น 3 วันต่อสัปดาห์ การติดตามหลังจากออกจากค่ายฯ ต้องรายงานตัวที่ฝ่ายกิจการของโรงเรียน และโรงพยาบาลเดือนละครั้ง

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากเลิกยาเสพติด นาย ข มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น รู้สึกสบายใจ ไม่วอกแวก ไม่มีอารมณ์หงุดหงิด ช่วยพ่อแม่ทำงานเก็บยาง พาพ่อแม่ไปซื้อของ พ่อแม่ก็ดูแลดีมาก ได้ทานข้าวพร้อมหน้าพร้อมตา ได้ไปเที่ยวกับพ่อแม่ เที่ยวเล่นน้ำตก หันกลับมาชอบออกกำลังกาย เช่น เล่นกีฬาฟุตบอล วอลเลย์ ตะกร้อ นาย ข ผูกบอกกับเยาวชนว่า **“อยากฝากน้องๆ อย่าเล่นยาเสพติด อาจทำให้เสียอนาคตและเสื่อมสภาพ”**

สาเหตุการเสพยา: หลังจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นาย ข ยังไม่ได้เรียนต่อและไม่ได้ทำงานเป็นหลักแหล่ง เลิกได้นานประมาณ 6 เดือน? ได้กลับไปสูบกัญชา 1 ครั้ง เพราะไปเที่ยวบ้านเพื่อนแล้วเพื่อนชวนบวกกับเพื่อนหลายๆ คนอยู่พร้อมกัน **สูบเพื่อที่จะเข้ากั๊บกกลุ่มให้ได้ตอนนั้น** ต่อมา ถูกตรวจพบปัสสาวะสีม่วงอีกครั้งจากการตั้งด่านของฝ่ายปกครองขณะขับมอเตอร์ไซด์พามาตราไปจับจ่ายซื้อของที่ตลาด หลังจาก

ที่โดนตรวจก็ยังไม่ได้สูบอีก ขณะนี้ร่อนหนังสือส่งมาทางผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำตัวไปบำบัดที่โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ตอนที่ถูกตรวจพบแม่ได้พูดว่า "เลิกกันนะ พอเสพแล้วใครเดือดร้อน (พูดพลาถ ร้องไห้พลาถ)"

นาย ข วางแผนว่าหลังจากจบการบำบัดครั้งที่สอง จะไปศึกษาต่อสายอาชีพเกี่ยวกับการซ่อมมอเตอร์ไซด์ เหตุผลที่ต้องการเรียนต่อเพราะอยู่บ้านไม่มีงานให้ทำ และการอยู่กับสิ่งแวดล้อมเดิมๆ มีความเสี่ยงต่อการเสพซ้ำ การเข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาในโรงเรียนเขาารู้สึกสบายใจกว่า

นาย ข รู้สึกเครียดกับ**วิธีการที่โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง**อบรม เพราะจะต้องโกนหัวแล้วยีนตากแดดฝีก วินัยประมาณ 6-7 วัน โดยในการอบรมจะมีการฝีกวินัยจัดแถวตั้งแต่ 6.00 เช้า ถึง 7.00 แล้วเข้าอบรม จนถึง 15.00 น.แล้วหลังจากนั้นเล่นกีฬาถึง 18.00 แล้วอาบน้ำ กินข้าว แล้วอบรม จนถึง 20.00 น. เวลา 21.00 เข้านอน

สิ่งที่รู้สึกเสียใจกับตัวเอง คือ เลิกมานานแล้วแต่พอไปเสพอีกครั้งก็โดนจับเลย รู้สึกเสียใจ และน้อยใจ เขาเล่าว่า “พอผมเห็นว่าเราขี่มอเตอร์ไซด์เร็วก็หาว่าเราไปกินยาบ้า ผมก็ไม่ได้อธิบายอะไรเพราะไม่ชอบอธิบายอะไรให้ใครฟัง เวลาที่ไม่สบายใจผมชอบขี่รถไปอยู่ที่ลำธารท้ายหมู่บ้านหรืออยู่คนเดียว แต่ก็ไม่ได้หายเครียด และจะมีรุ่นพี่ที่ถือเป็นที่ชายก็ได้ระบายกับเขาบ้าง” เขาก็แนะนำว่า “ไปบำบัดหลังจากนี้ก็พอเหอะ”

กรณีศึกษาที่ 3: นาย ค (นามสมมติ) อายุ 15 ปี รูปร่างสันทัด ดวงตาสี ขอบตาสี ขอบตาดำ ปากค่อนข้างดำ ไม่กล้าสบตาเวลาพูดคุย ไม่ค่อยพูด แต่ชอบยิ้มให้เมื่อสบตา เขาเป็นลูกชายคนสุดท้องในจำนวนพี่น้องสองคน พ่อและแม่ทำงานกรีดยาง ส่วนแม่มีบทบาทเป็น อสม. ของบ้านโคกไทรด้วย

ชีวิตในช่วงวัยเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -ปีที่ 6 นาย ค ได้ศึกษาในโรงเรียนนาทุ่งโพธิ์จนสำเร็จการศึกษา และได้เข้าศึกษาต่อในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 1- ปีที่ 3 ในโรงเรียนแห่งหนึ่งของอำเภอกงหรา แล้วได้ศึกษาต่อในโรงเรียนอาฟิสกรูอ่านเป็นเวลา 1 ปี

นาย ค เริ่มต้นการใช้สารเสพติด คือ **การติ่มน้ำกระท่อมเป็นระยะเวลา 2 ปี** สาเหตุของการติดยาเสพติดเกิดจาก **การรู้จักการใช้จากเพื่อน ไปเที่ยวด้วยกัน สนุกด้วยกัน แล้วอยากรื้ออยากเห็น**

ครอบครัวเล่าว่าปกติ นาย ค เป็นคนเงียบ สุขุม จึงไม่สามารถเดาพฤติกรรมได้ เขาช่วยงานที่บ้านตลอด ครอบครัวจึงไม่ได้สังเกตเห็นมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ที่ทำให้รู้ว่า นาย ค ติดยาเสพติดเพราะญาติพี่น้องมาบอก จึงได้มีการตักเตือนว่า “อย่าไปยุ่งกับของแบบนี้”

นาย ค เล่าว่า **แรงบันดาลใจในการเลิกยาเสพติดได้จากผู้นำชุมชนได้เตือนที่มีสยิดและเห็นตัวอย่างของเพื่อนในหมู่บ้านสามารถเลิกได้** จึงต้องการจะหยุดยาเสพติดบ้าง รวมถึง ปะกับมะก็เตือนโดยมะจะใช้คำพูดที่ว่า “เลิกได้ก็ดีแล้ว” ซึ่งผลจากการเลิกยาเสพติดทำให้ช่วยทำงานมากขึ้นและไม่เที่ยวบ่อย

ปัจจุบันนาย ค ก็ยังไม่เลิกคบกับเพื่อนกลุ่มเดิมที่ติดยาเสพติด บางครั้งเพื่อนจะมาชวนติ่มกระท่อม แต่ก็ได้ปฏิเสธด้วยประโยคที่ว่า “ไม่เอา เลิกแล้ว กินแล้วมันไม่ตี” บางครั้งเขาก็เตือนเพื่อนและเด็กๆ ด้วย จะพูดกับเด็กๆ เสมอว่า “เที่ยวได้ แต่อย่าไปมั่วกับสิ่งเหล่านั้น”

กรณีศึกษาที่ 4: นาย ง (นามสมมติ) อายุ 26 ปี มีพี่น้อง 6 คน เขาเป็นคนที่ 3 พ่อแม่ทำงานกรีดยาง และ ปลูกถั่ว ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านโคกไทร ช่วยงานของพ่อแม่

ช่วงวัยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เรียนที่โรงเรียนนาทุ่งโพธิ์ หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียน บำรุงอิสลามจนจบ ใช้ชีวิตในหอพักกับเพื่อนๆ จะกลับบ้านเดือนละครั้ง แต่ทางบ้านก็จะมาเยี่ยมทุกสัปดาห์

เมื่อเรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้น (ในวัย 16-17 ปี) ได้กลับมาอยู่บ้าน ไม่ได้ทำงานเป็นหลักแหล่ง จนอายุ 18 ปี ได้ทำงานที่โรงงานในจังหวัดสงขลา จะมีรถรับ-ส่งจากบ้านถึงโรงงาน ทำงานได้ 2 ปีก็ลาออก

กลับมาอยู่บ้านได้ระยะหนึ่ง หลังจากนั้นได้ไปทำงานบริษัทมีลาแท็ก อำเภอสระเดา จังหวัดสงขลา อยู่ฝ่ายปั่น น้ำยางให้เข้มข้น เป็นเวลา 1 ปี ก็ได้ลาออกอีก ต่อมาได้สมัครเข้าทำงานในโรงงาน MK (ขณะนั้นอายุ 20-21 ปี) อยู่ฝ่ายชุดและทำความสะอาดปลา ทำได้ 1 ปีได้ลาออก แล้วกลับมาอยู่บ้านทำงานก่อสร้างได้สักพักก็ได้เข้ารับการเกณฑ์เป็นทหารไปประจำการที่ โครสูง หาดบริรักษ์ เมื่อสิ้นสุดการรับราชการทหาร ก็ได้เข้าไปทำงาน ในโรงงานรมยางที่ตำบลแม่ขี อำเภอดงใหญ่ จังหวัดพัทลุง ประมาณ 5-6 เดือน ก็โดนไล่ออกเพราะขาดงานบ่อย หลังจากนั้นได้กลับมาอยู่บ้าน ที่ยิวเฮฮาที่บ้าน จนถึงอายุ 25 ปีได้ไปทำงานที่แม่ขีในร้านขายของชำ ถึงอายุ 26 ปี ก็กลับมาอยู่บ้านได้ประมาณเดือนกว่า

ในวัย 21 ปี ช่วงทำงานก่อสร้างก่อนไปรับราชการเป็นทหารได้ติดน้ำกระท่อม เมื่อไปเป็นทหารก็ไม่ได้เสพต่อ แต่เมื่อกลับมาบ้านก็จะติมน้ำกระท่อม ระยะเวลาการติมน้ำกระท่อมประมาณ 7 เดือน ก็ได้กินยาบ้าประมาณ 1-2 เม็ด โดยเพื่อนให้กินฟรี แต่ปัจจุบันเพื่อนที่ให้กินได้ถูกจับแล้ว ส่วนยาไอซ์เขาได้กินตอนที่เพื่อนผสมให้กิน ตอนช่วงอายุ 21-22 ปี จะติดสิ่งเหล่านี้หนักมาก แต่มาทุเลาลงเมื่ออายุ 23-24 ปี แต่เมื่ออายุ 25 ปี ตอนไปทำงานร้านขายของชำที่แม่ขีก็ได้หยุดโดยเด็ดขาดได้ประมาณ 5 เดือน แต่พอกลับมาบ้านก็ได้กลับไปกินอีกครั้งประมาณ 2-3 เดือน หลังจากนั้นก็ได้เลิกอีกครั้งอย่างเด็ดขาดด้วยตนเอง หากรวมการเลิกยาเสพติดถึงปัจจุบันแล้วประมาณ 2 เดือน

สาเหตุที่เลิก เพราะควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ สงสารพ่อแม่ และต้องการหาเงินเลี้ยงตัวเอง

สาเหตุที่ทำให้กลับไปเสพซ้ำ เกิดจากความเครียด และต้องการอยากลอง ส่วนเรื่องเครียดมีหลายเรื่องแต่เรื่องที่ทำให้สะเทือนใจที่สุดคือ เรื่องการเสียชีวิตของน้ำชายที่ผูกคอตาย เขาบอกว่าน่าจะเป็นการฆาตกรรม ตอนเกิดเกิดเหตุการณ์ใหม่ๆ ตำรวจได้เชิญเขาไปเป็นพยานบุคคลในการให้ข้อมูลแต่เรื่องก็ได้หายเงียบไป ทำให้คิดว่าคนจนไม่ได้รับความเป็นธรรม

ปัจจุบันเพื่อนที่เคยชวนไปกินน้ำกระท่อมไม่ได้ชวนแล้วเพราะเพื่อนจะรู้ว่าไม่ติมน้ำกระท่อมแล้ว แต่ก็ได้ไปเยี่ยมเพื่อนบ้างนานๆ ครั้ง เวลาส่วนใหญ่ไปช่วยแม่ปลูกถั่วแทน และเข้าประชุม อสม. แทนพ่อบ้าง เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านบ้าง ผ่านการเชิญชวนของผู้ใหญ่บ้าน และการเข้าหาศาสนาด้วยการละหมาด ขอตุอา (อภัยโทษ) กับสิ่งไม่ดีที่ผ่านมา ส่วนวันศุกร์จะไปละหมาดที่สุเหร่า

นาย ง ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ สำหรับพ่อแม่ควรตักเตือนลูกๆ บ้าง สำหรับผู้ใหญ่บ้านการประกาศเตือนให้เห็นโทษภัยของยาเสพติดด้วยเสียงตามสายของหมู่บ้านในทุกเช้าเป็นเรื่องที่ดี อยากให้ทำต่อเนื่องสำหรับวัยรุ่น ตัวเขาเองก็ช่วยตักเตือนเพื่อนแต่ช่วยได้ไม่มาก เขาเชื่อว่าสำหรับวัยรุ่นจะเลิกด้วยตัวเขาเองมากกว่า

กรณีศึกษา: นาย จ (นามสมมติ) อายุ 17 ปี เรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่อำเภอดงใหญ่ จังหวัดพัทลุง เมื่อจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้เรียนต่อในระบบการศึกษาของโรงเรียน (กศน.) พ่อแม่ของนาย จ แยกทางกันเมื่อนาย จ อายุได้ 7 ขวบ พ่อมีภรรยาใหม่อยู่ที่ตะโหมด ส่วนแม่ยังไม่ได้แต่งงานใหม่ อยู่ที่บ้านโคกไทร

ชีวิตในวัยเด็กตั้งแต่อายุ 7-10 ขวบ อาศัยอยู่กับแม่ พออายุ 10-16 ปีได้ไปอาศัยอยู่กับพ่อ และได้กลับมาอาศัยอยู่กับแม่ใหม่อีกครั้งเมื่ออายุ 16 ปี เพราะทะเลาะกับพ่อเรื่องการชอบเที่ยวกลางคืน นาย จ อาศัยอยู่กับแม่จนถึงอายุ 17 ปี เมื่อแต่งงานจึงย้ายไปอาศัยที่บ้านของภรรยาที่ตะโหมด ปัจจุบันมีอาชีพกรีดยางและทำสวนอยู่ที่อำเภอดงใหญ่

สาเหตุของการติดยาเสพติด มาจากเพื่อนชักจูง และขาดความอบอุ่น เพราะครอบครัวแตกแยก แม่รู้ว่า นาย จ ติดยาเสพติดเนื่องจากพบอุปกรณ์เสพยาในห้อง ไม่ทราบว่าเป็นยาอะไร และมีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน ชอบพาเพื่อนมานอนค้างที่บ้าน

สภาพและพฤติกรรมเมื่อตอนติดยาเสพติด ระหว่างติดยาเสพติด มีร่างกายผอม ซีด ตาเหลือง อารมณ์หงุดหงิด มีพฤติกรรมก้าวร้าว โต้เถียงกับแม่

บุคคลสำคัญที่ทำให้นาย จ เลิกยาได้ คือ เพื่อนสาวที่คบกันตอนเรียน กศน. นาย จ ได้บอกกับแม่ ว่า หากตนได้แต่งงานตนจะเลิกยาเสพติด ได้สัญญากันก่อนไปบ่าบัด แม่จึงได้ประสานกับผู้ใหญ่บ้านพานาย จ ไปบ่าบัดที่โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองในจังหวัดพัทลุง ซึ่งขณะนั้นนาย จ อายุ 17 ปี เมื่อออกมาจากโรงเรียน วิวัฒน์พลเมืองก็ได้แต่งงานกับเพื่อนสาวที่คบกันมา และปัจจุบัน นาย จ สามารถหยุดยาเสพติดได้แล้วกว่า 2 เดือน

สภาพและพฤติกรรมหลังจากเลิกยาเสพติด นาย จ มีร่างกายสมบูรณ์ขึ้น สีของดวงตาเริ่มปกติ อารมณ์ดีขึ้น สิ่งแม่ภูมิใจมากในตัวลูกหลังจากเลิกยาเสพติดได้คือ ได้รับความอบอุ่นจากลูก เช่น ลูกจะมา กอดตน และเวลาไม่สบายลูกก็จะเช็ดตัวให้

หมายเหตุ กรณีศึกษาตัวอย่างล่าสุดนี้ได้อ้างอิงข้อมูลจากการสัมภาษณ์แม่ ไม่สามารถติดต่อขอสัมภาษณ์ โดยตรงจากเจ้าตัวได้เนื่องจากได้ย้ายไปอยู่ต่างอำเภอและทางคณะทำงานได้ข้อมูลตัวอย่างรายนี้เมื่อจัด กิจกรรมสุดท้ายแล้ว

8.4 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการบำบัดฟื้นฟู และป้องกัน เยาวชนจากสารเสพติด ได้แก่

8.4.1 ด้านผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน มีคุณลักษณะดังนี้ มีภาวะผู้นำสูง เป็นคนที่มีความ ศรัทธาต่อหลักศาสนา มีความเมตตา เสียสละ และมีอุดมการณ์ที่ชัดเจนในการทำงาน อดทนอดกลั้น ส่วน ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์ดีมากกับชาวบ้าน สามารถประสานงานกับองค์กรภายนอกชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมในชุมชนได้ สร้างมวลชนในชุมชนโดยได้จากกลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่ทำงานร่วมกัน และสามารถ ใช้ ไอที ในการสื่อสารกับองค์กร

8.4.2 ด้านทีมงาน มีคุณลักษณะดังนี้ มีความศรัทธาต่อหลักศาสนา รักผูกพันต่อชุมชน มีความ อดทน มีความเป็นกันและเอาใจใส่ต่อกันและกัน มีประสบการณ์ตรงต่อการเลิกยาเสพติดและยังยินดี แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเยาวชนอย่างเปิดเผย

8.4.3 ด้านการบำบัดและฟื้นฟู ครอบครัวมีบทบาทสำคัญมาก พ่อแม่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ และดูแลให้ลูกประพฤติตนอยู่ในหลักศาสนา ฟังเสียงญาติเตือน มีข้อตกลงการอยู่ร่วมกัน และติดตามอย่าง สม่าเสมอ นอกจากนี้ผู้ใหญ่และทีมงานมีบทบาทสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาของผู้ปกครอง โนมน้าวให้เยาวชน เลิกยาเสพติดและเข้ารับการบำบัด ด้วยการเยี่ยมเยียน ตักเตือนให้กำลังใจอย่างสม่าเสมอ

8.4.4 ด้านกระบวนการป้องกัน ได้แก่ การสอนเด็กในโรงเรียนครูสัมพันธ์ทั้งเรื่องจริยธรรมและ คุณธรรม การตักเตือนในรูปแบบหลากหลายทั้งที่มีสิดในช่วงละหมาดวันศุกร์ การพูดเสียงตามสายประจำวัน ของผู้ใหญ่บ้าน และในที่ประชุมประจำเดือน การลาดตระเวน แคนนำใช้บ้านเป็นที่รวมตัวและเป็นที่ปรึกษา ของเยาวชน (บ้านโค้ชฟุตบอล)

8.4.5 ด้านวิถีชุมชน เป็นชุมชนวิถีมุสลิมที่มีความศรัทธาต่อศาสนา มีความเป็นเครือญาติ มีความ เป็นอยู่ที่เกื้อกูลต่อกัน และมีความร่วมมือของคนในชุมชนสูง

8.4.6 ด้านบุคลิกภาพของเยาวชน ปัจจัยภายในมีคุณลักษณะ ให้ความเคารพผู้นำ และญาติผู้ใหญ่ มี จิตใจดี มีความกตัญญู ยังคิดถึงความสุขของพ่อแม่ มีความต้องการใฝ่ดี มีความหวังในชีวิต มีเป้าหมายในชีวิต

8.5 ผลการแลกเปลี่ยน 3 ชุมชน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ 3 ชุมชนที่ดำเนินโครงการบำบัด

ฟื้นฟู ป้องกันเยาวชนจากสารเสพติด ทั้ง 3 ชุมชนได้นำเสนอการดำเนินงาน ซึ่งมีทั้งมีจุดร่วม และ จุดต่าง ที่แสดงถึงความเข้มแข็งของแต่ละพื้นที่ ผู้นำแต่ละชุมชนมีความประทับใจในจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ และมีแนวคิดในการประยุกต์ใช้ในชุมชนของตนเอง

ผู้ใหญ่บ้านโคกไทรมีความประทับใจและแนวคิด ดังนี้

- **บ้านหลอมปิ่น จ.สตูล:** การรวมกลุ่มเยาวชนเข้ามาในกระบวนการบำบัด ป้องกันยาเสพติด ตั้งแต่ อายุ 6 ปี จนถึงวัยรุ่น เป็นเรื่องที่ดีมากที่ต้องการปลูกฝังเยาวชนตั้งแต่วัยแรก และให้กำลังใจจากการทำให้ปัญหาเสพติดหมดไปทั้งหมดนั้นยาก ขอให้ลดน้อยลงก็นับว่าดีแล้ว

- **บ้านบารา จ.นราธิวาส:** การดึงโต๊ะอิหม่ามเข้ามามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกิจกรรมด้วยกันอย่างจริงจังทางโคกไทรก็ทำอยู่แล้วแต่ไม่เข้มแข็งเท่ากับที่นราธิวาส ต่อไปจะเสริมบทบาทของโต๊ะอิหม่ามให้มากขึ้น

ผู้ใหญ่บ้านสตูลมีความประทับใจ/แนวคิด ดังนี้

- **บ้านโคกไทร จ.พัทลุง:** จุดเด่นเรื่องการประสานงานภายนอกและภายใน ทางสตูลถือว่ายังมีเป็นจุดอ่อนมาก ต่อไปจะประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

- **บ้านบารา จ.นราธิวาส:** การใช้การเล่นพื้นบ้าน เช่น **ดิเกฮูลู** เป็นเครื่องมือการรวมกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่ด้วย

ผู้ใหญ่บ้านบาราประทับใจใน/แนวคิด ดังนี้

- **ภาพรวมทั้งสองชุมชน:** การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ บ้านโคกไทรอนุรักษ์บ่อน้ำร้อน ส่วนบ้านหลอมปิ่นอนุรักษ์ทางทะเล อนุรักษ์ปลา พื้นที่ของบาราก็เป็นเขตอนุรักษ์ป่าไม้เหมือนกัน จะนำประเด็นนี้ไปเป็นทุนในการขับเคลื่อนกิจกรรมเยาวชนต่อไป

ความเห็นของแกนนำอื่นๆ

- **โต๊ะอิหม่ามบ้านโคกไทร:** แต่ละพื้นที่มีบริบทและความเข้มแข็งที่แตกต่างกัน บ้านบารา นราธิวาสผู้ใหญ่สามารถทำงานท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงและการค้ายาเสพติดได้ วางตัวเป็นกลาง พุดคุยทำงานได้กับทุกฝ่าย “ทั้งของสตูล และนราธิวาส มีการทุ่มเทเวลา ผมคิดว่าหลังจากวันนี้พื้นที่โคกไทร พัทลุง จะเอาสิ่งที่ได้จาก นราธิวาส ว่า ถ้าโครงการเราจะไปพึ่งรัฐโครงการเราจะไปไม่ได้ แต่สิ่งที่จะสำเร็จชาวบ้าน ในหมู่บ้านเราไม่ว่าจะเป็นความคิด แรงใจ มาร่วมกัน นี่เป็นสิ่งที่ผมประทับใจ ส่วนของที่สตูลก็เหมือนกันตรงที่ว่าสตูลอยู่ที่ทะเล เราอยู่ที่ภูเขา เขตสัตว์ป่า เราก็ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ เพราะฉะนั้นการดำเนินงานในการประชุมแลกเปลี่ยนวันนี้หลังจากฟังกลับไปใช้ในพื้นที่เพื่ออนาคตของลูกหลานในวันข้างหน้า”

- **โต๊ะอิหม่าม สตูล:** ให้มุมมองว่า“พวกเราทำงานช่วยชุมชน **เหมือนการต่อนก** แต่ละชุมชนจะมีนกชนิดที่ตัวเองถนัด ก็เรียกชื่อเดียวกันว่า การต่อนกเหมือนกัน ดังนั้นการทำงานแตกต่างเพียงวิธีการ แต่เป้าหมายก็เหมือนกันสามารถที่จะมองเห็นพฤติกรรมการติงคน ดึงทีมเข้ามาจะแตกต่างกัน แต่วัตถุประสงค์เดียวกัน และมีจุดเหมือนที่แตกต่าง และมีจุดแตกต่างที่เหมือน....พัทลุง แวงก็สามารถดึงเยาวชนเข้ามาร่วมได้เหมือนกัน และตอนนี้ คนที่อยู่ในวงจรยาเสพติดเข้ามาอยู่ด้วยกัน และมีการตักเตือนซึ่งกันและกัน ชีวิตผมเป็นคณะกรรมการมัสยิดแต่ก็ไม่ได้เป็นผล ไม่สามารถดึงเยาวชนเข้ามาร่วมได้ งบประมาณของศาสนามีนิดเดียว หากจะทำอย่างอื่นก็ไม่อนุญาต โดยเขาให้เงินสร้างบาลัยอย่างเดียว **หากมีบาลัยสวยแต่คนไม่มีประสบการณ์ความสำเร็จก็จะไม่ประสบผล”**

- **แกนนำเยาวชน บ้านบารา:** ประทับใจทั้ง 2 พื้นที่ “พัทลุงเป็นทั้งผู้ใหญ่เป็นทั้งผู้นำศาสนา สตูลผู้ใหญ่ใจสู้ ดูผู้ใหญ่สู้ตลอด ด้านเยาวชนก็เข้มแข็ง”

สรุปผลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้แกนนำได้เห็นกระบวนการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ชุมชนมีเครือข่ายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดเผยประสบการณ์อย่างตรงไปตรงมาของทั้งผู้นำชุมชน

และ แกนนำเยาวชนในที่ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ตัวแทนเยาวชนรู้สึกมีกำลังใจ ได้รับการยอมรับ และมีความเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงตัวเองและการขับเคลื่อนงานทั้งการบำบัด พื้นฟู ป้องกันเยาวชนจากสารเสพติด มองว่าหากมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงก็สามารถหาทางออกได้ ทำให้มีความหวังมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านโคกไทรในประเด็นการต่อยอดการพัฒนาเยาวชน ผู้ใหญ่บ้านเห็นความสำคัญของการสนับสนุนเยาวชนให้คิดริเริ่มกิจกรรมในชุมชนเอง มีแผนจะผลักดันให้เยาวชนสมัครขอทุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่สนับสนุนงานด้านนี้ต่อไป

8.6 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขของนักวิจัย

8.6.1 มีผู้ปกครอง 1 คนปฏิเสธที่จะให้เยาวชนให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม แก้ไขโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องคนอื่นๆ

8.6.2 กรณีศึกษาที่ 5 นักวิจัยเพิ่งได้รับทราบข้อมูลเมื่อจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3 ชุมชน ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แม่ ไม่สามารถติดต่อขอสัมภาษณ์เจ้าตัวได้โดยตรง

9. สรุปผลการศึกษาระบบการของชุมชน

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินโครงการในช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2558 มีกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จัดเวทีชี้แจงโครงการฯ สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องรวม 35 คน เยี่ยม/สังเกตวิถีชีวิตคนในชุมชน สภาพสิ่งแวดล้อม สนทนากลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ กลุ่มผู้สนับสนุน/ผู้ปกครอง และกลุ่มเยาวชน สนทนากลุ่มใหญ่พร้อมคืนข้อมูลแก่ชุมชน และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวม 3 พื้นที่ สรุปผลการถอดบทเรียนในประเด็นต่างๆ ดังนี้

กระบวนการดำเนินงาน ผู้ดำเนินโครงการหลัก ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านจรี เจริญนุ้ย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชูรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน (ชรบ.) โตะอิหม่าม แกนนำชุมชน จำนวนรวม 15 คน เริ่มต้นทำงานด้านสารเสพติดตั้งแต่ ปี 2556 จากการปรึกษาหารือกับนายหรือหวาน วัชรจิโรโสภณ ประชาญ์ ชุมชนด้านสมุนไพรพื้นบ้านของตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านนี้มาก่อน ทางทีมงานดำเนินกิจกรรมในมิติต่างๆ ดังนี้ **1) ด้านการบำบัด** เยี่ยมเยียน พูดคุยกับพ่อแม่และเยาวชน โนม่น้าว จูงใจให้เลิกยาเสพติด และสนับสนุนให้พ่อแม่ส่งเยาวชนเข้าค่ายโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง **2) ด้านการฟื้นฟู** สนับสนุนให้เยาวชนที่ติดยาเสพติดมีอาชีพเสริมในหมู่บ้าน และเข้าร่วมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ **3) ด้านการป้องกัน** มีการจัด ชรบ.ลาดตระเวนในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง เยี่ยมเยียนตักเตือนลูกหลาน ตั้งกฎของหมู่บ้าน คือ หากบ้านที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดจัดงานเลี้ยงจะมีกรรมการมัชยิดไปร่วมงานเพียง 4 คนเท่านั้น จัดกิจกรรมให้เด็กๆ เข้าร่วมตามเทศกาลสำคัญในหมู่บ้าน

ผลการดำเนินงานของชุมชน มีกลุ่มเยาวชน ที่เลิกยาได้แล้ว 5 คน จากเยาวชนที่ติดยาประมาณ 30 คน เป็นเยาวชนชาย อายุระหว่าง 15-26 ปี สารเสพติดที่ใช้ คือ กระท่อม ยาบ้า ยาไอซ์ และกัญชา เริ่มใช้สารเสพติดในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 2-4 จำนวน 4 คน อีก 1 คน เริ่มใช้หลังจากจบมัธยมต้นแล้วเมื่ออายุ 21 ปี สาเหตุของการติดยา คือ ออยากลอง 3 ราย มีปัญหาครอบครัว 2 ราย วิธีการบำบัดได้แก่ เลิกด้วยตนเอง เลิกด้วยตนเองพร้อมแยกออกจากสังคมเดิม และบำบัดที่ค่ายฯ สาเหตุที่ต้องการเลิก คือเห็นผลกระทบต่อตัวเอง ได้แก่ ผลการเรียนตกต่ำ ร่างกายทรุดโทรม อารมณ์และพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ทำให้พ่อแม่เสียใจ **ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนเลิกยาได้และฟื้นฟูตัวเองได้** คือกำลังใจและการสนับสนุนของพ่อแม่ซึ่งเยาวชนให้น้ำหนักถึง 80% ประกอบกับกระบวนการสนับสนุนของผู้ใหญ่บ้านซึ่งเยาวชนถือเป็นบุคคลต้นแบบในการดำเนินชีวิต พูดคุยตักเตือน โนม่น้าวด้วยความเมตตา ด้วยความเป็นกันเอง รองลงมาคือ กำลังใจจากเพื่อน

10. วิจารณ์ผลการถอดบทเรียน

10.1 ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับผลการศึกษาอื่นๆ พบว่า ด้านปัจจัยของความสำเร็จของกระบวนการชุมชนต่อการบำบัด พิ้นฟู และป้องกันเยาวชนจากสารเสพติด ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากความเห็นของนักวิชาการ และผลการศึกษาในชุมชนอื่นๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ การประชุมปรึกษาของชุมชน การลาดตระเวนอย่างสม่ำเสมอ การตัดเตือนโดยเครือญาติและเพื่อนบ้าน การสนับสนุนกิจกรรมของเยาวชน (จันทร์ศิริ วาทหงษ์, 2547. นราศกัณฑ์ ปานบุตร, 2554. นารี สุกวงษ์ธนาและคณะ, 2556. ชนธัญ แสงพุ่ม และคณะ, 2554. วพภัทร พนมวัน ณ อยุธยา, 2558)

10.2 ข้อค้นพบที่แตกต่างจากผลการศึกษาอื่นๆ ได้แก่

10.2.1 ประเด็นผู้นำ/แกนนำ/ต้นแบบ

1) ผู้นำคือ ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้หลักในกระบวนการดำเนินงานมีบทบาทเป็นทั้งผู้นำท้องถิ่น เป็นทั้งผู้นำศาสนา (โต๊ะบิหล่านของมัสยิดในชุมชน) และยังเป็นครูสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคู่สัมพันธ์ของชุมชนอีกด้วย ทั้ง 3 บทบาทนี้เกื้อหนุนให้เป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชน

2) โค้ชฟุตบอลของเยาวชนไม่เพียงสอนทักษะการเล่นฟุตบอล แต่บูรณาการการสอนทักษะชีวิตด้วย มีกติกาของทีมฟุตบอลเพิ่มเติมว่า ต้องไม่เสพยา

3) คนต้นแบบที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เลิกยาได้มีเจตคติที่ดีต่อการเปิดเผยตัวเอง และแบ่งปันประสบการณ์กับเยาวชนอย่างตรงไปตรงมา ด้วยความภูมิใจที่ผ่านพ้นวิกฤตของชีวิตมาได้ เมื่อเยาวชนได้ฟังแล้วรู้สึกมีกำลังใจ มีความหวังในการเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วย

10.2.2 ประเด็นกระบวนการ

1) การเยี่ยมติดตามเยาวชนแบบบูรณาการ ไม่เป็นการตีตรา ตัวอย่างเช่น สมาชิก อบต. ใช้วิธีการเยี่ยมบ้านพร้อมเยี่ยมผู้สูงอายุ ผอ.รพ.สต. ใช้วิธีการเยี่ยมบ้านลูกศิษย์ที่ผ่านการบำบัดแล้วมาเรียนกศน. ด้วยบทบาทของครูเยี่ยมลูกศิษย์ ไม่ใช่ในฐานะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเยี่ยมผู้ติดยา ทำให้สามารถรักษาความลับของเยาวชนได้

3) การบูรณาการการสอนเรื่องยาเสพติดก่อนเริ่มเรียนวิชาปกติของ ผอ.รพ.สต. และของครูประจำชั้น

4) การตัดเตือนของกลุ่มผู้นำจะใช้วิธีการพูดจาโน้มน้าวด้วยความนุ่มนวล มีเมตตาสูง

5) ความอดทนอย่างสูงของผู้ปกครองและญาติใกล้ชิดที่ไม่ลดละต่อการตัดเตือน ติดตาม ถามไล่ เยาวชนอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง

6) การใช้หลักการศาสนาที่กำหนดมาตรการทางสังคมอย่างเหมาะสมเพื่อป้องปรามปัญหา ยาเสพติด

7) ผู้นำเน้นการป้องกันตั้งแต่วัยเด็กด้วย ความสนิทสนมความเอื้อเอ็นดู ความเป็นกันเองของผู้นำ และผู้ใหญ่กับเด็กๆ ในชุมชน (จากการสังเกต การทักทายเด็กๆ การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเด็ก)

8) ผู้นำท้องถิ่นทั้ง 3 ชุมชนเป็นผู้มีใจเปิดกว้าง รับฟังความเห็น เป็นผู้นำท้องถิ่นที่ทำงานกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดี เปิดเผยยอมรับความจริง ให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนและเน้นการป้องกันในระดับปฐมภูมิมากด้วย

11. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อชุมชน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง

11.1 ข้อเสนอแนะต่อบ้านโคกไทร ประเด็นที่เป็นโอกาสพัฒนาของชุมชน ได้แก่

1) การใช้ทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติต่อการสนับสนุนอาชีพและกิจกรรมสร้างสรรค์แก่เยาวชนให้เป็นระบบ และต่อเนื่อง

2) เสียงสะท้อนของเยาวชน พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลิกยาเสพติดมากที่สุด จึงควรส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวให้มากขึ้น

3) การสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของเยาวชนเองให้มากขึ้น

4) การจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนทั้งการบำบัดฟื้นฟู การป้องกัน และการติดตามผลรวมทั้งการรวบรวมข้อมูลเยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้เป็นระบบ

5) การใช้ความรู้และการทำงานร่วมกับนักวิชาการ และ รพ.สต. มากขึ้น

6) การทำงานบำบัด และป้องกันควบคู่กันไป เพราะผู้ติดยาจะแพร่ระบาดให้ผู้อื่นติดไปด้วย (สารานุกรมสำหรับเยาวชนไทย, 2558. ออนไลน์)

7) โอกาสของการใช้หลักการศาสนาต่อกระบวนการบำบัดยาเสพติด ชุมชนมีแกนนำหลายคนที่มีความรู้และประสบการณ์แล้วได้ผลดี แกนนำคนหนึ่งเสนอรูปแบบ “ตะขะห์ร่าเริง” ซึ่งหมายถึงการตะขะห์ที่ประกอบด้วยคนหลายวัย มีการพูดคุยกันตามธรรมชาติ มีการเดินทางในพื้นที่หลากหลาย ซึ่งกระบวนการนี้เขาเชื่อว่าจะทำให้เยาวชนเรียนรู้อย่างไม่เคร่งเครียด ในแผนต่อไปน่าจะได้มีการพิจารณานำเสนอเรื่องนี้อย่างจริงจัง เป็นทางเลือกในการจัดค่ายฯ บำบัดตามวิถีอิสลาม เสนอทั้งในชุมชน และเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

11.2 ข้อเสนอแนะต่อชุมชนอื่นๆ

11.2.1 การเริ่มต้นทำงานด้านการบำบัด ฟื้นฟู และป้องกันด้านยาเสพติด ต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ของชุมชนอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลประชากรกลุ่มเสี่ยง ต้นทุนทรัพยากรด้านต่างๆ ของชุมชน เป็นต้น

11.2.3 การดำเนินงานควรเน้นทั้งการป้องกันควบคู่กับการบำบัด

11.2.4 ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

11.2.5 ทำงานร่วมกันเป็นทีม

11.3 ข้อเสนอแนะต่อโครงการบัณฑิตอาสา

11.3.1 ควรพิจารณาส่งบัณฑิตอาสาไปเรียนรู้ในพื้นที่เป้าหมาย/เครือข่ายเหล่านี้เพื่อขยายผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

11.3.2 ควรเพิ่มความรู้ความเข้าใจเรื่องการบำบัด ฟื้นฟู และการป้องกันยาเสพติด และขยายบทบาทของบัณฑิตอาสาในการทำงานเชิงรุกในชุมชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการป้องกันทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิให้เยาวชนปลอดภัยจากสารเสพติด

11.4 ข้อเสนอแนะต่อ กวส.

11.4.1 การสนับสนุนการดำเนินงานเชิงรุกด้านการป้องกันในพื้นที่ต่อเนื่องจากการดำเนินงานถอดบทเรียน โดยเฉพาะด้านองค์ความรู้ทางวิชาการสารเสพติด และการพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว

11.4.2 การพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายในภาคใต้ เช่น จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายชุมชน/องค์กรที่ทำงานด้านสารเสพติด สนับสนุนสื่อ/ชุดความรู้ใหม่ๆ และการเยี่ยมเยียนเครือข่ายในพื้นที่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

- สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ หน่วยระบาดวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2556. FACTS AND FIGURES 2013 ข้อเท็จจริงและสถิติภาวะสุขภาพภาคใต้ 2556
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 9 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงยุติธรรม. 2557. ถอดบทเรียนจากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2553. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2552. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก:<http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C207/%C207-20-9999-update.pdf> (วันที่สืบค้น 25 มิถุนายน 2558).
- สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด. 2558 . ความรู้เรื่องยาเสพติด. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://office.bangkok.go.th/doh/daptd/Knowledge/knowledge001.html>(วันที่สืบค้น 25 มิถุนายน 2558).
- จันทรศิริ วาทหงษ์. (2547). คู่มือการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับองค์กรชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการหลวง.
- ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด. 2558. แก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังชุมชน. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: http://nctc.oncb.go.th/new/index.php?option=com_content&view=article&id=1072:2555-02-10-07-m-s&catid=239:all-content&Itemid=270 (วันที่ 26 มิถุนายน 2558).
- นาวิ สุกุลวงศ์ธนาและคณะ. (2556). แนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน : ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 25นางจิตติมา เกษมโกเมศ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง รุ่นที่ 6, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- นราศักดิ์ ปานบุตร. (2554). การสร้างรั้วชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด บ้านบ่อแปดร้อยเทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย, สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 6 .
- ชนธัญ แสงพุ่มและคณะ. (2554) การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในลักษณะไตรภาคี, สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด. 2558. ระบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของประเทศไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก http://nctc.oncb.go.th/new/index.php?option=com_content&view=article&id=1132:2555-02-22-03-m-s&Itemid=237 (วันที่ 26 มิถุนายน 2558).
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. 2556. การป้องกันปัญหายาเสพติด ไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=9&chap=13&page=t9-13-infodetail06.html> (วันที่ 26 มิถุนายน 2558).

ภาคผนวก ก

ชื่อ และ รายละเอียดของผู้รับผิดชอบและคณะ

หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ-สกุล นางวัลภา ฐาน์กาญจน์

Mrs.Wallapa Thakan

2. ตำแหน่ง ผู้จัดการแผนงานพัฒนา

3. หน่วยงานและที่อยู่ติดต่อได้สะดวก

สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ ชั้น 6 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โทรศัพท์ 0 7455 5149, 081 738 2203 โทรสาร 0 7445 5149 E-mail t.wallapa@gmail.com

4. ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2523 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาการพยาบาล) เกียรตินิยมอันดับ 2
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ.2523 ประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์ ชั้น 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ.2528 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2540 พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่) คณะแพทยศาสตร์รามธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2552 ประกาศนียบัตร ครูโยคะเพื่อสุขภาพ คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

5. ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2523 พยาบาลประจำการหออภิบาลผู้ป่วย (ไอ ซี ยู) รพ. สงขลานครินทร์

พ.ศ.2533 รักษาการหัวหน้าหอผู้ป่วยอุบัติเหตุรพ. สงขลานครินทร์

พ.ศ.2534-2547 หัวหน้าหอผู้ป่วยไฟไหม้น้ำร้อนลวก รพ. สงขลานครินทร์

พ.ศ.2547-ปัจจุบัน ผู้จัดการแผนงานพัฒนา สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้

6. รางวัลที่ได้รับ

พ.ศ.2532 ชำราชการดีเด่น คณะแพทยศาสตร์

พ.ศ.2544 พยาบาลดีเด่น สาขาบริหารการบริการพยาบาล สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ
สาขาภาคใต้

พ.ศ.2545 ศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงให้กับคณะพยาบาลศาสตร์ในวาระครบรอบ 40 ปี

7. การทำงานด้านสังคม

พ.ศ.2542-ปัจจุบัน อาสาสมัครอาคารเย็นศิระดูแลผู้ป่วยมะเร็งและญาติ

8. การทำวิจัย/พัฒนา

พ.ศ.2529 วิจัยเรื่องการติดเชื้อหลังการยกเลิกการสวมเสื้อกาวน์ในหออภิบาลผู้ป่วย รพ.สงขลา
นครินทร์

พ.ศ.2540 วิทยานิพนธ์เรื่อง ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และความผูกพันต่อ
วิชาชีพของพยาบาลโรงพยาบาลสงขลานครินทร์

พ.ศ.2542-2545 ผู้ประสานงานโครงการอาสาสมัครอาคารเย็นศิระ

ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1

ชื่อ-สกุล นายณฤทธิ์ ดวงสุวรรณ อายุ 51 ปี หมายเลขบัตรประชาชน 3901101006061

ที่อยู่ 92/1 ม.3 ต.คลองแหอ.หาดใหญ่จ.สงขลา 90110 โทรศัพท์ 081-766-1356

Email mailnarit@gmail.com

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสถาบันสันติศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (ชีววิทยา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ปีพ.ศ.2528
- ปริญญาโทมนุษยนิเวศศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนาคอขวดและสังคม) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชปีพ.ศ.2549
- ปริญญาเอกปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์การจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปีพ.ศ. 2555

ประวัติการทำงาน

- ผู้จัดการโครงการเสริมพลังชุมชนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา(สนับสนุนโดยพอช.) ปี2549-2550
- ผู้ประสานงานโครงการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนและระบบฐานข้อมูลองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนภาคใต้(สนับสนุนโดยสภาที่ปรึกษาคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)ปี 2551 Coordinator of Project for Development Songkhla Lake Basin network (THE WORLD BANK), 2007-2008
- ผู้ประสานงานโครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาภาคใต้สนับสนุนโดยมูลนิธิสยามกัมมาจลธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) ปี2551-2553และปี2555
- ผู้ประสานงานโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสนับสนุนโดยสวรส.ภาคใต้ปี2552-2553
- ผู้ประสานงานภาคสนาม Improving Water Governance for Livelihoods Songkla Lake, Thailand Proposal project 2010-2011

ประสบการณ์ด้านต่างๆ

- คณะทำงานประเมินผลโครงการชุมชนเป็นสุข (สสส.) ภาคใต้ (โครงการตำบลบ้านดง) ปี2546-2552
- ที่ปรึกษาเครือข่ายแผนแม่บทชุมชนภาคใต้ปี 2547-2550
- ที่ปรึกษาเครือข่ายชุมชนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา2546-ปัจจุบัน
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้(สวรส.) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2549-2551)
- ที่ปรึกษาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนสำนักงานปฏิบัติการภาคใต้ (2549-2551)
- อนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิสามัญติดตามการแก้ไขปัญหาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาวุฒิสภาปี2551-2552
- คณะทำงานโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาคาความยากจนการพัฒนาสังคมและสุขภาวะจังหวัดสงขลาสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยปี2551- ปัจจุบัน
- คณะทำงานเครือข่ายความร่วมมือการจัดการทรัพยากรชายฝั่งปี 2552 (กรมทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเครือข่าย)
- ผู้ทรงคุณวุฒิเครือข่ายการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนสกอ. ภาคใต้ตอนบน.วลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราชปี2550-2554

- ผู้ทรงคุณวุฒิสภาองค์กรชุมชนจังหวัดสงขลาปี2552-ปัจจุบัน
- คณะกรรมการพัฒนาลุ่มนาทะเลสาบสงขลา (ระดับชาติ) 2546-ปัจจุบัน
- คณะอนุกรรมการติดตามประเมินผลการพัฒนาลุ่มนาทะเลสาบสงขลา (สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) 2552 -2555
- เลขานุการสภาลุ่มนาทะเลสาบสงขลาปี2552-ปัจจุบัน
- คณะทำงานโครงการพัฒนาลุ่มนาทะเลสาบสงขลาทบทวนและปรับปรุงแผนแม่บทพัฒนาลุ่มนาทะเลสาบสงขลา (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) 2553
- คณะทำงานโครงการพัฒนาลุ่มนาทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) 2555-2556
- คณะทำงานโครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ-หาดใหญ่ (Asian Cities Climate Change Resilience Network – ACCCRN) The Rockefeller Foundation 2553-ปัจจุบัน
- อาจารย์พิเศษสถาบันทรัพยากรทะเลและชายฝั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์หาดใหญ่ 2553-ปัจจุบัน
- อาจารย์พิเศษสาขาวิชาชุมชนศึกษาภาควิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2556-ปัจจุบัน

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาวิจัย

- นฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2550). การประยุกต์การจัดการความรู้ในกระบวนการแผนแม่บทชุมชนภาคใต้สนับสนุนโดยสถาบันจัดการความรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) และศูนย์คุณธรรม.
- นฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2551).การกระจายรายได้บนฐานของสิทธิและทรัพยากรธรรมชาติกรณีชาวประมงทะเลสาบสงขลาสนับสนุนโดยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- นฤทธิ์ดวงสุวรรณ. (2551) “พลังความร่วมมือ” บทเรียนจากโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจนการพัฒนาสังคมและสุขภาวะจังหวัดสงขลาสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บำเพ็ญเขียวหวานนฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2551). องค์ความรู้การจัดการทรัพยากรชายฝั่งอ่าวบ้านดอนสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- บำเพ็ญเขียวหวานนฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2553). องค์ความรู้การจัดการทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- นฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2554).คู่มือการจัดการภัยพิบัติภาคประชาชนเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติจังหวัดนครศรีธรรมราชสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)
- นฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2555).การพัฒนาระบบเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มนาทะเลสาบสงขลากรณีศึกษาชุมชนท่าหินต.ท่าหินอ.สทิงพระจ.สงขลาสนับสนุนโดยสถาบันทรัพยากรทะเลและชายฝั่งและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นฤทธิ์ดวงสุวรรณ. (2555).“ตัวชี้วัดความยั่งยืนการประมงแบบจับในทะเลสาบสงขลา” วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์การจัดการสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เบ็ญจวรรณธีระกุลและนฤทธิ์ดวงสุวรรณ. (2656).การจัดการทรัพยากรนาแบบบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมแบบปรับตามสถานการณ์กรณีคาบสมุทสทิงพระจ.สงขลาสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- อูมาพรมุณีแนมและนฤทธิ์ดวงสุวรรณ. (2556).การเสริมสร้างความรู้เพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ.พิมพ์ครั้งที่1. สงขลา: ลีโอดีไซด์.
- นฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2556).องค์ความรู้ที่เหมาะสมในการจัดการภัยพิบัติระดับท้องถิ่น: บทเรียนชุมชนจ.สงขลาสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- Dongsuwan, N., Ratanachai, C., Sangganjanavanish, P. and Somgpongchaiyakul, P.(2013). Impacts Of The National Economic And Social Development Plan OnSongkhlaLake Basin Development Thailand.International Business & Economics Research.12(8):895-902
- Dongsuwan, N., Ratanachai, C., Sangganjanavanish, P. and Somgpongchaiyakul, P.(2013). Sustainability Indicators For Fishery Management In Songkhla Lake, Thailand. International Journal of Management Information Systems.17(4):185-192
- นฤทธิ์ดวงสุวรรณและคณะ. (2557).การจัดการความรู้การจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติพื้นที่ภาคใต้สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

ประสบการณ์ด้านการวิจัยประเมินผล

1. รายงานประเมินผลโครงการชุมชนเป็นสุขที่ภาคใต้ปี2549-2552 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
2. รายงานโครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาชุมชนนทะเลสาบสงขลาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนปี 2550 (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและสำนักงานแผนนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
3. โครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาชุมชนนทะเลสาบสงขลาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนปี 2553-2554 (สถาบันทรัพยากรทะเลและชายฝั่งมอ. และสำนักงานแผนนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
4. โครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุนเสริมความเข้มแข็งชุมชนและประชาสังคมภาคใต้ปี 2554-2555 (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนภาคใต้องค์การมหาชนกระทรวงพัฒนาสังคมฯ)
5. โครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างสุขสู่เมืองลุ่มน้ำอยู่ 2554-2557สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2

ชื่อ-สกุล นายอนันต์ หวังกุลหล้า อายุ 32 ปี
สถานภาพ สมรส
ที่อยู่สำเนาทะเบียนบ้าน 19 หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล 91130
ที่อยู่ปัจจุบัน โครงการบัณฑิตอาสา ม.อ. ชั้น 6 อาคารบริหารคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
โทรศัพท์มือถือ 08-1898-7650 อีเมล: anat.gv1@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคมคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
พ.ศ.2547 ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิตคณะวิทยาลัยอิสลาม สาขากฎหมายอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ.2543 มัธยมศึกษา โรงเรียนพัฒนาการศึกษามูลนิธิ ตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัด
สตูล
พ.ศ.2538 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านน้ำหารา ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ.2548-ปัจจุบัน นักบริหารงานพัฒนาชุมชน โครงการบัณฑิตอาสา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
พ.ศ. 2558 – ปัจจุบัน ทีมสนับสนุนวิชาการ จังหวัดนราธิวาส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
สร้างเสริมสุขภาพ สำนัก 6
พ.ศ. 2547 - 2548 บัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านปาก
เตรียม ตำบลคูระ อำเภอคูระบุรี จังหวัดพังงา

การทำวิจัย/พัฒนา

พ.ศ.2548 –ปัจจุบัน พี่เลี้ยงให้คำแนะนำแก่บัณฑิตอาสาในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนโดย
ใช้กระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม36 โครงการ
พ.ศ.2558 พี่เลี้ยงให้กับชุมชนในการบริหารจัดการโครงการที่ของงบประมาณสนับสนุนจาก
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)4 โครงการ
พ.ศ.2555 สารนิพนธ์เรื่องสมรรถนะของบัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่พึง
ประสงค์
พ.ศ.2554 โครงการฝ่าวิกฤติ พื้นตนเองหลังประสบภัยน้ำท่วม ชุมชนเมืองหาดใหญ่ อำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
พ.ศ.2548 โครงการการบริหารจัดการกองทุนเพื่ออาชีพบ้านปากเตรียม ตำบลคูระ อำเภอคู
ระบุรีจังหวัดพังงา

ประสบการณ์วิทยากร

- วิทยากรในการอบรมหลักสูตร “วิทยากรกระบวนการ” ให้กับบัณฑิตอาสาและองค์กรเครือข่ายในพื้นที่
- วิทยากรการถอดบทเรียนการดำเนินงานของบัณฑิตอาสา
- วิทยากรในการอบรมหลักสูตร “การว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดและการช่วยเหลืออย่างถูกวิธี” ให้กับบัณฑิตอาสาและแกนนำชุมชน เด็กและเยาวชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่
- ทีมงานวิทยากรอบรมพัฒนาศักยภาพผู้นำหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้และการพัฒนาศักยภาพปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล ประจำปี พ.ศ. 2556 หลักสูตร “ทักษะการสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2556
- ทีมงานวิทยากรอบรมหลักสูตร “วิทยากรกระบวนการและการจัดเวทีประชาคม” วันที่ 6-8 มกราคม 2558 ให้กับเจ้าหน้าที่และเครือข่ายของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี

การฝึกอบรม

- การทำงานแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือการทำงานชุมชน และการจัดประชุมอย่างสร้างสรรค์ วิทยากรโดย ผศ. สอรัฐ มากบุญ ระหว่างวันที่ 17-22 มีนาคม 2550
- การจัดการกับความเครียด วิทยากรโดย อาจารย์อุไรวรรณ พัฒนสัตยวงศ์ วันที่ 23 มีนาคม 2550
- อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง ทักษะกระบวนการคิด วิทยากรโดย ผศ.ทพ.กรัสไนย หวังรังสิมากุล ระหว่างวันที่ 16 – 18 กรกฎาคม 2550
- การทำโครงการวิจัย/พัฒนาอย่างมีส่วนร่วม วิทยากรโดย ผศ. สอรัฐ มากบุญ ระหว่างวันที่ 18-19 กรกฎาคม 2550
- การเขียนรายงานสารนิพนธ์ วิทยากรโดย ผศ.จรรยา ต้นสูงเนิน ระหว่างวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2550
- ทักษะการให้คำปรึกษา วิทยากรโดย อาจารย์อุไรวรรณ พัฒนสัตยวงศ์ และอาจารย์ดุจดเดือน ชินเจริญทรัพย์ วันที่ 21 กรกฎาคม 2555
- อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง เทคนิคสำหรับวิทยากรกระบวนการ วิทยากรโดย ผศ. สอรัฐ มากบุญ วันที่ 24 ตุลาคม 2550
- การทำงานท่ามกลางความขัดแย้ง วิทยากรโดย อาจารย์ซาก็ย์ พิทักษ์คุมพล วันที่ 25 ตุลาคม 2550
- การพัฒนาภาวะผู้นำ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.) เดือนธันวาคม 2553
- การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) วิทยากรโดย รศ.ดร. สุธีระ ประเสริฐสรรพ และ รศ.ไพโรจน์ ศิริรัตน์ ระหว่างวันที่ 4-5 ตุลาคม 2555
- สัมมนายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานด้านอาสาสมัครในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ 19-20 กันยายน 2556
- อบรมหลักการและวิธีการเขียนบทความทางวิชาการ โดย ผศ.สอรัฐ มากบุญ วันที่ 10 ตุลาคม 2556
- อบรมการสื่อสารอย่างสันติ เพื่อการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย วิทยากรโดยเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษาภาคใต้ วันที่ 1-3 พฤศจิกายน 2557

ทักษะและความสามารถพิเศษอื่นๆ

- สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ได้ เช่น Microsoft Office, Photo Scape, ACDsee Photo.
- มีความรับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ดี
- สามารถนำกิจกรรมสันทนาการมาประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรม

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3

ชื่อ- สกุล นายมุฮัมมัดรูสดี นาคอ อายุ 29 ปี

วัน เดือน ปี เกิด 4 มีนาคม พ.ศ. 2528

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่สำเนาทะเบียนบ้าน 69/14 หมู่ที่ 1 ตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ที่อยู่ปัจจุบัน 1/10 ถนนยะรัง ตำบลจะบังติกอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โทรศัพท์ : 0 7333 1458

โทรศัพท์มือถือ : 089 658 9025 โทรสาร : 0 7333 1458 E-mail Rusdee.yaha@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2554 ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนา- ชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

พ.ศ. 2549 ปริญญาตรี ศิลปะศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

พ.ศ. 2545 มัธยมศึกษา โรงเรียนสุสวัสดีวิทยา ตำบลบาโงยซิแน อำเภอยะหาจังหวัดยะลา

พ.ศ. 2539 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านยะหา ตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2551 – ปัจจุบัน นักบริหารงานพัฒนาประจำโครงการบัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. 2550 บัณฑิตอาสา (บอ.มอ.) โครงการบัณฑิตอาสา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปฏิบัติงานในพื้นที่บ้านคูเหนือ
ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

พ.ศ. 2549 ผู้ช่วยเลขานุการสมาคมจันทร์เสี้ยวการแพทย์และสาธารณสุข
(Thai Red Crescent Association)

การทำวิจัย/พัฒนา

พ.ศ. 2557 โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

พ.ศ. 2557 การประเมินผลแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

พ.ศ. 2556 การติดตามประเมินผลโครงการการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและ อาชีพแก่ชายและหญิงที่เปราะบางในภาคใต้ของประเทศไทย สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

พ.ศ. 2554 สารนิพนธ์การวิเคราะห์รูปแบบของงานอาสาสมัครที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาโครงการบัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. 2550 สารนิพนธ์การปฏิบัติงานโครงการบัณฑิตอาสา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้

การฝึกอบรม

- หลักสูตรการประชุมและฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โรงเรียนผู้นำสุขภาพมุสลิม แผนงานสร้างเสริมสุขภาพมุสลิมไทย คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- การทำงานแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือการทำงานชุมชน และการจัดประชุมอย่างสร้างสรรค์ วิทยาการ โดย ผศ. สอรรถ มากบุญ ระหว่างวันที่ 17-22 มีนาคม 2550
- การจัดการกับความเครียด วิทยาการโดย อาจารย์อุไรวรรณ พัฒนสัตยวงศ์ วันที่ 23 มีนาคม 2550
- อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง ทักษะกระบวนการคิด วิทยาการโดย ผศ.ทพ.กรัสไนย หวังรังสิมากุล ระหว่างวันที่ 16 – 18 กรกฎาคม 2550
- การทำโครงการวิจัย/พัฒนาอย่างมีส่วนร่วม วิทยาการโดย ผศ. สอรรถ มากบุญ ระหว่างวันที่ 18-19 กรกฎาคม 2550
- การเขียนรายงานสารนิพนธ์ วิทยาการโดย ผศ.จรรยา ต้นสูงเนิน ระหว่างวันที่ 19-20 กรกฎาคม 2550
- ทักษะการให้คำปรึกษา วิทยาการโดย อาจารย์อุไรวรรณ พัฒนสัตยวงศ์ และอาจารย์ดุษฎีเดือน ชินเจริญทรัพย์ วันที่ 21 กรกฎาคม 2550
- การจัดการระบบสุขภาพในความหลากหลายของวัฒนธรรมท่ามกลางภาวะวิกฤติ สมาคมจันทร์เสี้ยวการแพทย์และสาธารณสุข ระหว่างวันที่ 30-31 กรกฎาคม 2550
 - ทักษะการนำเสนอผลงาน วิทยาการโดย ผศ.จรรยา ต้นสูงเนิน วันที่ 23 ตุลาคม 2550
 - อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง เทคนิคสำหรับวิทยากรกระบวนการ วิทยาการโดย ผศ. สอรรถ มากบุญ วันที่ 24 ตุลาคม 2550
 - การทำงานท่ามกลางความขัดแย้ง วิทยาการโดย อาจารย์ชากีร์ พิทักษ์คุมพล วันที่ 25 ตุลาคม 2550
 - ทักษะการโน้มน้าว การเจรจาต่อรอง และไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โครงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารระดับกลางโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ วิทยาการโดย นายณพพร โพธิ์รังสิยากร วันที่ 28 มกราคม 2551
 - โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ด้านสุขภาพจิตในภาวะวิกฤต จังหวัดชายแดนใต้ คณะทำงานสื่อสารกับประชาชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ระหว่างวันที่ 26 – 28 สิงหาคม 2551
 - โครงการเข้าค่ายฝึกตนพัฒนาจิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน วิทยาการโดย รศ. ดร. มารุต คำชะอม ระหว่างวันที่ 14 – 18 มกราคม 2552
 - การพัฒนาภาวะผู้นำ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.) เดือนธันวาคม 2553
 - การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ วิทยาการโดยคณาจารย์จิตปัญญาศึกษา มอ.หาดใหญ่ เดือนมิถุนายน 2555
 - กลยุทธ์การสื่อสารสำหรับนักพัฒนา วิทยาการโดย อาจารย์ชาลี เร็งมา เดือนสิงหาคม 2555
 - การอบรมดนตรีบำบัด วิทยาการโดย อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เดือนกันยายน 2555
 - การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) วิทยาการโดย รศ.ดร. สุธีระ ประเสริฐสรพร และ รศ. ไพโรจน์ ศิริรัตน์ ระหว่างวันที่ 4-5 ตุลาคม 2555
 - ทีมงานการอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการพัฒนาศักยภาพปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล ประจำปี พ.ศ. 2556 หลักสูตร “ทักษะการสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2556

- ประชุมวิชาการบุหรีกับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 12 เรื่อง “กลวงโฆษณาของพ้อค้ำบุหรี” ระหว่งวันที่ 3-5 กรกฏาคม 2556

- สัมมนายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานด้านอาสาศัครในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่งวันที่ 19-20 กันยายน 2556

- อบรมหลักการและวิธีการเขียนบทความทางวิชาการ โดย ผศ.สอรัฐ มากบุญ วันที่ 10 ตุลาคม 2556

- อบรมการสร้างเสริมพลังชีวิต ภูมิคุ้มกันด้านจิตใจ วิทยากรโดย คุณศุภวรรณ พังรัมย์ และคุณปิยะธิดา ศิลปวุฒินันท์ วันที่ 12-14 ตุลาคม 2557

- อบรมการสื่อสารอย่างสันติ เพื่อการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย วิทยากรโดยเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษาภาคใต้ วันที่ 1-3 พฤศจิกายน 2557

การศึกษาดูงาน

- โครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์งานอาสาศัครกับอาสาศัคร มหาวิทยาลัย Syiah Kuala University ณ เมืองอาจะห์ ประเทศอินโดนีเซีย สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.) ระหว่งวันที่ 7-12 พฤษภาคม 2551

- ศึกษาดูงานการจัดการภัยพิบัติสึนามิ ในเขตพื้นที่จังหวัดพังงาและภูเก็ต ระหว่งวันที่ 8- 11 สิงหาคม 2551

- ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาชุมชน ร่วมกับอาสาศัครมหาวิทยาลัย Syiah Kuala University ประเทศอินโดนีเซีย ณ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ระหว่งวันที่ 11- 15 สิงหาคม 2551

- ศึกษาดูงานการพัฒนาด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัย Syiah Kuala University และโครงการพัฒนาตอยตุง ณ หมู่บ้านมาเฮง เมืองอาจะห์ ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่งวันที่ 5 – 10 เมษายน 2552

- ศึกษาดูงานโครงการพัฒนาตอยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ระหว่งวันที่ 10 - 13 สิงหาคม 2552

- ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับคณะอาจารย์มหาวิทยาลัย Syiah Kuala University ประเทศอินโดนีเซีย ณ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา ระหว่งวันที่ 14 -18 สิงหาคม 2552

- การติดตามงานอาสาศัครของมหาวิทยาลัย Syiah Kuala University ณ เมืองอา-จะห์ ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่งวันที่ 21 – 25 กันยายน2553

- ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาชุมชนและการศึกษา ณ ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ระหว่งวันที่ 22 – 26 ตุลาคม 2553

- ศึกษาดูงานการบริหารจัดการองค์กรมัสยิดอย่างมีส่วนร่วม ณ มัสยิดบ้านเหนือ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เดือนมีนาคม 2556

ความสามารถพิเศษ

- มีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ในการจัดการข้อมูล (Word / Power point/Excel/SPSS)

- มีความรู้ / ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัย/พัฒนา เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

- มีทักษะและประสบการณ์ในการวางแผน การออกแบบ การใช้เทคนิค เครื่องมือการศึกษาชุมชน และการบริหารจัดการโครงการวิจัย/พัฒนาเป็นอย่างดี

- มีทักษะและประสบการณ์ในการออกแบบและจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เวทีประชาคมประชุมทางวิชาการ อบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเป็นอย่างดี

- มีทักษะการเป็นวิทยากรและวิทยากรกระบวนการการจัดประชุม ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างสร้างสรรค์

- มีทักษะและประสบการณ์การทำงานกับชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี

- มีทักษะและความสามารถในการติดต่อประสานงานได้เป็นอย่างดี

งานอดิเรก/กิจกรรมที่สนใจ

- การจัดค่ายพัฒนาเด็กและเยาวชน

- การอ่านหนังสือ

ภาคผนวก ข
บริบทชุมชน

บ้านศาลาแม็ง ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

บ้านศาลาแม็ง มีประชากร 307 ครอบครัว แบ่งเป็น ชาย 523 คน หญิง 583 คน นับถือศาสนาอิสลาม 99 เปอร์เซ็นต์ อาชีพหลักกรีดยาง รับราชการ รับจ้าง ตามลำดับ ส่วนอาชีพเสริมได้แก่ สวนผลไม้ ปลูกผัก ด้านการศึกษา เด็กเข้าเรียนระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านควนประกอบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (ป.1-ม.3) เมื่อเข้าสู่มัธยมปลายเรียนตัวเมืองพัทลุง ส่วนใหญ่นิยมเรียนสายอาชีพ และมีอีกบางส่วนที่ไม่ได้เรียนต่อ ปัญหาหนึ่งของชุมชนที่ระบวมมาอย่างต่อเนื่องคือ ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน แม้ว่าทางแกนนำชุมชนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาระยะดังกล่าวมาตลอด แต่ยาเสพติดก็ยังคงอยู่ คุณหรือหวาน วัชรจิโรโสภณ ปราชญ์ชุมชนด้านสมุนไพรพื้นบ้าน เล่าประสบการณ์งานด้านสารเสพติดว่า เริ่มต้นทำงานตั้งแต่ปี 2547 โดยนำเยาวชนที่ติดยาเสพติด 8 คน ไปใช้ชีวิตบนเขา 4 วัน 4 คืน ให้เรียนรู้วิถีชีวิตบนเขาด้วยตัวเอง ไม่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวก อาหารก็มีให้เฉพาะกะปิกับเกลือเท่านั้น เมื่อกลับมาอยู่ในหมู่บ้านก็ให้ออกตะวะ (การเชิญชวนไปสู่หลักการอิสลาม) เพื่อฝึกฝนตนเองให้มีชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และได้ทำงานมาจนถึงปัจจุบัน ในแต่ละปีมีเยาวชนเข้ามาสู่กระบวนการไม่เท่ากัน ผลจากการทำงานมามีเยาวชนที่สามารถหยุดยาเสพติดและหยุดไม่ได้ แต่อย่างไรก็ต้องทำ

บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

บ้านโคกไทร มีประชากร 251 ครอบครัว แบ่งเป็น ชาย 480 คน หญิง 476 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม อาชีพหลักกรีดยาง คุณจรี เป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้ เล่าประสบการณ์การทำงานที่บ้านโคกไทรว่า เริ่มต้นทำงานด้านสารเสพติดตั้งแต่ ปี 2556 เริ่มแรกโดยการชักชวนจากคุณหมอหรือหวาน และได้ทำงานร่วมกันดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน โดยใช้วิธีการมาตรการทางสังคมและศาสนาเข้ามา กำหนดกฎเกณฑ์การเป็นอยู่ร่วมกัน เช่น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดไม่สามารถรับสวัสดิการต่างๆ ของกลุ่มในชุมชน เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดเสียชีวิต คณะกรรมการมัสยิดมาละหมาดญานาซะฮ (ละหมาดคนตาย) ให้แค่ 3 คน โดยปกติคนจะมาละหมาดกันทั้งหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงด้วย นอกจากนี้ยังมีมาตรการเชิงบวก เช่น อสม.มีการเยี่ยมครอบครัวในชุมชนอยู่แล้วรวมถึงครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดด้วย การให้กำลังใจคนติดยาเสพติดในคุตบะฮวันศุกร์ด้วย และการทำงานได้ประสานกับ รพ.สต.บ้านคู อย่างต่อเนื่อง เพราะทีมงานส่วนใหญ่เป็น อสม. และเยาวชนบางคนก็ต้องกินยาแผนปัจจุบัน

ตัวอย่างคนที่สามารถหยุดเสพยาเสพติดได้ เช่น กรณีแรก ติดยาเสพติดอย่างหนัก สามารถหยุดยาได้ เพราะความรักของแม่ แม่โอบกอดลูกด้วยความรัก กรณีที่สอง ต้องการให้ครอบครัวตัวเองมีความสุข และได้รับกำลังใจจากครอบครัว จึงหยุดได้ สิ่งที่ถูกใจต่อการทำงานด้านนี้ เมื่อผู้เสพยาสามารถหยุดใช้ยาได้ และพักหายอย่างเป็นมิตร ไว้วางใจเรา จากเดิมที่มองว่าเหมือนศัตรู ใจไม่ไว้ใจ

บ้านหลอมปิ่น ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

บ้านหลอมปิ่นตั้ง มีจำนวนครัวเรือน 220 ครัวเรือน จำนวนประชากร 1,085 คน แบ่งออกเป็น ชาย 539 คน หญิง 546 คน นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 90 และศาสนาพุทธร้อยละ 10 ชาวบ้านประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก ใช้เรือหัวโทงประกอบเครื่องยนต์หางยาว นอกจากนี้ยังมีการทำการเกษตร เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะทำไว้กินในครัวเรือนเป็นอาชีพเสริมในชุมชน ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในบ้านหลอมปิ่นคือ อ่าวตู่แง หรือคลองบาโรย ความยาว 1,500 เมตร กว้าง 50 เมตร ลึก 3 เมตร เป็นท่าเทียบเรือของชาวประมงขนาดเล็ก ชาวบ้านที่เข้ามาใช้ประโยชน์หลักๆคือ หมู่ที่ 2,4,6,14 ส่วน หมู่ที่ 12,15,17 บ้านละประมาณ 4-5 ลำ สิ่งมีชีวิตที่พบบริเวณชายหาด เช่น หอยเสียบ หอยแครง ปูลม เป็นต้น ฐานทรัพยากรที่สำคัญอีกอย่าง คือ พื้นที่ป่าชายเลนจำนวน 85 ไร่ ซึ่งนอกจากจะเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ ชาวบ้านยังนำไปใช้ทำบ้านเรือน คอกสัตว์ รั้วบ้าน และเป็นแหล่งยาสมุนไพร นอกจากนี้พื้นที่อ่าวตู่แงยังใช้เป็นสถานที่ จัดกิจกรรมแข่งกีฬาพื้นบ้าน ปีละ 1 ครั้ง จัดประชุมเวทีชาวบ้าน จัดค่ายลูกเสือ ปล่อยพันธ์สัตว์น้ำ และฐานทรัพยากรดังกล่าวต่างเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชาวบ้านโดยตรง เพราะบ้านหลอมปิ่นทำมาหากินในลำคลอง ป่าชายเลน และทะเลเป็นหลัก ปัญหาที่สำคัญของชุมชนประการหนึ่งคือ เยาวชนที่เสี่ยงต่อยาเสพติด ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน และนักสร้างเสริมสุขภาวะชุมชน ได้ดำเนินโครงการเยาวชนรักษ์อ่าวตู่แง ทำงานร่วมกับแกนนำชุมชนและกลุ่มเยาวชนที่เสี่ยงต่อยาเสพติดเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มแกนนำและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอ่าวตู่แง โดยมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมแกนนำชุมชนและศึกษาศักยภาพและปัญหาของชุมชน การศึกษาดูงานเพื่อให้เห็นตัวอย่างและเกิดแรงบันดาลใจ การออกแบบการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองและอ่าวตู่แง การเรียนรู้ร้อยใจเยาวชน เรียนรู้ชุมชน สัมผัสวิถีธรรมชาติ การรู้จักพันธุ์ไม้ในอ่าวตู่แงโดยปราชญ์ชาวบ้าน การแสดงละครสะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไข เป็นต้น ผลการดำเนินงาน พบว่า เกิดแกนนำเยาวชนในชุมชน 10 คนที่สามารถทำงานร่วมกับแกนนำชุมชน เยาวชนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และมีเยาวชนบางส่วนสามารถหยุดยาเสพติดได้ เยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน เช่น มีความกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง การนำเสนอ การคิดเพื่อส่วนรวม การปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น และเยาวชนสามารถเข้าไปเป็นกลไกหนึ่งในคณะกรรมการจัดการอ่าวตู่แงในชุมชน นอกจากนี้สามารถผลักดันให้เกิดกติกาในการจัดการอ่าวตู่แงได้ ปัจจุบันสามารถนำมาใช้และทำให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ของชุมชน

บ้านบารา ตำบลโล๊ะจูด อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

บ้านบารา เป็นอีกหนึ่งชุมชนที่เยาวชนมีแนวโน้มในการติดสารเสพติดเพิ่มมากขึ้น ทางผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านและกรรมการมัสยิด ได้ดำเนินโครงการเยาวชนจูเนียร์ รักสิ่งแวดล้อม ต้านยาเสพติด สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนและชุมชนได้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยการสนับสนุนของสังคม และเพื่อให้รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าของหมู่บ้านและสืบสานวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม กลุ่มเป้าหมายคือเยาวชนในพื้นที่บ้านบาราทั้งหมด 116 คน อายุตั้งแต่

5-16 ปี กิจกรรมที่จัดขึ้น ได้แก่ ฝึกเยาวชนในการเล่นซับริ่องติเกฮูลู และซับริ่องอานาซึค เรียนรู้หลักศาศนา กับการครองตน และยาเสพติดกับวัยรุ่นสังคมกับโทษภัยของยาเสพติด ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ด้าน เยาวชน ได้แก่ เข้าใจเรื่องยาเสพติดและพิษภัยของยาดังกล่าว มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาศาลาประชาคม หมู่บ้าน ซึ่งในอดีตนั้นเยาวชนจะทำลายข้าวของในศาลาแต่ปัจจุบันไม่แล้ว มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม และทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่เยาวชน เยาวชนไม่ก้าวร้าวและทะเลาะเบาะแว้งเมื่อใน อดีต เกิดกลุ่มในชุมชน เช่นกลุ่มติเกฮูลูของเยาวชน กลุ่มอานาซึคของเด็กผู้หญิง เป็นต้น ด้านผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองมีความรัก กลมเกลียวสามัคคี และมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ที่มี หน้าที่รักผิดชอบต่อเยาวชน ต่อสังคม ต่อชุมชน ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ โครงการ ส่งผลให้ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกๆของตัวเองเข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่ลังเล ผู้ปกครองมีจิตอาสา จิต อาสาที่จะช่วยเหลือในด้านร่างกาย แรงใจ และบริจาคในเรื่องของงบประมาณรายจ่ายของโครงการ ด้าน ชุมชน ทำให้ในชุมชนมีทีมงานที่มีจิตอาสา มีความเสียสละในด้านร่างกาย แรงใจ และเสียสละในด้านเงิน บริจาค โดยส่วนใหญ่แล้วคนในชุมชนเข้าใจโครงการ และมีความคาดหวังต่อโครงการเป็นอย่างสูง คนในชุมชน ใหเยาวชนเข้าร่วมทุกๆกิจกรรม และชุมชนมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่ของที่มีราคาในหมู่บ้านจะถูก ขโมยอยู่บ่อยๆ แต่ปัจจุบันมีจำนวนลดลง

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบกิจกรรม

กิจกรรมสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ครั้งที่ 1 วันที่ 8-11 กรกฎาคม 2558 ครั้งที่ 2 วันที่ 23-25 และ 28 กรกฎาคม 2558 ณ หมู่ที่ 1 บ้านโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

กิจกรรมสนทนากลุ่มย่อยทั้งสามกลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ และ กลุ่มผู้สนับสนุน วันที่ 13-15 สิงหาคม 2558

กิจกรรมประชุมกลุ่มใหญ่ วันที่ 26 สิงหาคม 2558 ณ ห้องประชุมโคกไทร ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

กิจกรรมแลกเปลี่ยนทั้งสามพื้นที่วันที่ 13 ตุลาคม 2558 ณ ห้อง 1401 ชั้น 14 อาคารทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง (LRC) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มดำเนินการ

บทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มดำเนินการ

1. **ชรบ. และโค้ชฟุตบอล** วัย 40 ปี รูปร่างสันทัด ผิวคล้ำ สีหน้าจริงจัง มีอาชีพกรีดยาง อัยาศัยดี มีความเป็นกันเอง พร้อมให้ข้อมูลและช่วยเหลือทุกครั้งเมื่อขอความช่วยเหลือ เป็นแกนนำสำคัญด้านเยาวชน เข้าถึงเยาวชนในหมู่บ้านได้มากคนหนึ่ง สังเกตเห็นเมื่อเยาวชนขับรถผ่านหน้าบ้านเขา จะมีการทักทายและโบกไม้โบกมือให้กัน **แรงบันดาลใจ**ที่ทำให้เขาตัดสินใจเข้ามาร่วมทำงานเพื่อสังคมในชุมชนของตนเองคือ **แรงศรัทธาที่มีต่ออัลลอฮ์ และอับอัยที่คนข้างนอกมองว่า เป็นทีมฟุตบอลซีแพค เป็นหมู่บ้านที่ติดยาเสพติด มีการลักขโมย** จากการสนับสนุนของผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นโค้ชฟุตบอลชุมชนทำให้เขารู้จักและสนิทสนมกับกลุ่มเยาวชน เขาได้ใช้กระบวนการดึงเยาวชนมาที่บ้าน โดยเริ่มจากการพูดคุย **ปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้าน** ในการชักชวนเยาวชนมาที่บ้านในช่วงตอนกลางคืน มาดูฟุตบอลด้วยกัน และพูดคุยกัน ทำให้เขาสามารถเข้าถึงเยาวชนได้โดยง่าย **ใช้บ้านเป็นศูนย์กลางในการรวมตัว** มีกติกาของบ้านคือ **ห้ามนำสารเสพติดมาที่บ้าน มีสิ่งเื้ออ้านวยคือ มีโทรทัศน์ให้ดู ให้อิสระในการดูไม่ว่าจะช่วงเวลาใด มีกาแฟดื่ม มีข้าวให้กิน ให้ยืมเงิน ยืมมอเตอร์ไซค์โดยมีกติกาการให้ยืมมอเตอร์ไซค์ คือ ห้ามนำไปใช้ทำสิ่งที่ไม่ดี** เขากล่าวว่า **ต้องใช้เวลาอดทนกับเยาวชน** เพราะบางครั้งเยาวชนจะใช้คำหยาบ เช่น “อย่ามาทำเต่า”(อย่ามาแสบ) ในฐานะเป็นโค้ชกีฬาฟุตบอลของชุมชน มีกฎเกณฑ์ว่า หากใครที่ติดยาเสพติดหรือไม่ฝึกซ้อม ก็จะไม่ให้สิทธิ์เล่นฟุตบอลในทีม จะมีการฝึกซ้อมเล่นฟุตบอลทุกวันตอนเย็น ณ สนามหน้าอำเภอ ยกเว้นเดือนรอมฎอน (เดือนถือศีลอด) สำหรับกระบวนการบำบัดนั้นเมื่อรู้ว่าเยาวชนคนไหนติดยาเสพติด เขาใช้วิธีการคือ **พูดจาโน้มน้าวให้เข้ามาบำบัด** ตัวอย่างคำพูด **"เรามีแรงเต็ม เพราะไม่ได้กินของมั่ว ไม่ติดยาเสพติด"** ส่วนการติดตามหลังจากที่เยาวชนเข้าไปบำบัดหรือเลิกการใช้สารเสพติดจะใช้วิธีการเยี่ยมเยียนสัปดาห์ละครั้ง พูดคุยกับผู้ปกครอง และเยาวชน **ชี้แจง ตักเตือนในเรื่องยาเสพติด** นอกจากนี้ปัจจัยที่สามารถทำให้เด็กหรือเยาวชนเลิกยาเสพติดได้ คือ **พ่อ แม่ ญาติ ตักเตือนอย่างสม่ำเสมอ อุปสรรคของเขา คือ เยาวชนที่พูดจาหยาบคาย** เขาใช้วิธีระงับการโต้ตอบโดยการ **"ทำให้ใจเย็น แล้วค่อยๆ พูดคุย กับเขา"** สำหรับความสำเร็จเขามองว่า **การให้ความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดี คนที่จะทำงานลักษณะนี้ได้ปัจจัยสำคัญ คือ ภรรยาต้องใจกว้าง** มีการสนับสนุนด้วย สำหรับแผนต่อไป คือ **ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมตระหวะห์ อย่างสม่ำเสมอ และต้องการให้เยาวชนเรียนศาสนาที่โรงเรียน**

2. **สมาชิก อบต.** เป็นชายวัยกลางคน รปร่างใหญ่ ผิวคล้ำ น้ำเสียงชัดเจน แววตาจริงจัง และสีหน้ามีความสุข ขณะสนทนาที่มีอารมณ์ขัน เป็นสมาชิกสมัยแรกย่างเข้าสู่ปีที่สาม มี**แรงบันดาลใจ**ในการเข้ามาทำงานพัฒนาหมู่บ้าน เพราะต้องการจะช่วยเหลือสังคม ภูมิหลังของการเข้ามาเป็นนักการเมืองครั้งนี้คือ จาก**การขอคำปรึกษาจากพี่ชาย พี่ชายให้ข้อคิดว่า "หากต้องการที่จะเป็นนักการเมือง จะต้องช่วยเหลือสังคม** ช่วยชาวบ้านที่เดือดร้อน หากต้องการทำจริงๆ สามารถสมัครได้ หากทำไม่ได้ ไม่ต้องลงสมัคร" **แกนนำ** ท่านนี้ทำงานร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน เป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมในหมู่บ้าน หากมีกิจกรรมแข่งกีฬาเขาจะเป็นฝ่ายที่สนับสนุนเรื่องเสื้อผ้า อุปกรณ์การกีฬา เครื่องมือ ค่าเดินทาง และกิจกรรมอื่นๆ นอกจากนี้ยังเป็น**โค้ชวอลเลย์บอลหญิงของชุมชนอีกด้วย** กิจกรรมที่เขาทำเกี่ยวกับการบำบัด ฟันฟู ป้องกัน เกี่ยวกับยาเสพติดของชุมชน ได้แก่ **วิธีการบำบัด** เขาใช้การพูดคุยกับผู้ปกครองหากพ่อแม่ยอมรับให้เยาวชนเข้ารับการบำบัดก็จะดำเนินส่งตัวเข้าค่ายฯ แต่หากพ่อแม่ไม่ยอมรับก็จะไม่บังคับ เขามีความเห็นว่ายาวชนที่เลิกยาได้ **เพราะเชื่อ พ่อ แม่ และผู้นำ** ส่วนบทบาทผู้นำควรสนับสนุนให้เล่นกีฬาและสร้างความเข้าใจกับชุมชน อีกทั้ง**ครูก็มีบทบาทมากในการช่วยเยาวชน** เพราะเด็กจะเชื่อฟังครู ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เยาวชนสามารถเลิกได้สำเร็จ คือ **เด็กเชื่อฟังพ่อแม่ ผู้นำชุมชนต้องให้ความรัก ความใกล้ชิด สนับสนุน สร้างความเป็นกันเอง จึง**

สามารถเข้าไปคลุกคลีกับเยาวชนได้ มีการเยี่ยมเยียนเยาวชนโดยบูรณาการกับการเยี่ยมผู้สูงอายุ ทำให้การเยี่ยมมีความเป็นธรรมชาติ ไม่เป็นการตีตราเยาวชน มีการตักเตือนบ่อยๆ การเสริมอาชีพให้เยาวชนที่ติดยาเสพติด เช่น การกรีดยาง การทำสวน สวนยางที่เยาวชนไปทำก็เป็นสวนของญาติๆ และต้องช่วยเหลือกันความสำเร็จ สำหรับเขาคือ การได้ช่วยเหลือสังคม หมู่บ้าน ส่วนอุปสรรคในการทำงานเกี่ยวกับเยาวชนคือ บางครั้งวัยรุ่นก็มีเรื่องทะเลาะกันในทีมฟุตบอล แต่ก็สามารถแก้ไขได้ ด้วยการใช้วิธีการพูดคุยกับพวกเขา สำหรับแผนต่อไป ต้องการที่จะสนับสนุนผู้ใหญ่ที่ทำกิจกรรม และช่วยเหลือสังคม

3. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นชายวัยกลางคน รูปร่างสันทัด สีหน้าและแววตาเป็นมิตร การสนทนาก็เต็มไปด้วยความร่วมมือในการให้ข้อมูล และน้ำเสียงฟังชัดเจน เป็นทีมงานคนสำคัญของผู้ใหญ่บ้านอีกคนหนึ่งที่ขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชน เขาเล่าว่า ในชุมชนจะจัดกิจกรรมเชิงการป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ เช่น (1) การลาดตระเวนในหมู่บ้านตั้งแต่เวลา 21.00-23.00 น. หรือบางครั้งถึงเที่ยงคืน จะมีทีมผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เดือนละ 3-4 ครั้ง การลาดตระเวนนี้จะทำถ้าขึ้นถ้ามีการแจ้งเบาะแสเข้ามาว่ามีเด็กหมู่บ้านอื่นเข้ามาในหมู่บ้าน (2) การพูดคุยเยี่ยมเยียน และ (3) เล่นกีฬา แต่หากพบเจอเยาวชนที่ติดยาเสพติดก็จะพาไปบำบัดด้วยที่ค่ายวิวัฒน์พลเมือง จ.พัทลุง ได้ทำมาแล้วสามรุ่น รวมประมาณ 10 คน และที่สามารถเลิกได้ ประมาณ 3 คน ในค่ายมีการฝึกอบรม ออกกำลังกาย บางคน 7 วัน บางคน 15 วัน โดยจะได้รับแจ้งรายชื่อเด็กจากอำเภอ เมื่อกลับจากการบำบัดตามระยะเวลาดังกล่าวแล้วก็จะเป็นการฟื้นฟู ด้วยการเยี่ยมเยียนตามบ้านพูดคุยทั้งกับคนที่เลิกแล้วและยังเลิกไม่ได้ ในแต่ละครั้งมีทีมเยี่ยม มือน้อย 2 คน สำหรับความภาคภูมิใจที่เข้ามาทำกิจกรรมนี้ คือ เมื่อส่งเยาวชนที่ติดยาไปบำบัด แล้วหากเขาเลิกก็ภูมิใจ คนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความร่วมมือช่วยกันพัฒนา แผนต่อไป ทำกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนการเล่นกีฬาต่อไป อยากช่วยเพราะต้องการให้ชาวบ้านอยู่กันอย่างสบาย หากมีวัยรุ่นติดยาที่ขั้บรถเร่ง (ซิ่ง) ไปในหมู่บ้าน จะมีการขโมย

4. โต๊ะอิหม่ามมัสยิดดารุล บ้านโคกไทร เป็นมาแล้ว 9 เดือน อยู่ในวัยผู้สูงอายุ รูปร่างค่อนข้างสูง บุคลิก สุขุม สีหน้าดูเคร่งขรึม แต่เมื่อได้สนทนาด้วยแล้วท่านให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ แม้บางครั้งจะฟังไม่ค่อยชัดในคำพูด แต่ก็สามารถจับใจความสำคัญได้ ท่านเล่าว่ามีการตักเตือนเกี่ยวกับยาเสพติดทุกๆ วันศุกร์และมีการพูดคุยในการอบรมก่อนนิกะห์ (แต่งงาน) สอนเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเด็กที่เรียนคุรุสัมพันธ์ในหมู่บ้าน มีการวางกฎเกณฑ์ตามหลักการศาสนา คือ หากครอบครัวใดมีการเสพยาเสพติดเมื่อครอบครัวนั้นทำนูหรี (ทำบุญบ้าน) หรือการละหมาดเสียชีวิตก็จะมีเพียงคนที่จำเป็นเท่านั้นเข้าร่วมพิธีกรรม จะไม่มีคนอื่นฯ เข้าไปช่วยในการทำบุญ สำหรับความสำเร็จที่มีส่วนช่วยในการทำกิจกรรมครั้งนี้คือ ภูมิใจในการกระบวนการสอนตาดีกาบูรณาการกับการสอนยาเสพติด ส่วนอุปสรรค คือ เรื่องเยาวชนที่ติดยาเสพติดเราต้องเก็บเป็นความลับ แล้วเตือนสั่งสอนเท่านั้น

5. ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) บ้านโคกไทร คนวัยผู้สูงอายุ รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ดูร่างกายแข็งแรง ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส น้ำเสียงชัดเจน จริงจัง เป็นกำลังสนับสนุนของทีมผู้ใหญ่ที่น่าสนใจมาก คือ เขาจะเป็นคนจะจัดค่ายในหมู่บ้าน การจัดทำค่ายนี้จะมีการอบรมเรื่องศาสนา บูรณาการกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น การเล่นฟุตบอล สกรีนสื่อให้เด็ก เยาวชนทั้งหมดที่เข้ามาจะต้องอยู่ในกฎเกณฑ์คือ ห้ามยุ่งกับยาเสพติด เพื่อที่จะได้เป็นแกนนำในชุมชน และกลุ่มเยาวชนรักสิ่งแวดล้อมจะคัดแยกขยะ เด็กๆ และชาวบ้านมาขายขวดที่โรงเรียนคุรุสัมพันธ์แล้วผู้ใหญ่เอาไปขายข้างนอก ก็จะมีการประกาศผ่านเสียงตามสายให้ชาวบ้านมาขายขยะ ส่วนใหญ่เด็กที่เลิกได้ได้ร่วมกันหลายฝ่าย บางทีไปอบรมเรื่องศาสนา อบรมจะได้เข้าใจว่าชีวิตที่ติดยาเป็นอย่างไร บางคนก็คิดตาม ถือเป็นหน้าที่ของ อสม. แล้ว โดยให้มีการรับผิดชอบคนละ 15 หลังคาเรือน อสม. มี 18 คน เมื่อเห็นเยาวชน เขามักจะตักเตือนกันตลอด โดยวิธีการตักเตือน

พูดคุย "ผมเคยติดยาเกือบทุกชนิด เกร่ ลักขโมย เมื่อพบเด็กที่ติดแล้วจะเล่าประสบการณ์ให้เขาฟังและพูดว่า "คนที่ติดยาก็มีค่าหมด แต่วันนี้คนที่ติดยาถือว่าร้ายแรง แล้วต้องผ่านชีวิตวัยรุ่นให้ได้" (เลิกได้เพราะในวันนั้นหลังเสพยา มีอาการหลงลืมกลับบ้านไม่ถูกทำให้คิดว่าเกิดผลกระทบที่รุนแรงกับตนเองแล้ว จึงหยุดด้วยตนเอง) และ สิ่งที่ทำให้เด็กเลิกได้ คือ พาไปบำบัดที่อื่น ไม่มาในสังคมเดิม ให้เขามีงานทำ และที่เขาเลิกได้เพราะศาสนา จิตสำนึกโดยตนเอง มีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ซึ่งวิธีการของศาสนา คือพาไปฝึกตะวัหะห์ 3 วัน หรือ 40 วัน 40 วันนอกพื้นที่คือใช้วิธีการเชิญชวน ให้เวลาเกี่ยวกับศาสนาแล้วให้เขาไปฟังหากมีงานบรรยาย แต่ก่อนหน้านั้นจะชวนมาที่มีสยิดก่อนก็จะมี การพูดเกี่ยวกับกิจกรรม อสม. วาระทางอำเภอ แจ้งข้อมูลข่าวสาร ด้านเยาวชนของกีฬา สำหรับความภาคภูมิใจที่ได้มาทำงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคม คือ การให้คำพูดดีๆ เพื่อให้เขากลับมาเดินในทางที่ดี ทำด้วยความชอบ ความพึงพอใจ อุปสรรค ในการทำงาน เด็กบางคนไม่ต้องการบำบัด แต่หากคุยแล้วไม่ฟัง ก็จะบอกผู้ปกครอง และส่งต่อฝ่ายปกครองต่อไป ส่วนความสำเร็จในเรื่องนี้ ทำให้เต็มทีเท่าที่จะทำได้และทางรัฐบาลเอาจริงก็ต้องมาถึงความสำเร็จที่ทุกคนหวัง ที่ทำมาพอใจมากพอเห็นสภาพของการลดยาเสพติดบางคนก็เลิกได้ "เริ่มจากตัวเรา แล้วเพื่อนที่อยู่ในศาสนาให้แง่คิด" สำหรับแผนต่อไป ฤดูแล้วจะตั้งงบประมาณจัดค่ายจริยธรรมให้เขาคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง ให้น่ากลัวว่ายาเสพติดมันทำให้เสียอนาคต

6. แขนงนำกรรมการกองทุนออมทรัพย์ของหมู่บ้าน วัยกลางคน เป็นคนอารมณ์ดี ชอบหยอกด้วยคำพูดที่ชวนหัวเราะ ไบหน้า และสายตาเป็นมิตร น้ำเสียงบอกถึงความจริงใจ พูดคุยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2558 เวลา 14.50-15.30 น. เธอเป็นแรงสนับสนุนอีกคนหนึ่งของทีมงานผู้ใหญ่ในการทำงานนี้ ซึ่งเธอได้สนับสนุนการจัดกิจกรรมในหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันรายา 2 ครั้ง จัดกิจกรรมในชุมชนโดยในวันสำคัญที่จัดจะมีการเล่นกีฬาฟุตบอล แชร่บอล โดยเด็กที่เข้ามาร่วมกิจกรรมอายุไม่เกิน 15 ปี วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมขึ้นในหมู่บ้าน คือ ไม่ต้องการให้เด็กออกข้างนอก เลยจัดขึ้นในหมู่บ้าน ในแต่ละปีใช้งบประมาณ 1-2 หมื่นในการจัดกิจกรรมโดยจะใช้ค่าอาหาร ของขวัญ ทุนการศึกษา สวัสดิการผู้สูงอายุ วิธีการดูแลเด็กและเยาวชน คือช่วยตักเตือนและติดตาม ช่วยกันสอดส่องว่าลูกไปไหน และจะตักเตือนเด็ก หากเด็กคนนั้นสามารถพูดคุยกันได้ แต่หากไม่ได้ก็จะบอกแม่เขาให้บอกกับลูกตัวเอง โดยจะไม่ใช้พูดหยาบ "เธออย่าทะเลาะกัน เดียวก็ต้องไปเล่นบอลด้วยกันอีก" "นี่เป็นที่แล้วทำตัวไม่ดี สิบบุหรีเดี๋ยวน้องๆ ก็ดูเป็นอย่าง" สำหรับความภาคภูมิใจในการมาทำกิจกรรมคือ ภูมิใจที่เห็นเด็กมีความสุข ของก็ไม่มีค่ามาก แต่ดีใจที่เขาเรียกชื่อได้ก็ดีใจมีความสุข ส่วนเด็กก็ภูมิใจตื่นเต้นมาก มาถามตลอดว่าทำกิจกรรมเมื่อไร ภูมิใจที่เด็กมาหาเรามากกว่าไปหาข้างนอก กองเชียร์มีความสุข และเด็กๆ มาช่วยจัดสถานที่ จัดเก้าอี้ และเก็บขยะในการจัดกิจกรรมและขายขยะ อีกอย่างหากต้องการที่จะเสนอแนะในการป้องกันเยาวชนคือ เด็กรุ่นนี้ควรจัดกิจกรรมเล่นฟุตบอล เล่นกิจกรรม เล่นวอลเลย์ เล่นแชร่บอล

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มสนับสนุน

บทสรุปการสัมภาษณ์กลุ่มสนับสนุน

1. **เจ้าของร้านน้ำชา** เมื่อเยาวชนมาพูดคุยบ้านอาหมัด บางครั้งนายสอและก็จะให้กาแฟ เพื่อที่จะสร้างความสัมพันธ์ สร้างความสนิทสนมกัน ซึ่งเมื่อปฏิบัติอย่างนั้น กระแสตอบกลับจากเยาวชนคือ มีความเป็นกันเอง สนุก พุดเล่นกันได้ อีกทั้งเยาวชนที่มาพูดคุยบ้านนายอาหมัดจะรู้จัก ปีที่แล้วที่มีเทศกาลฟุตบอล ตรงกับเดือนถือศีลอดพอดี ก็จะมาดูฟุตบอลบ้านอาหมัดจะสนุกเฮฮา กัน **คิดอย่างไรกับวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด :** "ผมว่า ถ้าอายุเติบโตขึ้นมา เขาก็จะคิดได้ และเป็นแกนนำที่ถูกต้อง แล้วเขาก็สามารถกลับเนื้อกลับตัว แต่ต้องมีพื้นฐานที่ดี แบบอย่างที่ดี และแบบอย่างระดับผู้นำก็ถือว่ามีความสำคัญ"

2. **หมอสมุนไพรรักษ์สุขภาพชุมชนแพทย์แผนไทย** สมัยก่อนไม่ค่อยมีเกี่ยวกับเยาวชนติดยา จะมีรุ่นหลาน แต่สมัยปะ มีแต่ฝิ่นกับกัญชา สมัยนั้นจะใช้เป็นยา โดยฝิ่นก็จะแก้ริดสีดวง กัญชาจะทำให้กินข้าวได้ เยอะขึ้น นอนหลับง่าย แต่จะระแวง แต่สมัยก่อนคนที่กินฝิ่นกับกัญชาจะเป็นผู้ใหญ่ และจะเป็นเด็กที่วางที่นั่งดูว้าว ดูควายเขาจะมีเวลาไปเล่น แต่ส่วนใหญ่เด็กเขาไปอยู่ที่ปอเนาะ **สมัยก่อนหากจะเลิกก็จะเลิกด้วยตนเอง** ส่วนปะเลิกเพราะสำลัก และสมัยก่อนไม่มีการขโมย **3 ปีนี้ขโมยรุนแรงขึ้น สมัยก่อนมีทรัพยากรที่น่าภูมิใจมาก ทรัพยากรสมบูรณ์มาก** มีที่นา มีปลาเยอะ สมัยก่อนไม่มีโรคเบาหวาน ความดัน เพราะคนกินสมุนไพรรักษาอยู่ประจำ สมัยนี้คนเป็นเบาหวาน เพราะมีสารพิษสารเคมีที่เรากินเข้าไป และทรัพยากรเริ่มทรอยหรือเมื่อความเจริญเข้ามา ประมาณ ปี 2533 หลังจากนั้นถนนเข้ามา ที่นาก็เริ่มลดลงเพราะมีสิ่งรบกวนเยอะ ปะเองเลิกทำนาแล้วประมาณ 3-4 ปี **ยาเสพติดต้องแนะนำให้พ่อแม่ เครือญาติสอดส่อง พ่อแม่เป็นเสาหลัก** และจะต้องให้ความรู้ คอยกันตักเตือน **ให้ความอบอุ่นให้ความประนีประนอม** หากไม่ได้แล้วส่งไปบำบัดที่ค่ายทหาร **เครือญาติ** ให้ข้อคิดกับเด็ก ช่วยตักเตือนกับเด็กให้คิดถึงอนาคต **ผู้นำศาสนา ผู้นำหมู่บ้าน** รวมกันให้ข้อคิดแก่พ่อแม่ของเขา หากทำไม่ได้ก็พาไปบำบัดและค่อยๆ ลด ละ เลิก

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างบทสรุปการสัมภาษณ์ผู้ปกครองรายอื่นๆ ที่ลูกสามารถลดได้ แต่ยังไม่ได้ทั้งหมด

บทสรุปการสัมภาษณ์ผู้ปกครองรายอื่นๆ ที่ลูกสามารถลดได้ แต่ยังไม่ได้ทั้งหมด

1. มารดาของนาย ฉ อาชีพกรีดยาง และช่วยเหลืองานในชุมชนพร้อมกับทีมผู้ใหญ่ เธอเป็นคนจริงจัง เวลาพูดคุย เมื่อสนทนาจะพูดด้วยความจริงใจ เธอได้เล่าว่า มีลูกชายคนหนึ่งติดยาบ้า ตีมน้ำกระท่อมวันละ 3 ครั้ง แต่ปัจจุบันลูกเขาได้เลิกยาบ้าแล้ว แล้วเหลือเพียงน้ำกระท่อมอย่างเดียว โดยสาเหตุที่ทำให้เขาสามารถลดในการติดยาคือ ตอนติดคุก ได้ 4 เดือน จึงทำให้เขาสามารถเลิกยาบ้าได้และเหลือน้ำกระท่อมวันละครั้งต่อวัน เธอได้เล่าเพิ่มเติมว่าวิธีการซื้อขายของเขาวางที่ไปซื้อเอง บางทีก็ให้คนอื่นซื้อ บางครั้งมารดขอร้องคนขายไม่ให้ขายแก่ลูกตน คนขายยอมรับการขอร้อง แต่ลูกตนไปซื้อที่อื่นแทนหรือให้คนอื่นไปซื้อให้ ส่วนพฤติกรรมของเขาตอนเสพยาคือ เขาจะเอาทรัพย์สินในบ้านไปจำหน่าย เช่น รถมอเตอร์ไซด์ นอนตลอดเวลาไม่ทำอะไร มีพฤติกรรมเปลี่ยนจากเดิม พูดจាក้าวร้าว เถียง พูดประชด ไม่สำนึกผิดในสิ่งที่ทำผิด แต่หลังจากที่เลิกยาเสพติดแล้ว มีการไปทำงาน พูดจาสุภาพขึ้น

2. มารดาของนาย ช อาชีพกรีดยาง เธอเป็นคนสวยคนหนึ่งแม้จะมีอายุมากแล้ว แต่เวลาพูดคุยเหมือนเธอได้ระบายความรู้สึกเกี่ยวกับลูกชายเธอ เธอได้เล่าว่า เธอมีลูกชาย 2 คน อายุ 20 ปี และ 23 ปี โดยลูกชายทั้ง 2 ตีมน้ำกระท่อม คนพี่จะติดมากกว่า เธอบอกว่า ได้ซื้อยาต้มให้กิน ราคาขายประมาณ 5,000 บาท แล้วเขาทั้งสองได้กินยานั้น ทำให้หายช่วงหนึ่งแล้วกลับมาใช้ใหม่ เพราะเพื่อนมาชวนไป ส่วนเธอเองก็พยายามแก้อยู่ และเธอได้เปิดเผยอีกว่า ก่อนที่จะติดเขาได้เรียนปอเนาะมาก่อน